

WESTERN ROMAN

LASO

cijena 200 d broj 710

Morgan Hill:

SAGA O DANU COLTU

Morgan Hill:

Saga o Danu Coltu

VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA

Glavni i odgovorni urednik Milivoj Pašiček
Izdavač: NIŠPRO VJESNIK (v. d. predsjednika
Poslovnog odbora Vjekoslav Koprivnjak) –
OOUR Informativno-revijalna izdanja (direktor
Stevo Maoduš)

Predsjedavajući Savjeta: dr Ivan Krtalić
Adresa redakcije, izdavač i tiskare: 41000 Za-
greb, Avenija bratstva i jedinstva 4

Telefoni: 041/526-099, 515-555 i 519-555

Telex: 21 121 YU VSK

Kolegij redakcije: Berislav Grabušnik (graf. ur.),
Marija Jurela (urednik), Pavle Lugarić (zamjenik gl.
i odg. urednika), Milivoj Pašiček, Biserka Pupavač
(pomoćnik gl. i odg. urednika)

Tisak: NIŠPRO »Vjesnik«, OOUR Novinska rotaci-
ja i OOUR TM

LASO 710

Urednik: Ana Hrastović
Grafički urednik: Ivica Bartolić
Tehnički urednik: Boris Toth

Morgan Hill: Saga o Danu Coltu
Naslov originala: Dan Colt Western Saga
Copyright: VPA
Recenzija: Zorislav Ugljen
Prijevod: Ladislav Grakalić
Laso broj 710 izlazi 22. 5. 1987.
u nakladi od 62 862 primjerka

I

Iz dva kolta blizanca suknuo je plamen. Time je bila zapečaćena sudbina dvojice ljudi. Neka je žena viknula a klavir je naglo umuknuo. Salun, koji je do tog trenutka odzvanjao smijehom i bukom, odjednom je utihnuo kao grob. Oštar miris spaljenog baruta za tren oka je nadvladao miris viskija, znoja, namirisanih žena i zadah kaubojske odjeće.

Nitko se nije približio ubijenim ljudima. Jedan je ležao nauznak i njegove staklaste oči promatrale su strop. Drugi je, zahvaćen metkom preko stolice pao licem na pod. Na leđima mu se polako širila velika crvena mrlja. ●

Visoki plavokosi stranac mirno je stajao nasuprot naglo ušutjelom mnoštvu. Lice mu je bilo čvrstih crta a iz njegovih plavih očiju izbijala je otvorena opomena svakome tko bi se usudio da se umiješa.

Gledajući dugačke navlake koltova, neki je čovjek rekao:

– To nisu bili revolveraši, gospodine, bili su to obični kauboji.

Usmjerivši pogled na čovjeka koji je progovorio, plavokosi stranac je protisnuo ledenim glasom:

– Morali su razmisliti prije nego što su posegnuli za revolverima.

Nastojeći smanjiti napetost trenutka, drugi kauboju je progovorio nervozno:

– Neznanac ima pravo. Ja sam stajao ondje, uz sam stol. Stranac je igrao poker... s Hankom i Jeffom i nazvao ih je varalicama. Oni su prvi posegnuli za revolverima!

Kad se stranac okrenuo i pošao prema vratima, upao je u razgovor i treći kauboju:

– Čekajte trenutak, gospodine! Nećete otići prije nego što dode šerif!

– Ja sam ovdje, Bobe – začuje se šerifov glas. Šerif je baš u tom trenutku ušao u salun. – Što se dogodilo?

– Ovaj stranac ubio je Hanka Perkinsa i Jeffa Finleya, šerife – progovorio je vlasnik lokala.

Šerif pogleda visokog stranca, a onda dva leša na podu.

– Što mislite, tko je prvi povukao? – upita, okrenuvši glavu prema mnoštvu. – Njihovi revolveri su još u navlakama.

– Ja nisam rekao da su oni prvi povukli. Rekao sam da su prvi posegnuli za revolverima – kazao je mirno plavokosi stranac.

– Momče, hapsim vas zbog ubojstva! – reče čvrstim glasom šerif.

– Rekao sam i ponavljam da su oni prvi posegnuli za revolverima, šerife – okrenuvši se prema kauboju koji je prvi bio progovorio, na-

stavi: – Hajde, kauboju, reci predstavniku zakona što si vidio!

Šerif pogleda kauboja.

– Što si vidio, Hank?

Kauboj se zbunio, pogledao plavokosog stranca i zamucao:

– Pa... ovaj... ja... mislim da su Hank i Jeff... ovaj... nisam baš siguran... znate, dosta sam večeras popio – završio je posve tiho.

Visoki stranac zakoračio je prema vratima. Još dva koraka i bio bi izašao. Međutim, šerif je izvukao revolver, zategnuo otponac i uperio oružje u plavokosog stranca.

– Rekao sam da vas hapsim, gospodine! – kazao je šerif čvrstim glasom. Udaljenost između njih iznosila je oko deset metara. – Ruke uvis! Hajde, momci, oduzmite mu oružje!

Nitko se nije ni pomaknuo. Plavokosi mladić mirno je gledao u šerifa. Ruke je položio na drške svojih koltova.

– Rekao sam, ruke uvis, momče, ili ću pucati! Hajde, momci, oduzmite mu oružje!

Ni ovaj put se nitko nije ni pomaknuo.

Stranac je munjevito izvukao revolver i pucao. Šerif je pao. Njegov metak je završio u prašini poda. Stranac je vratio svoj revolver u navlaku i mirno rekao:

– Vaš šerif može zahvaliti sretnoj zvijezdi što ne želim ubiti predstavnika zakona. Možda dugo neće moći micati ramenom, ali će ostati živ.

Ležeći na podu, šerif je stenjao. Dvije djevojke su klekle kraj njega.

– A sada svi izvadite oružje, ispraznite ga i položite na pod! – rekao je stranac.

Svi su uradili kako je plavokosi zapovjedio.

– A sada gurnite sve revolvare u kut! – zatim onome koji je stajao najbliže šerifu naredi: – A ti uzmi

šerifov revolver, isprazni ga i stavi na hrpu!

Svi su odmah izvršili naređenje. Stojeći kraj vrata, stranac je pogledao preko njih na ulicu i bio zadovoljan što je vani sve bilo u redu. Nikoga nije bilo.

– Ako netko od vas samo proviri kroz vrata, dobit će metak – rekao je i izašao.

Zanimjelo mnoštvo promatralo je visokog stranca kako izlazi kroz vrata. Nakon nekoliko trenutaka začuli su bat brzih koraka koji su odmicali. Kad se koraci više nisu čuli, lokal je ponovo oživio. Svi su se počeli tiskati oko šerifa.

Trenutak kasnije došao je doktor Milburn.

– Odmakni se, narode! – naredi liječnik. – Ovdje je ranjen čovjek – doda i otvori svoju crnu torbu. – Skinite sa zida svjetiljku i posvijetlite mi. Moraš se okrenuti, šerife – reče. Šerif se s mukom okrenuo. – Metak se nalazi u ramenu, morat ću rezati – doda liječnik. – Čini se da je rame iščašeno. Odnosite ga mojoj kući!

Pošto su šerifa odnijeli u doktorov stan, ljudi su se vratili u salun. Tamo je već stigao gradonačelnik Hector Tillman. Desetak prisutnih pokušalo je obavijestiti gradonačelnika o svemu što se zbilo.

– Poznaje li netko tog revolveraša? – upita gradonačelnik. – Kako izgleda? Može li ga netko opisati?

Nekoliko ljudi je zaustilo da progovore.

– Čekajte malo, samo redom! – okrenuvši se vlasniku saluna, nastavi: – Hajde, Woody, ti dobro pamtiš crte lica. Opiši mi ga!

– Rekao bih da ima trideset godina, Hec, i da je viši od metar i osamdeset. Snažan, vitak, neka čudna ptica. Nosio je crni šešir sa širokim obodom i s remenčićem pod bradom. Kosa mu je plava a isto ta-

ko i brkovi. Oči su mu nebeski plave boje i kad te gleda, čini ti se da gleda kroz tebe – Woody je na trenutak zastao, a onda nastavio: – Mislim da je izvanredno brz, puca tri puta brže nego što ostali izvlače oružje. Nikad u životu nisam vidio takvu brzinu. Taj momak je ohladio onu dvojicu prije nego što su dospjeli izvući revolvere. A šerif Logan nije uspio ni pritisnuti otkopac. Što ćemo učiniti, gradonačelnice? Hoćemo li se okupiti i krenuti u potjeru za njim?

– To će biti prvo što ćemo ujutro učiniti – odgovori gradonačelnik. – Okupite se, zaklet ću vas kao šerifove pomoćnike i podkraj večeri ćemo mu biti za petama. Naći ćemo se pred šerifovim uredom.

Sid Pine je silazio stubama i odmahivao glavom.

– Nikad nisam vidio bržeg revolveraša, Tillmane.

Gradonačelnik je kimnuo i rekao:

– Mislim da ću otići doktoru da vidim u kakvom je stanju šerif.

Jutro je svanulo toplo i blistavo iznad Arizone, iznad pustinje koja se prostirala prema obzoru. Ljudi su se počeli okupljati pred šerifovim uredom. Iz ureda su izašli gradonačelnik i Randall, vlasnik saluna. Gradonačelnik je u ruci držao nekoliko potjernica.

Ljudi su odmah sjahali i okupili se oko njega. Jedan od njih je opsovao i rekao:

-- Pogledajte, momci, to je on!

– Woody je predložio da pogledamo potjernice – reče gradonačelnik. – Jesi li siguran, Woody, da je to on? – upita s osmijehom na usnama.

– Jesam. Posve siguran.

– Da vidimo kako se ptičica zove! – pogledao je potjernicu. – Zove se Dave Sundeen. Traže ga zbog pljačke banke u El Pasu, a u Forth

Worthu zbog napada na poštansku kočiju. Nagrada je tisuću dolara.

– Je li datum na potjernici, Hec?

– upita netko iz skupine jahača.

– Nije – odgovori gradonačelnik. – Ali čekaj malo! – pogledao je bolje i dodao: – bio je datum, ali ga je Logan prekrizio. Da, da. Bit će da je datum otprilike prije dvije godine.

– Vjerojatno je ove dvije godine bio izvan Teksasa – kazao je netko.

Dignuvši potjernicu, gradonačelnik reče odlučno:

– Ovaj je čovjek, momci, pucao u našeg šerifa. Logan će živjeti, ali liječnik kaže da će dugo biti izvan službe. Moramo ga, dakle, zamijeniti. Baš sada, u ovom trenutku, kad nam se uokolo šunjaju razbojnici, pljačkaši pa i ubojice. Hajde da vas zakunem kao pomoćnike i onda put pod noge!

Poslije nekoliko trenutaka kolona jahača krenula je iz Hoolbrooka prema jugu, jer je stranac otišao u tom smjeru, ostavivši za sobom tragove.

II

Tanki sloj oblaka prekrio je Stjenjak kad je Dan Colt izlazio iz Fort Laramieja, krenuvši prema zapadu. Laka kola natovarena potrepštinama za ranč klopotala su po neravnom putu. Dan se vraćao kući.

Osmjehnuo se kad je pomislio na Mary i mali ranč koji je podignuo vlastitim rukama. Dok su konji kaskali, Danu su pred očima počele promicati slike iz njegove prošlosti od prije sedam godina. Nikad neće zaboraviti onaj trenutak kad je ugledao Mary Jordan. Njoj je bilo devetnaest a njemu dvadeset tri godine. Dan je baš bio kupio koltove. Stavivši ih u meke ulaštene navlake, stupio je iz trgovine na pločnik. Bilo je to u Wichiti. Kad je krenuo prema svom konju, začuo je šušta-

nje ženske haljine i naglo se okrenuo. Tada je ugledao najljepšu sliku u svom životu.

Djevojka je bila srednje visine, ljupka hoda i vitka stasa. Krupne smeđe oči blistale su na prelijepu licu, kakvo Dan Colt još nikad nije vidio. Suncana svjetlost plesala je u njezinoj crnoj kosi. Nosila je omote, jer je baš izašla iz trgovine tekstilom nedaleko od mjesta na kojem je stajao Dan. Srce mu je žestoko zakucalo i prije nego što je shvatio što se s njim zbiva, noge su mu same krenule prema djevojci.

— Mogu li vam pomoći nositi omote, gospodice? — upitao je zbunjeno.

Njezin topao osmijeh otkrio je niz bisernih zuba.

— Oh, hvala vam! — odgovorila je djevojka.

Imala je ljubak pogled, u skladu sa svojom izvanrednom ljepotom. U razgovoru s njom Dan je saznao da je tek nedavno s roditeljima i velikim stadom stoke došla u Wichitu iz Kansas Cityja. Kad mu je odgovorila na pitanje kako se zove, Dan se prisjetio ploče iznad velikog ograđenog prostora za stoku: JORDAN, trgovac stokom.

— A kako je vaše ime, gospodine? — upita djevojka.

— Daniel Colt — odgovorio je. — Mislim da mi je majka dala to ime prema onom mladiću iz pećine s lavovima.

— Čime se bavite? — upitala je djevojka.

Dan se sjećao kako mu je mozak stao. Pred njim je bila kći jednog od najbogatijih ljudi Wichite. Zacijelo je dobro odgojena, pohađala je školu. Kako bi joj mogao reći da je revolveraš i lovac na ucjene?

— Bavim se stokom, gospodice Mary. Vodim stoku iz Teksasa u Kansas.

Nije joj pogledao u oči dok je iznosio tu laž. Zapravo, u tom trenut-

ku to i nije bila laž. Zaista bi bio došao u Wichitu sa stadom stoke iz Teksasa da je njegov poočim ostao živ.

Nadomak kuće počela su ga osjediti mračna sjećanja. Ben i Katie Mason stvorili su mu ugodan dom. Pokupili su ga negdje u Arizoni, kad su njegove prave roditelje ubili neki razbojnici. Njegovi otac i majka krenuli su teretnim kolima u Arizonu, kad su ih napali pljačkaši i ubili ih. Uzeli su kola, a ostavili mrtve Danove roditelje. Posve slučajno trogodišnji dječak ostao je živ. Masonovi su putovali iz Kalifornije, jer im je ujak Ben ostavio veliko imanje u Arizoni.

Jedino što je dječak znao reći bilo je da se zove Dan Colt. Nije znao kako su mu se zvali roditelji, za njega su oni bili samo mama i tata. I ništa drugo nije znao o Coltovima. Pokušavao je izvući neka sjećanja iz dubine svog razuma, ali jedini roditelji koje je dobro poznavao bili su Ben i Katie Mason.

Dan nikada neće zaboraviti dan kad se sve dogodilo. Bio je to najcrnji dan u njegovu životu. Tjerali su stoku. Smjestili su je na podnožju jednog brežuljka na teritoriju Oklahome, da tu prenoće. Željeli su prijeći granicu Kanzasa iduće večeri. Ben je upitao šesnaestogodišnjeg Dana želi li izjahati s njim. Ta večer nikada neće biti izbrisana iz njegova pamćenja. Uskoro su ugledali dvojicu jahača. Dan se samo sjeća nagle pucnjave i pada svog poočima na tlo. Dan nije mogao pomoći, jer je do tada pucao iz svog revolvra samo u zrak, da uputi stoku u određenom smjeru. Nikad nije smatrao da je dovoljno brz na revolveru i da će mu to jednog dana biti potrebno. U sumrak, kad se vraćao u logor s tijelom poočima prebačenim preko konja, obuzeo ga je strašan gnjev.

Ostavivši ostale i stoku da nast-

ve put prema Wichiti, Dan se vratio s Benovim tijelom na ranč. Pomajka je bila skršena bolom. Nije prozborila ni riječi. Dan je odlučio da nauči pucati, da uvježba brzinu, jer se htio obračunati s ubojicama svog poočima.

Znao je da će se kad-tad sukobiti s dvojicom ubojica, pa je kupio još jedan revolver. Nekoliko tjedana vježbao je izvlačenje revolvera i pucanje.

Jednog dana pristupio je pomajci Katie, poljubio je u čelo i rekao:

– Moram obaviti posao, mama. Ne mogu dopustiti da se ubojice nekažnjeni šetaju po svijetu. Tražit ću ih. Moraju platiti svoj zločin.

Danu je bilo potrebno šest mjeseci da ih pronade. Idućeg dana izazvao ih je na dvoboj i ubio. Svjedoci dvoboja pričali su o izvanrednoj brzini kojom je nepoznati revolveraš izvlačio oružje. Dakako, odmah se našao izazivač. I njega je Dan otpremio na drugi svijet.

Glas o njegovoj brzini pucanja naglo se proširio. Sve više izazova donijelo je i sve veći broj mrtvih ljudi. Ali nije to Danu bilo na umu. Jednostavno, bio je prirodno nadaren za revolvere dvojnike.

Lov na ucjenjene razbojнике bio je prilično lak način života i donosio je novac. Polovinu nagrade Dan je uvijek slao svojoj pomajci Katie. Zacijelo će moći živjeti bez oskudice.

Razmišljao je o tome kad se vraćao u Teksas. Gonio je nekog razbojnika za kojega je bila raspisana visoka nagrada. Kako je prolazio nedaleko od kuće, poželio je vidjeti pomajku Katie. Rastužio se saznajući da je umrla od groznice kad je njemu bilo šesnaest godina. Kad je svratio kući, bila mu je dvadeset jedna.

Posjetio je banku u koju je slao novac za pomajku i saznao da je

njezin račun iznosio više od šest tisuća dolara. Pošto je dokazao da je on slao novac, bankar je prebacio taj novac na njegov račun. Ostavivši novac kao polog u banci, Dan je nastavio put prema zapadu. Uskoro su se svi bojali i samog imena Dana Colta. Neki su čak govorili da je revolver kolt dobio ime po Danu.

Misli su mu se ponovo vratile Mary. Bio je siguran da je to bila ljubav na prvi pogled. Naglo je počela, ali je isto tako naglo i završila... nekoliko tjedana kasnije, kad je Ross Jordan saznao da se njegova kći sastaje s glasovitim revolverašem. Mary je doznala istinu o prošlosti Dana Colta. Ona ga je voljela, ali se nije htjela udati za lovca na ucjene.

Naredne dvije godine Dan je proveo lutajući po Zapadu i neprestano misleći na Mary. Što joj je on mogao pružiti? Morao se promijeniti, promijeniti način života. Dakako, mogao je kupiti mnogo zemlje svojom uštedevinom a i omanje stado za početak.

Ljubav prema Mary rasla je iz dana u dan. Sve više ga je zaokupljala pomisao da kupi ranč. Da, vratit će se u Wichitu i porazgovarat će s Jordanom o svojim namjerama. Želio je više od svega na svijetu da mu Mary postane žena.

Osmjehnuo se kad se sjetio kako se vraćao u Wichitu. Ali što ako se Mary udala za drugoga? Dvije godine mnogo znače. Ponovo se osmjehnuo prisjetivši se njezina oca kad mu je ispričao o svojim namjerama.

Bilo je to otprilike prije pet godina. Tada je kupio zemlju u ljupkom kutku ispod Stjenjaka u Wyomingu. Zemlja je bila predobra: zdrava voda, gusta trava i mnogo otvorena prostora.

Stado mu je brojčano raslo iz godine u godinu. Željeznička pruga za Cheyenne bila je blizu, pa je mogao

otpremiti svoju stoku. Prošle godine mogao je unajmiti Linka Lawtona da mu tjera stoku na utovar u Cheyenne.

Dan je skinuo šešir, izloživši svoju plavu kosu zrakama sunca, i obrisao oznojeno lice šarenim rupcem.

Tada je u daljini opazio pred sobom trojicu jahača. Jahali su jedan za drugim. Takav je bio običaj na Zapadu.

Dan je usporio kad je prolazio kraj trojice jahača. Vidio je da su prašni i da im je odjeća poderana.

– Kako ste, gospodo? – upita je uljudno, ali je istog trena osjetio neku nelagodnost.

Jahači su sada jahali usporedo. Najkrupniji je pogledao Dana. Ovaj je pažljivo proučavao njihova lica. Najmanji je imao krupan nos. Danu se učinilo da ga je negdje već vidio. Treći je imao veoma upale oči. Onaj najkrupniji, s velikom brazgotinom na licu, bio je najbliže Danu.

– Dolazite li iz Utaha? – upitao je s osmijehom Dan.

– Ne. Iz Montane – odgovori čovječuljak s velikim nosom. – Jašemo prema...

– Idemo u Kansas – odgovori krupni čovjek i pogleda Danovu vinčesterku. – Vozite potreštine za ranč?

– Da. Moj ranč je odmah iza ovih brežuljaka.

– Dobra zemlja za uzgoj stoke.

– Izvrsna.

– Sretno! – rekoše trojica jahača.

– Sretno! – odgovori Dan.

Sunce se priklanjalo zapadu kad je Dan stigao na vrhunac najvišeg brežuljka. U dolini se prostirao njegov ranč a kuća je bila napol skriivena stablima. Nešto je steglo Dana oko srca. Potjerao je konje. Trenutak kasnije zaustavio je kola pred kućom u oblaku prašine. Iskočio je

iz kola držeći vinčesterku u ruci i ogledao se po imanju. Vladala je neka kobna tišina.

Ušao je u kuću i onda u kuhinju. Nešto nije bilo u redu. Peć je bila još topla. Bit će da je Mary već pripremila večeru. Viknuo je njezino ime. Odgovorila mu je tišina. Ponovo ju je zvao. I ponovo tišina. Istrčao je u dvorište. Kraj ugla kuće ugledao je psa. Bio je mrtav. Prišao mu je. Bio je ubijen metkom u glavu.

Zašao je za ugao i ugledao Mary. Srce mu je stalo. Ležala je na tlu. Privinuo ju je na prsa. bila je hladna. Iznio ju je pred kuću na slabu večernju svjetlost i polako je položio na travu. Haljina joj je bila natopljena krvlju.

Odjednom je čuo tiho zapomaganje. Link! Jurnuo je u sušu, a onda prema konjušnici. Ondje je našao Linka, ali tek kad je upalio svjetiljku. Kleknuo je kraj njega i shvatio da Link umire.

– Dane... morao sam izdržati dok ti ne dođeš.

– Idem po liječnika u Fort Laramie. Ostat ćeš živ – lagao mu je Dan.

Link je progovorio s mukom:

– Bila su... trojica... jedan krupan s brazgotinom...

– Link, jesu li Mary...

– Ne, Dane... ispljuskali su je... uzeli su sav vaš novac... nisu smjeli dopustiti... da ih prepozna... pa su je ubili.

– Ne govori, Link.

– Jedan od... njih ima velik nos... Onaj krupni... ga je zvao Shorty... Treći se zove Alex... Dane, žao... mi je zbog Mary.

– U redu, Link, ne govori.

Linkova ruka se spustila, trgnuo se i izdahnuo. Dan je klečao kraj njega i sa zahvalnošću ga gledao. Link je učinio zaista sve što je mogao.

Obuzela ga je zebnja, u glavi mu je zujilo. U njemu, negdje duboko, provalio je neki žar, nešto ga je žestoko ošinulo, kao da mu žilama ne teče krv, već neka užarena tekućina.

*

Dan Colt je stajao kraj Maryna groba na groblju u Fort Laramieju, mirno zahvaljujući skupini rančera i građana koji su njegovu Mary ispratili na posljednji počinak. Kad su već svi napustili groblje, Dan je još neko vrijeme stajao kraj groba. Gledao je križ i bilo mu je žao što ne može plakati. Možda bi mu suze ohladile onu vatru, onaj žar mržnje koji je plamtio u njemu. Još prije dva dana pred njim je bila lijepa budućnost: imao je divnu ženu, imanje, uspjeh, planove. A sada je ostalo samo to, taj žar u tijelu koji se zacijelo neće ugasi dok se ne obračuna s Maryinim ubojicama.

Polako je krenuo prema svom konju. Povratak na ranč potrajao je cijelu vječnost. Sjahao je pred kućom i ušao u sobičak u kojem je čuvao uspomene. Na stolu su ležale navlake, dva kolta i kutija s mecima. Položio je šešir na stolić, prošao rukom kroz plavu kosu i tiho rekao:

– Znam, Mary, da sam ti obećao da više nikad neću nositi oružje, ali, draga, siguran sam da ćeš mi oprostiti.

Napunio je oružje, zakopčao opasač i pokušao brzo izvući oružje. Nije bio zadovoljan, ali je odlučio da svaki dan vježba dok mu se munjevita brzina ponovo ne vrati.

Štropot kola trgnuo ga je iz teških misli. Stupio je na trijem i pogledao: bili su to Millerovi. Bilo mu je drago što su naišli, mogao ih je zamoliti da pripaze na njegov ranč dok bude na putu. Znao je da će njegovo imanje biti u dobrim rukama.

III

Zora je svanula kad je Dan uzjahao svog ridana. Prvi korak bit će odlazak u Fort Laramie.

Lice mu je potamnijelo od suzdržana bijesa i mržnje prema hladnokrvnim ubojicama njegove žene. Na nebu Wyominga nije bilo ni oblaka. Jedini oblaci nadvili su se nad njegovo čelo.

Stigavši u Fort Laramie, odmah je krenuo prema glavnom salunu. Probudio je vlasnika Dirka Donaldsona.

– Zdravo, Dane! Kako si? – upita vlasnik saluna zijevnuvši. – Što mogu učiniti za tebe?

– Jesi li možda vidio trojicu odrpanaca? Jedan od njih ima dugu brazgotinu na licu. Drugi je sitan...

– A treći nervozno trza obrvama?

– Da, o njima je riječ.

– Ostali su ovdje kratko vrijeme, a onda su odjahali.

– Dirk, jesi li možda čuo da su govorili kamo će krenuti? – To mi je veoma važno.

– Misliš li da su to oni?

– Da. Prije nego što je umro, Link ih je potanko opisao.

– Najbolje bi bilo da odeš šerifu Toddu. Možda ima njihove potjernice.

– Nisu mi potrebne njihove slike, Dirk. Ja sam ih sreo na putu prema ranču – smrknuo se i nastavio: – Nisam znao...

– Bilo bi bolje da odeš šerifu, da on pripremi potjeru.

– Potjera podiže mnogo prašine, a nema mnogo koristi. Obavit ću to sam.

– Prepusti to vlastima, Dane, i sudu.

Dan je spustio pogled na svoje koltove i rekao:

– Ovo je jedina vlast i jedina porota, Dirk. Oni donose presudu bez

priziva... Pitao sam te jesu li govorili kamo će krenuti.

– Nisam čuo, Dane... ali...

– Što?

– Jedan od njih, onaj isti... Dillonu Bellu se učinilo da ga odnekud poznaje... Nešto su razgovarali. Možda bi ti Bell mogao reći nešto više.

Dan zahvali Dirku, stegnu mu ruku i krene.

Dillon Bell je bio vlasnik javne staje. Dan sjaše pred stajom.

– Dirk Donaldson mi je rekao da si razgovarao s nekim svojim znanцем, zovu ga Shorty.

– Oh, da, Shorty Reed. Bili smo prijatelji nekoć u Durangu. Tada smo još bili djeca.

– Je li ti predstavio svoje prijatelje jahače?

– Nije.

– Znaš li njihova imena.

– Ne znam.

– A sad slušaj, Dillone, jer je veoma važno! Je li ti Shorty rekao kamo su krenuli?

Bell je problijedio i jedva protisnuo:

– Nije.

Dan je pročitao laž na Bellovu licu kao u otvorenoj knjizi.

– Nije mi do šale, Dillone. Ti ljudi su ubili moju ženu. Odgovori što su ti rekli!

– Ubit će me, Dane.

– Što su ti rekli?

– U redu, u redu, Dane.

Danu Coltu je odlanulo.

– Govorili smo o pljačkama koje su počinili u Montani, gdje su ispraznili tri banke. Čuli su da se u Tucsonu otvorila nova banka i da ondje ima mnogo gotovine. Poslije toga bi pobjegli u Kaliforniju.

– Jesi li siguran da im je to cilj. Možda su kazali jedno, a krenuli u drugom smjeru.

– Ne. Shorty mi je rekao da to držim za sebe.

Iznenada se Dan sjetio da je Shorty na njegovo pitanje kamo idu nešto zaustio, a na to je onaj krupni rekao da idu u Kanzas. To je bilo bez smisla, pomislio je Dan. Kanzas leži istočno, a Arizona jugozapadno.

– Hvala ti na obavijesti, Belle – reče Dan i odjaše.

Dillon Bell je mračno odmahivao glavom promatrajući kako Dan nestaje u daljini.

* * *

Osam godina života lovca na ucjene pružilo je Danu mnogo iskustva. Zaključio je da trojica ubojica slijede prilično ravnu crtu kroz koloradske planine. Zacijelo su se bojali da ih u gradovima netko ne prepozna prema potjernicama.

Kako je dobro poznavao područje, Dan je krenuo prečacem i postigao prednost. Osim toga oni nisu znali da im je za petama, da ih progoni.

Ugledao ih je na podnožju planina, na pola puta jahanja do Duranga. Pomislio je da ih pusti u grad, a da on prenoći vani, u prirodi. Bio je siguran u jedno: ako je on morao zastati, morali su i oni.

Zora je već svanula kad je jahao uz obalu rječice Animas. Uskoro je naišao na tragove njihova logorovanja. Logor im je bio kao i oni: neuredan, prljav. Zacijelo će neko vrijeme ostati u Durangu. Možda Shorty Reed zaista tu ima rodaka.

Odjednom je Dan začuo pucanj puške. Metak se zabio u drvo nedaleko od njegove glave. Nije smio ostati na tom mjestu, jer bi ga strijelac uspio istjerati na čistinu, a to bi bilo loše. Sjahao je i izvadio revolver, očekujući. Kad je zapazio micanje graničica, pripucao je. Ponovo je pričekao. Ugledao je sjenu nekog čovjeka i pripucao. Čovjek je pao.

Zašto nisu pripucali i ostali, ako je to bilo zaokruženje? Jedino je objašnjenje bilo da su bili u zasjedi jedni prema drugima.

Prišuljao se ubijenom čovjeku veoma oprezno, držeći revolver u ruci. Vinčesterka je ležala pod stablom. Pogledao je natrag, prema svom konju. Ridjan je mirno stajao pod stablom. Dan je uzeo pušku ubijenog čovjeka i opalio metak, a onda još dva. Odmah su mu odgovorila dva pucnja iz blizine mjesta na kojem se nalazio njegov konj, a tri iz suprotnog smjera. Ridjan! Oni su zacijelo htjeli njegova ridjana! Ridjan je zaništao kad mu se neznanic primakao. Dan je napunio pušku, naciljao i – neznanic kraj ridjana pao je na tlo.

Dan se pritajio i čekao. Odjednom je negdje lijevo prasnula neka grančica. Hitro je pogledao u tom smjeru i pomislio da je neka vjeverica. Misli su mu skrenule na ljude u zasjedi. Tko su oni? Zacijelo to nisu ona trojica ubojica, jer na takvoj daljini nitko ga ne bi mogao prepoznati. U tom razmišljanju ponovo je odjeknuo pucanj i metak se zario dva centimetra daleko od njegove glave, u obližnje drvo.

Dan je munjevito pripucao. I treći strijelac je pao na zemlju. Dan je odahnuo.

Pošao je k svom konju i krenuo prema Durangu. U jednom trenu začuo je šušanj grana. Pogledao je udesno: jedan čovjek visio je na grani. Ruke su mu bile svezane na ledima.

IV

Sad je Danu bilo jasno zašto su mu pripremili zasjedu. Zacijelo su linčovali žrtvu, kad je netko opazio da on nailazi. A vješanje nije smjelo imati svjedoka. Jadni momak, pomisli Dan, da sam barem naišao prije!

Dan je prerezao uže i prebacio leš preko konja koji je mirno pasao u blizini. Zacijelo konj obješenog. Obješeni je bio mlad, moglo mu je biti najviše dvadeset godina.

Sutradan po podne Dan je ugleđao pred sobom dolinu i u njoj Durango. Nakon nekoliko sati sjahao je pred šerifovim uredom i privezao oba konja.

– Ime mi je Dan Colt – reče. – Želim vidjeti šerifa.

– Trenutačno ga nema, gospodine Colte. Odjahao je na sjever u potragu. Mogu li vam ja pomoći, ja sam Tim Bond, šerifov pomoćnik.

– Vani je leš jednog čovjeka. Pođite i pogledajte ga, možda ga poznajete.

– Leš?

– Da.

Šerifov zamjenik je izašao, pogledao leš i uzviknuo:

– Pa to je mladi Harry Doyle! – prišao je i bolje pogledao. – Ta on je bio obješen! Što mi možete reći o tome, Colte?

– Našao sam ga obješenog na drvo tridesetak kilometara sjeverno ođavde. Pobio sam momke koji su ga objesili. Svi su mrtvi.

– Šerif je otišao baš zbog toga, gospodine Colte. Harryjev otac je došao oko ponoći šerifu i rekao da mu se sin još nije vratio. Možete li opisati ljude koji ste ubili?

Dan je dao podroban opis trojice strijelaca iz zasjede. Šerifov zamjenik je kimao glavom i na kraju rekao:

– Znao sam da će se to dogoditi. Opisali ste starog Jacka Looneyja i njegove sinove. Harry se udvarao Jackovoj kćeri Margie, ali je Jack nešto imao protiv mladog Harryja. Opomenuo ga je naredio mu da se ne približava djevojci. Harry nije htio poslušati. Prije nekoliko dana žestoko su se posvadili u briačnici.

Jack je rekao da će ubiti Harryja ako se još jednom približi Margie.

– Sada moram dalje – reče Dan.

– Ostavljam vam leš mladog Harryja. Ako imate malo papira, nacrtat ću vam kartu, da znate naći tijela Harryjevih ubojica.

– Ali šerif će zacijelo htjeti porazgovarati s vama. Bilo bi bolje da pričekate dok se ne vrati.

– Nemam vremena za čekanje. Očekujem me posao.

– Šerifu će biti žao što neće moći razgovarati s vama.

– Pa ne bih mu mogao reći ništa više od onoga što sam rekao vama!

– kazao je Dan nestrpljivo, a onda nastavio mirnije: – Jeste li u posljednje vrijeme vidjeli trojicu odrpanaca? Vjerojatno su jučer stigli u grad. Jedan je krupan, s brazgotinom na licu...

– Ne, nisam ih vidio – odgovori šerifov zamjenik.

Dan se obrati skupini ljudi koji su se u međuvremenu okupili pred šerifovim uredom:

– Je li netko od vas vidio tu trojicu odrpanaca?

Nitko nije odgovorio. Dan odlučio da obide salone. U prvom nije saznao ništa. Možda su još ovdje, pomisli. Odjednom ugleda natpis redakcije mjesnih novina. Novinari obično znaju sve, kao i brijači.

U redakciji ga dočeka neki sitan čovjek.

– Mogu li vam pomoći? – upita.

– Tražim jednu obitelj koja živi na ovom području: Reed.

– Hm, ovdje je živio Harve Reed, u južnom dijelu grada. Ali i on i njegova žena su umrli.

– Jesu li imali djecu?

– Jesu, šestoro ili sedmero. Svi su otišli osim Buda. On živi na drugoj obali rijeke.

– Je li jedan od sinova imao nadimak Shorty?

Urednikov pogled bio je dovoljan odgovor. Bio je to loš sin Reedovih. Dva puta je bio u zatvoru zbog pljačke.

– Ima li to Reedovo imanje nešto po čemu bih ga mogao prepoznati?

– Da, ima nove, moderne rešetke na staji.

– Hvala, gospodine uredniče! – reče Dan i izade.

Prešao je most preko brze rječice i onda, malo dalje na desnoj strani, ugledao staju s modernim rešetkama. Duga stambena zgrada uzdizala se ispred staje na udaljenosti od tridesetak metara. Prišao je stražnjoj strani staje kroz šumarak i prepoznao konja kojeg je jahao Shorty kad ih je sreo u blizini svog ranča. U staji je bilo još konja. Danu srce življe zakuca. Ubojice su sigurno u kući.

Sjahao je i stajao u sjeni, promatrajući staju i kuću. Smišljao je plan kako da se dočepa trojice ubojica. Dok je razmišljao o tome, Bud Reed je i nehotice riješio njegovu nedoumicu. Izašavši iz kuće, Bud je krenuo prema staji, ušao i nakon kratkog vremena izašao s osedlanim konjem, a zatim ponovo ušao u kuću.

Dan brzo uzjaše ridjana, odjaše istim putem kojim je dojahao, zastane kraj puta i pričeka u sjeni.

Kad mu se Reed približio, Dan se ogleda: na putu nije bilo nikoga. Kad je Reed prošao kraj njega, Dan izjaše iz sjene i krene za njim. Izvukao je revolver i viknuo:

– Stani, Reede!

Bud istog trena zastane.

– Nemamo novaca, gospodine. Baš sam se uputio u banku! – nervozno reče Bud.

– Ne trebam novac, Reede.

– Zar se poznajemo? – upita Bud razrogačivši oči.

– Skreni s puta! – naredi Dan.

Kad su bili u sjeni stabala, nastavi:
– Ja želim Shortyja i njegove pratioce.

– Kasno ste stigli, gospodine. Otišli su jutros, u zoru.

Danovo lice se smrači.

– Ali Shortyjev konj je još u staji.

– Uzeo je jednog od mojih, gospodine. Njegov konj je uganuo nogu. Istinu govorim, gospodine.

Dan se zagledao u Budove oči. Čovjek mu je zacijelo govorio istinu, ali Dan se morao u to uvjeriti.

– Vрати se u kuću! Želim provjeriti. Ako je Shorty u kući, ti ćeš prvi stradati.

Bud Reed je kimnuo glavom i okrenuo konja. Dok su jahali natrag prema kući, on upita:

– Jeste li vi predstavnik zakona?

– Nisam.

– Lovac na ucjene?

– Nisam.

– Što god da imate protiv Shortyja i njegovih drugova, vjerujem da imate pravo. Moj najmlađi brat je cijeloj obitelji zadavao glavobolje već od svoje dvanaeste godine. Otac je umro kad je Shorty drugi put u zatvoru. Mislio sam da više nikada neće ni priviriti u kuću, ali su stigli sinoć i on i njegovi odrpani prijatelji. Zaudarali su na piće.

Iznenaden, Dan upita:

– Bili su pijani?

– Da, napili su se u salunu »Lone Pine«. Rekli su mi da su ondje proveli više od tri sata.

Dan se prisjeti prvog saluna koji je posjetio i čiji je vlasnik rekao da nije vidio trojicu odrpanaca.

– Naredili su mojoj ženi Maybel-le da im skuha večeru, a kad im je rekla neka se gube jer zagađuju kuću, ispljuskali su je. Kad ju je pljuskao Shorty, skočio sam da je obranim, ali je onaj krupni Carl Fox izvadio revolver i zaprijetio mi.

Na vratima se pojavila sitna že-

na. Budova supruga. Pogledavši Budu, upitala je:

– Jesi li mi donio brašno?

Bud je odmahnuo glavom.

– Nisam otišao u grad.

– Ja sam za to kriv, gospodo – reče Dan.

– Draga, ovo je gospodin... oh, ne znam vam ime.

– Dan Colt.

Bud je zaplašeno pogledao Danove revolvere i upitao:

– Vi ste onaj Dan Colt?

– Da.

– Onda su mi ona trojica lagala. Još ste lovac na ucjene?

– Što sve ovo znači, Bude? – upitala je Maybelle.

– Gospodin Colt traži Shortyja i njegove prijatelje. Želi dobiti nagra...

– Krivo zaključujete, gospodine – prasne Dan. – Nekoć sam bio lovac na ucjene. Otišao sam u Wyoming i objesio revolvere o klin. Vaš brat i njegovi razbojnici ubili su moju ženu i pomoćnika. Nadalje, ubili su mog psa i ukrali mi tisuću dolara. Zbog toga ih progonim!

Budu su zadrhtale usnice.

– Žao mi je, Colte. Prebrzo sam zaključivao.

Danova srdžba je naglo splasnula.

– U redu, Bude. Malo sam nervozan. Slutite li možda na koju su stranu krenuli?

– U Tucson. Rekoše mi da ondje moraju obaviti neki posao. Mislim da je riječ o nekom zločinu. Govorili su da ondje ima mnogo novaca.

Stavivši šešir na glavu, Dan je kazao:

– Neću vam više smetati, oprostite i hvala vam na obavijesti – krenuo je.

– Gospodine Colte! – rekao je Maybelle i on se okrenuo prema njoj. – Žao mi je zbog vaše žene.

Znam kako se osjećate. Izgledate veoma umorno.

Osmjehnuo se blago ženi i odgovorio:

– Da, bilo je zaista teško.

– Koliko dugo niste pristojno jeli? – upitala je tiho.

– Posljednje pristojno jelo... skuhalo mi je žena.

– Zašto ne biste ostali još malo, da nešto pojedete? U međuvremenu biste se mogli okupati, obrijati, presvući. A mogli biste i prenoćiti ovdje.

Navečer, kad se zavukao pod čiste bijele plahte, Dan je za tren oka zaspao.

V

Za vrijeme doručka Dan je saznao da su Shorty i njegovi prijatelji govorili nešto i o Fort Apacheu.

– To se slaže – reče Dan. – To će im zacijelo biti posljednje mjesto u kojem će se opskrbiti prije nego što krenu u Tucson. Iza Fort Apachea je pustinja.

– Nadam se da će netko zaustaviti moga brata prije nego što počini još neko ubojstvo. Hoćete li ga dovesti natrag u Wyoming na suđenje?

– Da – odgovori Dan, jer nije htio govoriti Budu o sucima koji vise o njegovu opasaču.

Kad je Dan uzjahao svog ridana, po dolini su se prosule prve sunčane zrake. Maybelle i Bud dugo su gledali za vitkim plavokosim jahačem.

Oko podneva Dan je prešao granicu Novog Meksika. Pažljivo je slijedio tragove triju konja. Po njima je zaključio da su trojica ubojica jedan dan jahanja ispred njega.

Narednog dana, sat prije zalaska sunca, Dan Colt je privezao konja pred hotelom u Gallupu. Unajmio je sobu, odveo konja u staju i prošetao

kroz mjesto. Vidio je da postoji samo jedan salun. Imam sreće, pomisli. Prije nego što je ušao, pogledao je tucet privezanih knja pred salunom. Među njima nije opazio konje one trojice.

Četiri čovjeka stajala su uz šank. Dva stola zauzeli su igrači pokera. Dok je Dan razgovarao s barmanom, jedan od igrača je digao glavu i ugledao Dana. Nagnuo se prema suigraču i nešto mu rekao.

– Šališ se – odgovorio je suigrač.

– Ne, Clete, siguran sam da je to on. Vidio sam ga u Wichiti. To je on.

– Misliš li da je to glasoviti revolveraš?

Mladić je uperio pogled u Dana. Zasvrbljali su ga dlanovi. U svojoj vreloj glavi već se zamišljao pobjednikom u dvoboju. Ima mnogo takvih usijanih glava.

Ustao je i prišao šanku.

– Ike kaže da ste vi glasoviti Dan Colt, kralj revolveraša, gospodine. Je li to točno?

Dan je promatrao mladića u zrcalu iza šanka.

– Hej, gospodine, vama govorim! – mladić je bio uporan.

Dan je polako okrenuo glavu i zamalo se nasmijao. Takav žutokljunac, a izaziva!

– Jeste li vi Dan Colt, gospodine? – upita ponovo mladić.

– Tko to želi znati? – upita Dan.

Mladić se napuhnuo od ponosa.

– Jeste li ikada čuli za Cletusa Barnuma?

– Ne vjerujem da sam čuo.

– Lažete! Čuli ste sigurno za mene – njegova tri suigrača u pokeru prišla su bliže. – Poznaju me od New Orleansa do Yume.

– Neko vrijeme sam proveo u Wyomingu – reče Dan ledenim glasom.

Mladi hvalisavac je nastavio:

– Prošle nedjelje u Albuquerqueu sraunio sam sa zemljom Jima Forneyja.

– Ni o njemu nikad nisam čuo – reče Dan.

Počelo ga je napuštati strpljenje. Okrenuo se barmanu i upitao je li vidio trojicu odrpanaca na čelu s nekim krupnim čovjekom s brazgotinom na licu.

Mladi izazivač se razbjesnio. Prišao je još bliže Danu i položio ruku na revolver. Sav je pozelenio.

– Izazivam vas, gospodine! Povucite! – protisnuo je.

Ike ga prekine:

– Makni mu se s puta, Clete! Vidio sam ga na djelu. Izvlači brže nego što ti misliš.

– Ti si kukavica, Ike. Znat ću se ja obračunati s njim – onda ponovo dovikne Danu: – Potegnite, kukavico!

Dan je točno znao što se zbiva u mladićevoj ludoj glavi. Mislio je da je Colt sa svojih tridesetak godina prestar. Ako uspije ubiti Dana Colta, njegovo ime će biti na svim usnama na Divljem zapadu. Dan je odlučio dopustiti da netko drugi ubije ludog mladića.

Okrenuo se prema njemu držeći ruke daleko od revolvera, jer bi inače mladić potegnuo oružje. Prišao mu je i gurnuo ga rukom u prsa. Mladić je izgubio ravnotežu i pao na obližnji stol. Dan mu tada pristupi i dok se mladić uspravljao, pljusne ga jednom, pa onda drugi put. Mladić se zbunio, a Dan mu je uhvatio ruke i stezao ih kao kliještimama. Uzalud se mladić koprcao nastojeći da se oslobodi. Onda je Dan jednom rukom obuhvatio oba mladićeva zapešća. Drugom je izvukao njegov revolver i bacio ga na pod.

– Nastojim ti pomoći, ludi mladiću – tiho je govorio Dan. – Onaj

kojega idući put budeš izazvao možda neće biti strpljiv kao ja. Bit će najbolje da sve ovo zaboraviš i da ne izazivaš. Jesi li razumio? Pomožem ti da još dugo živiš. Ako ne poslušаш moj savjet, nećeš doživjeti svoj idući rođendan.

Bijesan, nemoćan, mladić je pljunuo Danu u lice. Dan ga je tako ispljuskao da su mu klecnula koljena i kliznuo je na prašni pod. Dok je Dan razmišljao kako mora nastaviti potjeru za trojicom ubojica, prijatelji su podigli mladića s poda i povelili van.

– Hvala vam, gospodine Colte, što ste mu htjeli pomoći! – reče Ike.

– Vjerujem da Clete neće zaboraviti ovu pouku i da se više neće laćati oružja.

– Drago mi je što tako mislite – odgovori Dan.

Nakon toga je večerao i pošao spavati, a rano ujutro je izašao iz hotela. Odjednom ispred sebe začu je neku žučnu prepirku. Prepoznao je glas svog sinoćnjeg izazivača. Svada se odvijala pred oružarnicom. Mladić je zacijelo kupio nove revolvere. Dan je znao da ne može izbjeći sudbini. Koraćao je mirno dalje. Kad ga je Barnum ugledao, naglo je odskočio i doviknuo:

– Nitko ne može nekažnjeno pljuskati Barnuma, gospodine!

Posegnuo je za revolverom. Ali još prije nego što su mu prsti dodirnuli držak, iz Danovih revolvera dvojnika suknuo je plamen i mladić je pao.

Ike, mladi prijatelj ubijenog, reče Danu:

– Ne okrivljujte sebe, gospodine Colte. Znao sam da će to ovako završiti. Niste imali izbora.

Dan je kimnuo, otišao po konja i izjahao. Krenuo je prema jugozapadu. Jahao je i razmišljao o nagloj promjeni u svom životu. Pred oči-

ma mu se pojavila slika trojice ubojica. Nagna konja u galop. Moram ih uhvatiti u Hoolbrook, pa makar jahao cijelu noć, pomisli.

VI

Sunce je bilo na pola svog nebeskog puta kad je Dan ujahao u Hoolbrook. Dok je jahao prašnom glavnom ulicom, čulo se negdje udaranje bata po nakovnju. Mještani su sjedili u sjeni kuća odmarajući se. Nitko se nije obazirao na visokog plavokosog stanca koji je došao u grad.

* * *

Carl Fox je stajao u sjeni ispred kovačnice. Bio je nestrpljiv: dao je ispraviti potkovu svoje sive kobile.

– Koliko dugo će to potrajati? – upitao je kovača.

– Zašto ne odete u salun i ne popijete nešto dok ja to uredim – odgoviro je kovač. – Treba mi petnaest do dvadeset minuta.

– Radije ću pričekati ovdje – odbrusi mrko Fox.

* * *

Dan je jahao kraj velikog saluna, pažljivo promatrajući konje. Nije dan mu nije bio poznat. Ali kad je projahao kraj šerifova ureda, pogledao je konje pred salunom »Crni medvjed« i prepoznao konja onog trećeg ubojice, Alexa. Konj kraj Alexova zacijelo je Shortyjeva. Ali gdje je Foxova siva kobilica?

Do njega dopre smijeh iz saluna. Prišuljao se stražnjem dijelu zgrade. Alex je sigurno unutra, zaključio je. Obišao je zgradu i pošao prema ulazu u salun. Ponovo ga je obuzela strahovita mržnja. Rukama je opipao drške revolvera.

Otvorio je vrata saluna i trenutak zastao da se navikne na polumrak u lokalu. Pogledom je obišao

prisutne: odjednom je ugledao dva poznata lica: Shortyja i Alexa. Ali gdje je Fox?

Netko je viknuo:

– Sundeen!

Dan se okrenuo prema šanku. Bio je to Woody Randall. Nerzovno je upitao:

– Kako ste, gospodine Sundeene?

Gosti su počeli nervozno odmicati stolice od stolova.

– Nikad nisam pomislio da ćete se vratiti, gospodine Sundeene – nastavio je vlasnik saluna.

– Ne znam tko je taj Sundeen, gospodine. Moje ime je Dan Colt! – odgovori Dan.

Na licu vlasnika saluna pojavio se izraz čuđenja, ali Dan se već okrenuo prema Shortyju i Alexu i pošao prema stolu koji su igrači pokera napustili spremajući se da izađu.

– Ostanite ovdje, gospodo, želim da budete svjedoci!

Osjetivši nelagodnost, Shorty je pogledao Dana.

– Jesmo li se mi negdje sreli? – upitao je.

– Da, sreli smo se u Wyomingu ti, štakore.

Shorty je odmahivao glavom, a i Alex Beard.

– Vas dvojica i vaš drug ubili ste moju ženu i mog radnika... ubili ste mog psa i opljačkali moj novac – dobaci im gnjevno Dan.

Shorty i Alex su se pogledali. Usne su im podrhtavale.

– Van! – vikne Dan.

– Čujte, gospodine, ja ništa ne znam...

– Ne laži mi, smrdljivi tvore! Moj radnik je dovoljno dugo živio da opiše vas trojicu strvinara... i ja sam vas sreo na putu kad sam se vraćao na ranč. Sjećate li se? – Dana obuze nezadrživ bijes i želja za

ubijanjem. – Van! – kriknuo je. – Nema smisla da vas ubijem u ovom lijepom lokalu. Van! – obratio se zatim ostalim gostima: – Molim vas, izadite i vi, želim svjedoke! – vani je Dan izvadio jedan revolver i pružio ga jednom od gostiju. – Pričuvajte mi ga trenutak.

Videći to, Shorty se nasmijao.

– To je velika greška, gospodine plavooki! – rekao je. – Nas dvojica smo dovoljno brzi da vas ohladimo prije nego što potegnete.

– Da, vi ste mrtav čovjek, Sundeene – potvrdio je Alex.

– Moje ime je Dan Colt. Ovo nitko neće moći nazvati ubojstvom.

Shorty se ponovo nasmijao i rekao Alexu:

– To će biti šala, Ale. Nema bržeg od nas dvojice zajedno.

– Potegnite, strvinari, ubojice! – dovikne im Dan.

Shorty je potegnuo a desetinu sekunde kasnije i Alex. Još nisu ni izvukli oružje, a Danov je revolver opalio dva puta zaredom i dva razbojnika ostala su ležati u prašini glavne ulice.

Dan je trenutak promatrao nepomična tijela i u sebi rekao: ovo su dvojica od trojice ubojica, Mary, a naći ću i trećeg i on će im se pridružiti u paklu.

Okrenuvši se čovjeku kojemu je predao svoj drugi revolver, Dan reče:

– Vratite mi revolver.

– Ni govora! – zagrmio je netko iza Dana. – Ruke uvis, Sundeene!

Dan se okrenuo. U njega je bio uperen revolver koji je držao šerif Logan Tanner.

– Moje ime je Colt, šerife – reče Dan mirno.

– Oduzmi mu revolvere, Joe! – naredi Tanner.

Kad su mu oduzeli oružje, Dan nastavi:

– Ovdje ima mnogo svjedoka, šerife. Ovo je bila poštena borba.

– Bilo je to nešto više od poštene borbe, gospodine Sundeene – rekao je netko iz mnoštva prisutnih.

– U redu – reče šerif. – Znate zašto vas hapsim, Sundeene.

– Ne znam zašto svi spominju tog Sundeena, šerife. Moje ime je Dan Colt.

– Tvoj pokušaj da se predstaviš kao slavni lovac na ucjene, to je nešto najgluplje što činiš, Dave. Dan Colt je nestao prije pet ili šest godina. Vjerojatno mu je netko pucao u leđa.

– Jeste li ikada vidjeli Dana Colta? – upita Dan zagledavši se u šerifa.

– Ne, nikada, ali sam mnogo čuo o njemu.

– Zacijelo jeste – reče Dan.

– A sada je dosta naklapanje! – odreže šerif. – Zatvor je u ovom smjeru.

– Kad je šerif zatvorio Dana u ćeliju, on mu reče:

– Vjerujte mi, nikad nisam čuo to prezime. A ne znam ni vaše.

– Tanner – odgovori šerif. – Logan Tanner. Vi se šalite, mladiću. Ubili ste Hanka Perkinsa i Jeffa Finleyja, a onda ste pucali u mene kad sam vas htio uhapsiti. Vidite, ipak mogu upotrijebiti desnu ruku i pucati.

– Ponavljam vam, Tanneru, vi ste me zamijenili s nekim drugim. Ja sam Dan Colt. Objesio sam svoje revolvere o klin prije mnogo godina. Podigao sam ranč u Wyomingu. Ona dvojica tamo, zajedno s trećim, ubila su moju ženu. Gonio sam ih već tjednima.

– Zar me smatrate ludim, Sundeene? Gledate mi u oči i lažete! Ohladili ste dvojicu igrača u salunu »Crni medvjed«, a ja sam ostao krvariti na podu. Nisam slijep, vi,

smrdljivi tvore! A brkove ste obrijali! Zar mislite da smo svi mi ludi?

– Slušajte, šerife...

– Šutite! Pošto ste zavarali potjeru u pustinji, bili ste toliko glupi da ste dojahali natrag.

– Tanneru, mogu dokazati da govorim istinu!

– Je li? A kako?

– Podite sa mnom u Fort Laramie. Tamo me ljudi poznaju i mogu potvrditi moju priču.

– Ima li netko tko bi mogao dokazati da ste 23. svibnja bili u Wyomingu?

– Dakako, i to mnogo ljudi.

Na trenutak su događaji iz tog razdoblja bili potisnuti u Danovu pamćenju. Iznenada se sjetio da je toga dana bio u Fort Laramieju, ali da su ona dvojica koja bi to mogla dokazati mrtva. A onda mu misli skrenuše prema neznancu: tko je taj Dave Sundeen? Kako netko može biti toliko nalik na drugoga?

Dan je sjeo i uhvatio se za glavu. Uskoro se šefir vratio s hrpom potjernica u ruci.

– Pogledajte ovo, Sundeene... ovaj, gospodine Dane Colte.

Ustavši, Dan je prišao rešetkama i pogledao potjernicu:

POTJERNICA

Traži se živ ili mrtav

Dave SUNDEEN

zbog pljačke banke u El Pasu u Teksasu,

zbog pljačke poštanske kočije u Fort Worthu u Teksasu.

Nagrada: 1000 dolara.

Tada je Dan ugledao crtež vlastitog lica!

– To nije moguće, Tanneru! Ne znam kako se to dogodilo, ali nije moguće da dva čovjeka budu toliko slična jedan drugome.

– Nije moguće ako nisu blizanci

– podsmješljivo će Tanner.

Carl Fox platio potkivaču i krenuo prema središtu grada. Noćas ćemo se napiti a sutra u zoru krenuti u Tucson, rekao je u sebi. U trenutku kad je htio ujahati u glavnu ulicu, začuo je riječi: »Potegnite, strvinari, ubojice!«

Zaustavio je konja i onda začuo dva pucnja. Vidio je kako su Shorty i Alex pali u prašinu. Visoki revolveraš bio mu je okrenut leđima. Fox se nije htio uplesti dok ne bude znao što se i kako dogodilo.

Kad su mu poslije sve ispričali, brzo se izgubio iz grada. Stanovnici Hoolbrooka ga više nikada nisu vidjeli.

VII

U sudskoj dvorani bilo je vruće i zagušljivo. Bilo je to jednog rujanskog poslijepodneva. Jedanaest svjedoka, uključivši i šerifa Logana Tannera, posvjedočilo je da je Dan Colt ubio Hanka Perkinsa i Jeffa Finleyja navečer 23. svibnja. Devet svjedoka vidjelo je i potvrdilo da su Perkins i Finley posegnuli za oružjem, ali je Dan ipak bio optužen zbog ubojstva.

– Neka optuženi ustane i pride!

– reče sudac.

Dan je ustao i prišao stolu.

– Optuženi ste, gospodine Sundeene, i osuđeni, jer ste se usprotivili hapšenju i pucali ste u šerifa Logana Tannera. Imate li nešto reći prije nego što porota donese presudu?

Dan je usmjerio pogled svojih plavih očiju u suca i rekao čvrstim glasom:

– Gospodine suče, ja nisam Dave Sundeen. Netko je ovdje lud, ali uvjeravam vas da sudite krivom čovjeku. Ja sam dva puta bio u Hoolbrooku, ali veoma davno i samo sam prošao kroz mjesto. Na

dan 23. svibnja bio sam u Wyomingu. Došao sam u Hoolbrook u potjeri za trojicom koja su ubila moju ženu. Ja...

– Niste pružili dokaze za svoje tvrdnje gospodine Sundeene.

– Nisam, gospodine, barem dosad nemam dokaza.

Sudac je ustao i pročitao presudu:

»Davide Sundeene, za djelo za koje ste optuženi, osuđeni ste na pet godina robije u teritorijalnom zatvoru u Yumi«.

Tada je udario drvenim čekićem o stol. Sudenje je bilo završeno.

Dan se gotovo izbezumio. Pet godina u Yumi! Svi na Zapadu znaju kakva je to tamnica. Zatvor s teškim fizičkim radom, zatvor iz kojeg ljudi većinom izlaze nogama naprijed, mrtvi. Jedva je protisnuo:

– Yuma, zaboga! Ne, to ne!

– Krenimo! – šerifov oštri glas probio se kroz maglu koja je obuzela Danov razum.

Tanner ga je držao za lijevu ruku a desnu je čvrsto stezao šerifov pomoćnik Joe. Dan je istrgnuo desnicu i stegnutom šakom udario šerifa u lice. Šerif se srušio. Joe je zamahnuo na Dana, ali je promašio. Dan ga je munjevito udario u želudac. Još dvojica pomoćnika skočila su na Dana. Krajičkom oka on je odjednom spazio neki crni predmet koji se munjevito približavao njegovoj sljepoočnici. Trenutak kasnije glava kao da mu je eksplodirala, a onda je naglo utonuo u mrak.

Kad se osvijestio, u prvi tren je pomislio da je slijep. Ležao je na podu. Kad je pokušao pomaknuti glavu, presjekli su ga bolovi. Jedno oko mu je napola bilo zatvoreno oteklinom. Kao da je vidio zvijezdu kroz rešetke zatvora.

Ležao je na podu u ćeliji. Ćelija je bila malena i tamna. Uloživši veliki

napor, uspio je kleknuti. Onda je podvio nogu i pokušao ustati. Pred očima mu izbiše svjetlaci. A zatim mu se pod počeo naglo primicati. Pao je licem na pod.

Kad se drugi put osvijestio, sunačen zrake su prodirale kroz rešetke zatvorskog prozora. Na podu je ugledao sjene rešetaka. Uz veliki napor ponovo je kleknuo a onda sjeo.

– Dobro su te udesili, mladiću, je li? – upita zatvorenik iz susjedne ćelije.

Dan nije odgovorio. Pažljivo je opipao bolnu glavu. Na desnoj sljepoočnici osjeti zgrušanu krv. Odjednom mu se u sjećanje vratilo sve što se dogodilo: sudnica, čitanje presude, udarci.

Yuma! Morat će pet godina provesti u tom neljudskom zatvoru koji će mu slomiti zdravlje, tijelo i duh. Kad izade, ako izade, bit će sjena od čovjeka.

Koraci u šerifovu uredu prekinuli su njegove misli. U prostor sa ćelijama ušao je Logan Tanner. Donja usna bila mu je modra, pa je teško govorio.

– Znači, vratio si se u život, je li? – reče šerif s gorčinom u glasu. – Trebalo je da ih pustim da te ubiju.

Dan nije odgovorio, samo je mrko pogledao šerifa. Ovaj je otvorio susjednu ćeliju i rekao starcu da se dovoljno naspavao i neka pođe kući. Prišavši tada Danovoj ćeliji, kazao je:

– Za četiri dana doći će posebna kola koja će te odvesti u Yumu, Sundeene. Dva šerifova pomoćnika svratit će ovamo, jer sprovode još tri kažnjenika u Yumu. Dolaze sa sjevera, iz Granade. Tako ćete tvoriti kvartet. Reci mi kad budeš gladan.

Petog dana, u noći, zazvečali su ključevi na Danovoj ćeliji.

– Hajde, Dave! Kola su stigla.

Dan je ustao i krenuo za šerifom. Kad je izašao iz šerifova ureda, ugledao je nezgrapna četvorouglasta kola. Na stražnjim vratima kola bile su guste rešetke a sa strane su bili prozorčići.

Na crpki u blizini tri uhapšenika su pila vodu. Šerifov pomoćnik, pratilac, držao je pušku uperenu u njih. Drugi pratilac je nešto radio oko konja. Dan je vidio da su ona tri uhapšenika povezana jednim lancem.

– Ovo je Dave Sundeen, Kyle – reče šerif Tanner pratiocu s puškom. – Ja ću uperiti pušku u njih dok ga budeš vezao.

Harry Kyle je bio dežmekast, čvrsto građen čovjek s prosijedom kosom i velikim brkovima. Pogled svojih crnih očiju usmjerio je u Dana i proučavao ga. Pruživši pušku Tanneru, obratio se Danu:

– Izuj čizme, Sundeen! Vratit ću ti ih kad budemo u Yumi.

Dana obuzme strahovit bijes, ali se smirio i polako izuo čizme.

– Hajde, ptičice – obratio se Kyle ostaloj trojici – stanite u red, dobili ste četvrtog suputnika.

Dok je Kyle vezao lancem Dana za deblji lanac, zajedno s ostalom trojicom, Dan je proučavao lica svojih budućih suputnika. Dvojica su bile veoma mlada, nije im bilo mnogo više od dvadeset godina. Treći je bio onizak i snažan, plosnata lica. Nos mu je također bio splošten kao da ga je netko udario posred lica. Oči su mu bile duboko usadene a obrve guste. Bio je posve ćelav. Pogledao je Dana neprijateljski. Dan je ocijenio da mu je četrdesetak godina.

Sva četvorica su ušla na stražnji ulaz kola i ondje ih je Kyle privezao za dugačku željeznu motku u sredini kola.

Logan Tanner pružio je Kyleu papire o Davidu Sundeenu. Prije nego što su kola krenula, Tanner im je pristupio i kroz rešetke rekao Danu:

– Pripazite, Sundeene! Ne očekuje vas ništa dobro. Nadam se da ćete se nakon pet godina opametiti.

– Ne zovem se Sundeen – rekao je Dan, uperivši leden pogled u šerifa. – Jednoga dana pribavit ću dokaze i gurnuti vam ih u grlo.

Kad su kola krenula, Dan je još jednom pogledao šerifa. Stajao na nasred ceste i gledao za kolima.

Bilo je veoma vruće i kola su se tresla po neravninama puta. Prašina je bila neizdržljiva.

Ćelavac je obrisao prašinu s lica i obratio se Danu:

– Da se predstavimo, Sundeene! Ja sam Harve Farmer – nije pružio ruku – ovo je Lonnie Brooks, a onaj ondje Harlen Conners.

Mladići su pogledali Dana, ali nisu čak ni kimnuli glavom. Nakon kratkog vremena Farmer ponovo prozbori:

– Što ste skrivili, Sundeene, danas pratite u Yumu?

– Ne zovem se Sundeen – odgovori Dan. – Zamijenili su me s nekim drugim.

Farmer se nasmijao.

– Da, da, svatko tko odlazi u Yumu tvrdi da je nevin. Ali ja ne. Ja sam kriv kao kojot koji je upao u kokošinjac. Ohladio sam svoju ženu, jer se spetljala s drugim. Nitko to nije vidio. Bili bi me objesili da su mogli. Tvrdio sam da sam nevin, pa su me ipak osudili na doživotnu robiju. Ja jesam kriv i gotovo.

Dan je šutio.

– A ova dvojica ovdje – nastavi Farmer – opljačkala su veletrgovinu u Granadi i prebila vlasnika, tako da je od rana zamalo umro. Osuđeni su na pet godina.

– Više bih volio da je umro – reče Conners. – Ovako nam je zadao mnogo jada zato što smo uzeli njegov novac.

– I ja bih to volio – doda Brooks ljutito.

Dan nije bio sklon razgovoru. Utonuo je u misli. Kakav ga je to sudbinski slučaj bacio u ovaj koloplet događaja? Sve je to počelo onog srpanjskog dana. Ponovo mu je pred očima bila stravična slika. Mary. Link. Pas. A tri ubojice se smiju. U jednom trenutku prožme ga osjećaj zadovoljstva kad je pomislio na Reeda i Bearda koji su ležali u prašini. Tada mu se prikaže slika Carla Foxa. Iznova ga obuzme strahovit bijes.

Valjda ću uspjeti nekako pobjeći prije nego što stignemo u Yumu, jer Carl Fox mora umrijeti, rekao je u sebi. Ugrabit će prvu priliku. Pred njima je petsto kilometara puta kroz pustinju. Pružit će mu se prilika...

U jednom trenutku kola su zastala.

– Kratak odmor – rekao je Kyle i sišao s prednjeg sjedala. – Vrijeme je da popijete malo vode.

Prišao je rešetkama na stražnjem dijelu kola i kroz njih pružio čuturicu obavijenu tkaninom.

– Kako bi bilo da nas malo pustite van? – kazao je Farmer.

– Tako je, malo bismo protegli noge – dodao je Dan.

– Imat ćete prilike protegnuti noge u Yumi, Sundeene – odgovori Kyle. – Zasad ostajete u kolima.

– Mislim da ne moraš tako postupati, Kyle – čuo se glas drugog, mladeg pratioca, koji je napajao konje. – Nećeš im pomoći time što ih kinjiš. Pusti ih da protegnu noge!

Dan je posljednji dobio čuturicu. U trenutku kad ju je htio prinijeti ustima, Kyle mu je otme iz ruku.

– Hej, vratite mi čuturicu!

– Šuti ili ću ti vratiti nešto drugo!

Mladi pratilac je napustio konje, prišao kolima i oduzeo Kyleu čuturicu.

– I Sundeene mora dobiti svoj dio vode, Harry – rekao je i pružio čuturicu Danu.

– Hvala vam, ja...

Prekinuo ga je Kyle, koji je zagrmio:

– Vratite odmah čuturicu! – uperio je pušku na mladeg pratioca. Lice mu je pocrvenjelo od bijesa. – Dick, rekao sam: odmah!

– Zar ćeš pucati u mene? – upita Dick Harris. – Zar namjeravaš sam sprovesti ovu četvoricu do Yume?

Nakon kratkog vremena crte Kyleova lica su se opustile.

– Ne namjeravam. Idemo!

Dan je pogledao Dicka kroz rešetke i rekao:

– Hvala za vodu!

– Molim – odgovorio je Dick Harris s toplim osmijehom. – Harry često zbunjuje i sebe i druge. Mislim da se narogušen i rodio.

Kola su krenula poskakujući po kamenju neravna puta. Četvorica zatvorenika malo su govorila. Zacijelo je svaki bio zaokupljen svojim mislima.

Pošto su se u sumrak ulogorili, zatvorenici i pratioci su šutke pojele večeru. Mrak se spustio na pustinju. Zatvorenici su bili privezani pojačanim okovima za kola.

– Ja ću prvi stražariti, Harry – reče Dick Harris, uzevši vinčesterku s prednjeg dijela kola.

– U redu – odgovori Kyle i ne gledajući Harrisa.

Kad se Kyle ispružio na zemlji i pokrio pokrivačem, Harris je tiho rekao:

– Harry, ako još jednom uperiš oružje u mene...

– Što?

– Ubit ću te.

VIII

Prošla su dva dana, oteгла su se kao cijeli tjedan. Zatvorenici su se osamili svaki u svoj svijet. Harris je veoma pažljivo promatrao okolicu, bojao se da ih ne napadnu Indijanci. Što bi mogli učiniti ako ih Indijanci napadnu, mislili su zatvorenici. Svezani i nenaoružani, pošto bi Indijanci pobili pratioce, postali bi lak plijen i žrtve crvenokožaca.

Svaki dan vrućina je postajala nepodnošljivija, prašina gušća. Oko zatvorenika širio se smrad. Dan se pitao hoće li još ikada u životu biti čist.

Harry Kyle je svaki dan bio sve ljuciji: Činilo se da posebno ne podnosi Dana. Bilo je gotovo sigurno da je odlučio nanijeti što više muka i patnji visokom plavokosom momku. Dick Harris je to opazio i dva puta ozbiljno opomenuo svog starijeg druga. Gotovo je došlo do obračunavanja.

Petog dana, kasno po podne, kad su kola stala na strmini, zatvorenici su čuli Harrisa kad je rekao:

– Evo rijeke.

Zatvorenici su s mukom prišli prozorčiću i pogledali van.

Bila je to rječica Gila, srebrna vrpca kroz pustinju Arizone.

– Bilo bi divno da se okupamo, da skinemo taj smrad sa sebe – reče Connors.

Kyle je čuo primjedbu i dobacio:

– Pričekat ćete na to, ptičice, do Yume.

Dick Harris pogleda Kylea i upita:

– Što se zbiva s tobom, čovječe? Ta njima je potrebnije kupanje nego nama!

– Mislim da nisu zaslužili – odgovori Kyle mrko.

– Što je, kakav je to davo ušao u tebe, Kyle? – reče mu Harris. – Ponašáš se kao magarac kojeg su izboli stršljenovi! Što te spopalo?

Dan se nadao da će se svada nastaviti, da će doći do obračuna i da će zatvorenici moći iskoristiti tu priliku da se oslobode.

Iznenada je Dan uperio prst prema zapadu i viknuo:

– Indijanci!

Kyle je pogledao prema zapadu i upitao:

– Gdje, Sundeene?

Harris je stavio ruku iznad očiju i pogledao u istom smjeru.

– Samo trenutak – reče oprezno Dan. – Zar ono tamo, ispod one dune, nisu Indijanci?

– To je osušeno drveće, Sundeene. Jesi li slijep?

– Oh, žao mi je – odgovori Dan.

– Mislio sam da su Indijanci. Oprostite! Svemu je kriva ta prokleta prašina. Kyle je usmjerio kola prema rijeci. Zatvorenici su razmišljali što će učiniti. Ako žele nešto postići, moraju raditi skladno, sva četvorica, jer su bili vezani jednim lancem. Pratioci će im zacijelo dopustiti da se okupaju. Ali kako će to obaviti? Budući da je sunce bilo na zalasku, zacijelo će tu podići i logor za noćenje.

Kyle je natjerao konje u kas i kola su jurnula prema obali. Drmusanje kola bacakalo je zatvorenike ovamo-onamo a lanci su zvečali. Harve Farmer psovao je Kylea, izmišljajući mu različite nadimke. Smijući se iza glasa, Kyle je doveo kola do same obale, zaustavio ih i rekao Harrisu neka se pobrine za konje.

– Što je, momci, je li vam se sviđela ova vožnja? – upitao je podrugljivo zatvorenike. – Jeste li do-

bili kakvu čvorugu? – glasno se smijao. Za nekoliko dana ćemo stići u Yumu. Ove kvrge neće biti ništa prema onima koje ćete steći u buhari.

Zatim je prišao prednjem dijelu kola, otkopčao pojas s revolverom i objesio ga. Počeo je skidati prljavu i znojnu košulju.

– Hej – dovikne mu Dan – kako bi bilo da nas pustite iz kola? Već smo se ukočili.

Farmer i ostali su mu se pridružili:

– Pustite nas da se razgibamo!

Idući prema rijeci, Kyle je okrenuo glavu prema kolima i rekao:

– Vi ćete, momci, ostati gdje jeste dok se mi okupamo.

– Jednoga dana dobit će što zalužuje. – reče mrko Conners. – Valjda ću to doživjeti.

Dan je obliznuo suhe usne kad je Kyle ušao u vodu.

– Baš nas izaziva – reče jetko Farmer.

Kad je napojio konje, Harris se pridružio Kyleu u rijeci. Zatvorenici su zavidljivo promatrali kako se pratioci kupaju a zatim peru svoju odjeću i stavljaju je da se suši. Kyle je uzeo revolver, prišao kolima, otvorio stražnja vrata i viknuo:

– Izlazite, momci!

Kad je prvi izašao i dodirnuo vrelo tlo, Dan je dobacio pogled trojici svojih suputnika.

– Hoćemo li se i mi okupati, Harrise? – upitao je Dan mladeg pratioca.

Kyle je odmahnuo glavom.

– Pasji sine! – reče bijesno Harris.

Kyle mu uzvрати bijesnim pogledom. Dan je pogledao revolver u Kylovoj ruci.

Kyle se zapjenio, upro prstom u Harrisa i viknuo:

– Rekao sam da će pričekati do Yume i gotovo!

– To je besmisleno! – odbrusi mu Harris.

Iz očiju su mu frcale iskre. Dan je gurnuo Farmera pod rebra dajući mu na znanje da se treba približiti kolima. Polako, usklađenim pokretima, četvorica zatvorenika pomicala su se prema ovješenoj pušci. Bili su udaljeni od nje oko metar i pol.

Nešto u Harrisovim očima ublažilo je Kyleovu srdžbu. Prošao je rukom kroz kosu i rekao:

– U redu. Okupat će se svi osim Sundeena.

– Što ti je on skrivio? – planuo je Harris.

– Znaš li zašto je kažnjen na pet godina zatvora?

– Zato što se usprotivio hapšenju i...

– Zato što je pucao na Logana Tannera! – viknuo je Kyle. – On je ubojica predstavnika zakona, shvaćaš li, Dick?

– Tanner nije umro, koliko znam! – oštro odgovori Harris. – Da je Sundeen prljavi ubojica predstavnika zakona kako ga ti nazivaš, ne bi sada putovao s nama, već bi ga odmah objesili.

– Ali pokušao je ubiti šerifa! – žestio se Kyle.

Dan je već bio veoma blizu puške, kad je Harris krenuo prema njemu. Dan se brzo naslonio na kola.

– Koliko si bio udaljen od Tannera kad si pripucao? – upita Harris tiho.

– Ja nisam pucao u njega. Ja nisam Sundeen. Pa već sam to rekao. Prema onome što sam čuo o Sundeenu Tanner je ostao živ jer je to Sundeen htio.

– Ne pričaj gluposti o svojoj nevinosti, Sundeene! – dobaci mu jetko Kyle. – Odlaziš u Yumu zato što

si kriv. Mrziš ljude koji nose zvijezdu, a ovaj šerifov zamjenik, žuto-kljunac, nikako da to sebi utuvi u glavu!

– Dosta sam zreo da te ušutkam, Kyle – reče razjareno Harris, osjećajući kako u njemu raste bijes. – Ovi momci će se okupati, i to svi! Jasno?

Harris je prišao kolima. Kyle je ostao iza zatvorenika. Dan je shvatio da neće moći prići oružju.

– Rekao sam: svi osim Sundee-na! – vikne bijesno Kyle.

– Makni mi se s puta, Harry! – reče Harris tiho.

– Ja se neću maknuti, ali nećeš ni ti! – bijesno mu odbrusi Kyle.

Harrisova stegnuta šaka poletjela je prema Kyleovoj vilici kao malj. Kyle je zaglavinjao i polako kliznuo kraj kotača na tlo.

Misleći da je sukob završen, Harris reče:

– A sada sva četvorica krenite prema rijeci. Ja ću ispuštati lanac tako da možete u vodu.

Harry Kyle se naglo osvijestio, zgrabio pušku i uperio je u Harrisov trbuh.

– Čini mi se da ti je sunce udarilo u mozak, mladiću! Sad misliš kao čovjek izvan zakona – Kyleov glas je bio promukao i dubok, s krajeva usana mu je tekla krv.

Harrisovo lice se skamenilo. Tada je mirno i tiho rekao:

– Kazao sam ti što ću učiniti ako još ikada potegneš oružje na mene.

Kyle je vratio otponce na mjesto. Bio je bijesan. Vidio je kako je Harrisova ruka munjevito poletjela prema revolveru. Brže od njegova pogleda. Uzmaknuo je korak, ali ipak, dobio je metak u prsa. On je opalio padajući i sačma je zahvatila Harrisovo koljeno.

Obojica su pala. Dan je pogledao

Kylea, bio je siguran da je mrtav. Harris je bio pri svijesti, ali u šoku.

Dan je rekao ostalim zatvorenici-ma da se zajedno s njim primaknu Harrisu i da mu pokušaju zaustaviti krv, jer će iskrvariti.

– Ostavi ga! – reče mrko Farmer, zatežući svom svojom težinom zajednički lanac.

– Farmeru, ne možemo ostaviti čovjeka da iskrvari i umre!

– Što mislite o tome, momci? – upita Farmer ostale.

Dan iznenada shvati sve. Ti ljudi su bili surovi i bešćutni. Ako ne preuzme kontrolu, i to odmah, on i ranjeni Harris bit će ubijeni.

Dužina lanca između Dana i Farmera bila je dovoljna da dohvati Farmera. Pričekao je trenutak da se Farmer okrene i nagne prema njemu, a onda je snagu svih svojih osamdeset kilograma unio u šaku i udario ga po vilici.

Farmer je pao kao udaren maljem. Conners je odmah skočio na Dana i udario ga u lice, i to snažno. I Brooks je htio pomoći svojim drugovima u borbi protiv Dana, naglo je potegnuo lanac i zamahnuo, ali umjesto Dana pogodio je Connersa. Conners je pao na onesviještenog Farmera. Brooks je ponovo zamahnuo rukom, ali se spleo i pao nauznak.

Dan je nemoćno promatrao kako Harris krvari. Shvatio je da mora smiriti i Brooksa ako Harrisu želi pomoći.

Gurnuo je dvojicu nepokretnih, približio se Brooksu, zgrabio ga za kosu i snažno mu gurnuo nos u zemlju. Brooksu je briznula krv iz nosa. Dan je ponavljao postupak dok se Brooks nije umirio.

Okrenuo se zatim i počeo vući sva tri nepokretna tijela na dugom lancu prema mrtvom Kyleu, koji je

imao ključeve okova. Prisjetio se da je Kyle nosio ključeve na dnu navlake za revolver.

Kad se dovukao do Kylea, Conners je zaječao i otvorio oči. Dan je brzo izvukao Kyleov revolver iz navlake i udario Connersa po glavi. Zatim je izvadio ključeve i sebe oslobodio, a onda potrčao prema ranjenom Harrisu. Upotrijebio je Harrisov opasač da mu podveže nogu iznad koljena. Krv je prestala teći.

Ostalo mu je još barem dvadeset minuta prije nego što će se ostali zatvorenici osvijestiti. Prišao je prednjem sjedalu kola i podigao poklopac: našao je svoje čizme i obuo ih. Zatim je izvukao Kuleovu kratku pušku, nabio je i vratio se Harrisu.

Kad su se Farmer i ostali osvijestili, vidjeli su da ih je Dan privezao za koljeno mrtvog Kylea. Dan je za to vrijeme odnio Harrisa do rijeke i vlažio mu čelo koje je gorjelo od groznice.

– Hej, Sundeene, jesi li poludio? Čuješ li me? – viknuo je Farmer prema rijeci.

Da nije slušao Farmera, već je i dalje vlažio Harrisovo čelo.

Conners i Brooks pridružili su se Farmeru u njegovim prosvjedima. Kad se Dan ponovo približio kolima, Farmer je kiptio od bijesa. Dan je nosio Harrisa na rukama kao dijete. Harris se ponovo onesvijestio.

– Moramo ga odvesti liječniku u Gila Bend – rekao je Dan.

Farmer je prasnuo:

– Ti si posve lud, Sundeene! Sad možeš raditi sa šerifovim zamjenikom što hoćeš.

– Zar misliš da sam lud? – upitao je Dan sa zagonetnim osmijehom na usnama.

Farmerove oči su divlje bljeskale.

– Da, posve si lud! Sad nam se

pruža prilika da pobjegnemo. Ne moramo ići u Yumu – uperivši prst u okove, nastavio je: – Skidaj mi ovo, i to odmah!

Dan je odmahnuo glavom. U međuvremenu je Brooks ustao. Pogled mu je još bio zamagljen, ali je ipak odrješito doviknuo Danu:

– Oslobodi nas i pusti da odemo!

Conners je trljao nogu rukom a onda ruke prinio mjestu po kojem ga je Dan udario revolverom. Isklesio je zube i rekao:

– Oslobodi me, Sudeene, pa ću te ubiti!

Farmer je, čini se, osjetio strah, pa je promijenio taktiku.

– Čuj, Sundeene – rekao je tiho – ja neću u Yumu. Moraš nas pustiti.

– Ja nisam Dave Sundeene – odvrati odlučno Dan. – Koliko dugo ću to ponavljati? Ako odvedem šerifova zamjenika u Gila Bend, možda će me netko htjeti saslušati.

– U redu, u redu! – rekao je Farmer na rubu očajja. – Ali možeš nas pustiti.

Dan ih je odmjerio prezirnim pogledom i kazao:

– Vas trojica propalica priznali ste prilikom vožnje da ste krivi. A ja poštujem zakon i pravičnost. Društvo se mora zaštititi od šakala kao što ste vi – pokazavši Kyleov leš, nastavi: – Vas trojica podignite Kyleov leš i unesite ga u kola. U međuvremenu ću ja upregnuti konje. Moramo odvesti Harrisa u Gila Bend.

Conners odgovori bijesno:

– Ako hoćeš da se Kyle vozi u kolima, prenesi ga sam!

Dan je u Connersovu pogledu zapazio spremnost za pobunu, za tučnjavu. Izvukao je revolver iz navlake, krenuo prema Connersu i zaprijetio mu:

– Hoćeš li možda da te zviznem i po drugoj strani?

Conners je problijedio kao krpa i uzmaknuo. Prinio je ruku ranjenom mjestu i odgovorio:

– U redu.

Dok je uprezao konje, Dan je krajičkom oka promatrao trojicu zločinaca, koji su sporo, nevoljko podigli Kyleov leš, smjestili ga u kola i onda i sami ušli.

Kad je upregnuo konje, Dan je podigao Harrisa, prišao stražnjem dijelu kola i rekao:

– Napravite dovoljno mjesta da smjestim i njega.

Zločinci su se nevoljko premjestili.

Pošto je sjeo na mjesto vozača, Dan je kroz prednji prozorčić dobio Farmeru i ostalima:

– Pažljivo pratite Harrisovo stanje, želim svakog trenutka znati kako mu je. Hoće li on umrijeti ili neće, to neće izmijeniti našu sudbinu.

– Učinit ćemo što budemo mogli – odgovori Farmer, pomirivši se sa sudbinom. – Ali uskoro će se spustiti sumrak pa nećemo bogzna što vidjeti.

– Noćas će biti mjesečina, pa će se ipak vidjeti. Morate nadzirati Harrisovo disanje i odmah me obavijestiti ako se ponovo onesvijesti.

Zatvor na četiri kotača krenuo je prema Gila Bendu i podigla se prašina koja je zastrla sunce na zalašku.

IX

Kad se sutradan istok zacrvenio, Dan je kroz prednji prozorčić pogledao u kola. Četvorica živih suputnika bila su nepokretana kao i Kyleov leš. Dan je zabrinuto kimao glavom.

Dok su kola prolazila kroz korito nekog isušenog potoka, Dan je osjetio prve tople zrake sunce na ledi-

ma. Nije prošlo ni sat vremena od izlaska sunca, kad ga je oštri Farmerov glas trgnuo iz misli:

– Hej, Sudeen, umro je!

Nakon kratkog odmora i doručka kola su krenula dalje, prema Gila Bendu. Sunce je pržilo i Dan je bio sretan što je na prednjem sjedalu i što upravlja kolima. Prašina je tu bila sitnija i rjeđa. Posvuda su se uzdizale visoke stabljike kaktusa. Gušteri su se sunčali ne obazirući se na bučna kola.

Bio je to divlji, neprohodan kraj, prepun skrućene lave, izbrazdan pukotinama i isušenim koritima potoka a ovdje-ondje uzdizalo se veliko kamenje najrazličitijih oblika.

Farmer i njegovi drugovi bili su sada pomireni sa sudbinom. Dan Colt ponovo je utonuo u misli o Mary, o onim lijepim vremenima kad ju je sreo, oženio se njome i osnovao ranč i obitelj. A onda mu se prikazala ona strašna slika: njegova Mary sa tri metka u tijelu, mrtva. Ponovo je vidio likove trojice ubojica. Dvojicu je sredio, no jedan još slobodan jaše Zapadom.

Dok su još bili na rijeci, Dan je razmišljao što će učiniti ako Harris umre. U prvi mah je pomislio da ostavi kola na glavnom putu koji vodi u Gila Bend. Prva poštanska kočija naišla bi na kola i odvezla ih u Gila Bend. Namjeravao je uzeti dobra konja i odjahati prema istoku. Nastavio bi potjeru za Carlom Foxom, pa makar to trajalo do kraja njegova života.

Do kraja života! Ako budem plaćao zločine Davea Sundeena, morat ću bježati od zakona do kraja života. Carl Fox će morati pričekati, mislio je Dan. Kad je to odlučio, nastavio je put u Gila Bend.

Polovinom poslijepodneva su neobična kola, putujući zatvor, ušla u

Gila Bend. Zaustavivši se pred šerifovim uredom, Dan Colt je sišao sa sjedala. Ljudi koji su se slučajno našli na ulici sa zanimanjem su promatrali neobična kola i njihove putnike.

Dan se morao sagnuti kad je prolazio kroz vrata šerifova ureda. Za stolom je sjedio koštunjav čovjek tridesetih godina. Pogled je najprije uperio u Danovu navlaku za revolver, a onda je pogledao danovo prашno lice.

Dan je u šerifovu pogledu kojim ga je odmjeravao opazio da ga je prepoznao. Bilo je u šerifovu izrazu lica nešto što mu se nije svidjelo.

– Dakle, Dave? – upita hladno šerif.

Dave! Danu se dignula kosa na glavi, zaustio je da nešto kaže, ali je šerif nastavio:

– Rekao sam vam kamo idem kad sam odlazio iz El Pasa. Zašto, Dave? Zašto ste morali doći ovamo?

Dan je prstom podignuo šešir. Da ovo nije tako ozbiljna situacija, moglo bi biti veoma veselo, pomisli. I tu ga netko smatra čovjekom izvan zakona.

– Čini se da vi smatrate da sam ja Dave Sundeen – reče Dan i uzdahne.

– Hajde, Dave, ne gnjavite – odgovori šerif nezadovoljno. – Što želite reći?

– Čini mi se da će biti potrebno da objesim oko vrata pločicu na kojoj će pisati da nisam Dave Sundeen! – odgovori Dan. – Moje ime je Dan Colt.

Dan je začuo škljocanje otponca. Šerifova desna ruka bila je pod stolom.

– Revolver je uperen u vaš trbuh, Dave. Ne ludujte i otkopčajte pojas.

Dan je kimnuo i otkopčao opa-

sač. Revolver je zazvonio kad je pao na pod. Dan je usmjerio pogled svojih modrih očiju u šerifa i tiho upitao:

– Zar me nećete ni pitati zašto sam ušao ovamo?

– Dakako da ću pitati, ali tek onda kad budete u ćeliji – odgovori šerif.

Dok je mjesecina obasjavala pustinju, tijela Harryja Kylea i Dicka Harrisa ležala su na drvenim postoljima u pogrebnikovu uredu. Farmer, Brooks i Conners bili su zatvoreni u ćeliji, a Dan Colt je šerifu baš završavao svoju priču.

Šerif Dake Hollingsworth, svladavajući nestrpljivost, saslušao je Dana. Prostorija je bila puna dima od cigara koje je šerif popušio. Izvadio je cigaru iz usta i pogledao njen užareni vrh. Njegovim licem prešao je osmijeh. – Vidiš, Dave, nije mi jasno zašto neprestano spominješ tog Dana Colta. Ja i ti dobro znamo što si učinio u El Pasu. Pobjegao si s ovećom svotom novca iz mjesne banke – u šerifovu glasu bilo je predbacivanja. – Rekao sam ti da idem u Gila Bend i ti si mi obećao da te više nikada neću sreći. A sada si ipak ovdje.

Danovo tijelo se napelo kao opruga. Progovorio je kroz zube:

– Zar ne shvaćate da sam mogao ostaviti oba mrtva zamjenika šerifa i onu trojicu zločinaca u pustinji? Sada sam mogao biti već daleko odavde. Ponavljam vam da ja nisam Dave Sundeen. Mislio sam da će me netko, ako dovezem kola i leševe, htjeti saslušati.

Hollingsworth je spustio cigaru u pepeljaru, stavio obje ruke na stol i upitao:

– Što je s vama? Jeste li izgubili pamćenje? – a onda je prasnuo: –

I prestanite spominjati tog nesretnog Dana Colta! Colt je već odavno nestao i ne igrajte se vatrom u želji da ga oživite!

Kad su se vrata ćelije zatvorila za Danom, on je jedva svladao svoje ogorčenje. Gledajući šerifa kroz rešetke, reče:

— Hoćete li ipak telegrafirati Loganu Tanneru i reći mu što se dogodilo i što sam učinio? Možda bi on mogao porazgovarati sa sucem. Možda...

— Telegrafirat ću mu — prekine ga Hollingsworth, vješajući svjetiljku na zid pokraj ćelija. — Bit će mi potrebno nekoliko ljudi da vas otpremim u Yumu.

Dan je pogledom pratio šerifa, koji je nestao iza vrata. Čuo je okretanje ključa u bravi, a onda je dugo sjedio u mraku ćelije i razmišljao. Kroz visoki prozorčić probila se mjesečina tvoreći bijelu mrlju na podu. Negdje je u noći zalajao pas i čulo se zvonko zrikanje.

Iz susjedne ćelije dopre do Dana Farmerov glas:

— Kad-tad ćemo te dohvatiti, Sundeene. Kao i ti, peći ćemo se u Yumi. Prije ili poslije ćemo te udesiti, bez brige!

Tek nakon osam dana došla su dva zamjenika šerifa poštanskom kočijom. Devetog dana u zoru neobična kola s rešetkama krenula su prema jugozapadu, na trista pedeset kilometara dugo putovanje u Yumu.

Kad je ponovo čuo, štopot kola po neravnu putu, Dan je osjetio kako ga je zazeblo oko srca. Tada je sreo Farmerov ledeni pogled, a ni ostala dvojica ga nisu prestala gledati s mržnjom u očima.

Dok je sunce nemilosrdno pržilo, tako da su jedva disali u kolima,

Dan je razmišljao kako mu je sudbina nanijela novi udarac. Zašto? Što je pridonijelo da se lavina nesretnih događaja survala na nj? Tko je taj čovjek izvan zakona Dave Sundeen? Kakav je to slučaj stvorio takvu sličnost njih dvojice?

Kola su se zaustavila i prekinula nit Danovih misli. Pratioci su sišli sa svojih sjedala. Pred rešetkama na stražnjem dijelu kola pojavile se sjena šerifova zamjenika Cliffa Madigana. Bio je to krupan čovjek široka lica, uvijek nasmiješen. Otključao je rešetke i pričekao da zatvorenici izađu.

— Momci, vrijeme je da popijete malo vode — reče i pruži Farmeru čuturicu.

Dan Colt i Harve Farmer bili su vezani za suprotne krajeve lanca. Loonie Brooks je bio vezan uz Farmera a Harlen Conners je bio između Dana i Brooksa. Farmer je popio vodu, prolivši ostatak na svoju prljavu košulju. Pružajući čuturicu Brooksu, podignuo je šešir i obrisao znojno lice prljavim rupcem. Kad je ponovo stavio šešir na glavu, rekao je Connersu:

— Pošto popiješ, vrati mi čuturicu.

Conners je nervozno pogledao Dana ispod oka a onda kimnuo Farmeru. Dan se ogledao na obje strane. Pratilac Bob Neal bio im je okrenut leđima, zaokupljen konjima. Madigan je pio vodu na suprotnoj strani kola.

U trenutku kad je Brooks pružio čuturicu Connersu, Dan je jednom rukom čvrsto zgrabio Connersa za lakat a prste druge ruke zabio mu u slabine. Conners se trgnuo, ali nije zaviknuo od bola. Prestrašeno je pogledao Dana. Dan je u njega upeorio pogled svojih ledenih plavih očiju.

Posve tiho, da su to mogla čuti samo tri zločinca, rekao je:

– Momče, ako ne dobijem čuturicu, slomit ću ti ruku.

Conners je brzo kimnuo glavom, pogledao Brooksa a onda Farmera. Farmer je zažmirio i protisnuo:

– Prije ili poslije udesit ću te, Sundeene!

Bob Neal objesio je mješinu s vodom na njeno mjesto i krenuo prema zatvorenicima. Bio je mladi od Madigana, nešto viši, ali temeljito građen kao i Madigan. Oštrih crta lica i čvrsta pogleda, doimao se kao snažna ličnost.

– U redu, krenimo! – reče i pokazuje stražnji dio kola.

Kad ih je zatvorio i uspeo se na prednje sjedalo, Neal je naredio da se krene. Kola su krenula kroz prašinu i sunčani pakao.

S vremena na vrijeme Farmer i njegovi prijatelji izmijenili bi poneku riječ, tiho, da Dan nije mogao čuti, ali on je znao da govore o njemu. Kad se počela spuštati večer, Dan je naslutio da mu ona trojica nešto spremaju.

Već se spustio mrak kad im je Neal pružio kroz rešetke limene tanjure s grahom a malo kasnije i kavu. Kava je bila jaka i gorka. Odras svjetlosti logorske vatre pretvorio je lice trojice zločinaca u neodređene sjene. Dan je znao da te noći mora biti na oprezu.

Kad su večerali, Madigan ih je posebnim okovima privezao za glavni lanac.

Dan je bio budan i osluškivao je zvukove noći: čuo je kako nedaleko od kola Neal hrče, jedan konj je zarzao a nakon kratkog vremena i drugi. Farmer i njegovi drugovi odmjereno su disali. Madigan je stajao u mraku na straži. Dan ga nije mogao vidjeti. Pitao se spavaju li zaista Farmer i njegovi ortaci.

Ponovo su Danove misli odletjele pokojnoj Mary. Pred očima mu se pojavila slika iz vremena kad su bili sretni, slika s vjenčanja. Nitko nikada nije imao tako lijepu nevjestu. Njezin zvonki smijeh odzvanjao mu je u ušima. Prisjetio se i njezina rođendana. Tada joj je poklonio lijepog konja Appaloosa. Bila je to divna životinja. Mary se sretno smijala gledajući je. I konj kao da se njoj osmijehivao. Stajala je nasred dvorišta, sretna, sjajnih očiju a vjetar joj je mrsio kosu. Slika pred Danovim očima kao da je bila živa: Mary se našalila i rekla da je sada netko drugi zauzeo Danovo mjesto. Vragolasto ga je pogledala, poljubila konja u vlažnu gubicu i odvela ga u staju.

A onda je tu vedru sliku odjednom zamijenila druga, strašna... njezino tijelo na zemlji... krv. Nastojeći otjerati tu sliku, Dan je otvorio oči. Ugledao je Farmera: držeći u ruci kamen, uspravio se iznad njega. Dan se naglo, koliko su mu to dopuštali okovi, bacio prema Connersu. Gotovo istog trena kamen se šestoko okomio na mjesto na kojem je trenutak ranije bila Danova glava.

Farmer se sagnuo i ponovo uhvatio kamen, ali mu se Dan primaknuo i potegao prema sebi njegove okove. Brooks i Conners su se odmaknuli koliko su mogli, da bi napravili što više mjesta Farmeru. Brooks je potegnuo Danove okove, zamahnuo rukom i htio udariti Dana, ali se ovaj bacio u stranu, pa je Brooksova šaka pogodila Farmera u zatiljak. Farmer se srušio i zastešnjo. Conners je naglo i snažno potegnuo lanac.

Danu su se okovi urezali u ruku a Conners je pružio ruke prema njegovu grlu. Dan je zamahnuo ru-

kom i dohvatio Connersa udarcem po jabučici.

— Sad je dosta! — začuo se Madiganov glas. Uperio je pušku u Brooksov trbuh. Brooks je baš zamahnuo šakom prema Danovu licu i Madiganovo upozorenje zaustavilo je Brooksov ruku u zraku. — Tko je počeo? — viknuo je Madigan.

Farmer je trljao zatiljak. Pokušao je izvući nogu ispod sebe, ali nije uspio.

Prišao je Neal, trljajući oči.

— Što se ovdje zbiva?

— Baš nastojim saznati — odgovori Madigan, a onda se ponovo obrati zatvorenicima: — Dakle tko je počeo?

Dan je duboko udahnuo i prstom pokazao kamen koji se mogao vidjeti u svjetlosti logorske vatre.

— Farmer — rekao je. — Pokušao mi je ovim kamenom razbiti glavu.

— Što te muči, Farmeru? — upitao je Madigan mrko.

— Ne volim ovog tipa — odgovori mrzovoljno Farmer.

— Ako još jednom pokušaš nešto takvo, ja ću te kamenom zviznuti po glavi! — viknuo je Madigan. — Je li ti to jasno?

Farmer kao da nije čuo Madiganove riječi. I dalje je trljao zatiljak i opako gledao Dana.

— Do Yume je još daleko — zarežao je.

Okrenuvši se Nealu, Madigan reče:

— Bobe, odvoji Sundeena od glavnog lanca, kako bi mogao spavati.

X

Kad je Dan sutradan oči otvorio, istočni obzor već se osuo crvenilom. Osjetio je miris kave.

Pošto su doručkovali, pratioci su ponovo svezali zatvorenike. Madi-

gan je kroz rešetke oštro pogledao Farmera i dobacio mu:

— Ako budeš poprijeko gledao Sundeena, privezat ću te golog za kola i vući po ovom suncu sve do Yume. Jesi li čuo?

Farmer je mrko gledao Madigana i jezikom oblizivao usne. Madigan je pocrvenio od bijesa.

— Jesi li me dobro čuo, Farmeru?

Farmer je šutke kimnuo glavom.

Madigan je bijesno otvorio rešetku, zgrabio ga i htio izvući iz kola. Farmer je problijedio kao krpa. Razrogačio je oči i s nevjericom pogledao šerifova zamjenika.

— Da, da, čuo sam te — brzo je odgovorio.

— Ti misliš da se šalim, je li? Možeš mi vjerovati da ću to učiniti — rekao je Madigan ledenim glasom. Zatim je zaključao rešetku, sjeo na prednje sjedalo i viknuo: — Idemo!

Dan je bio sve tmurniji. Svaki okretaj kotača nosio ga je bliže zatvoru u Yumi. Obuzele su ga mračne misli, jer je čuo mnogo strašnih priča o tom neljudskom zatvoru.

Sjetio se čovjeka iz Wichite koji je u Yumi proveo osam godina i poslije toga je od posljedica hramao. Stražari su mu slomili nogu kad je pokušao pobjeći. Na licu su mu ostali neizbrisivi tragovi patnji. Zaklopivši oči, Dan je pred sobom vidio tog čovjeka, četrdesetogodišnjaka, koji je izgledao kao da mu je šezdeset.

Gorke misli obuzeše Dana. Pet godina boravka u Yumi! Zacijelo će biti duge kao pedeset godina, pomisli. Stegnuo je zube i rekao u sebi: neću dopustiti da me slome, uspjeh ću u tome, jer za to imam dva krupna razloga: Carla Foxa i Davea Sundeena! Ipak, pitao se, kako će izdržati tih pet godina. Morat će nekako izdržati, a onda će biti slobodan i krenuti za Foxom. Kad ispuni

taj zadatak, krenut će na drugi, da pronade tog neznanca koji mu je toliko nalik da ih zamjenjuju. Ako ga pronade, a hoće, odvest će ga u ured šerifa Logana Tannera kao dokaz svojim tvrdnjama da on nije Dave Sundeen.

Odjednom su se kola nagnula, jer je jedan kotač naišao na krupan kamen. Oblak prašine provalio je među zatvorenike, neko drvo je prasnulo i kola su stala. Iskoristivši priliku koja mu se pružila, Havre Farmer je udario Dana preko usta.

Danova usna je puknula i on je ispljunuo krv. Vratio je istog trena udarac Farmeru, tresnuvši ga u cjevanicu, tako da je Farmer tiho zajauknuo. Conners i Brooks, čini se, nisu se htjeli pridružiti Farmeru.

Madigan je brzo sišao, prišao rešetki, otvorio je i viknuo: – Hajde, Farmeru, izlazi! Danu je u sljepoočicama bubnjalo. Rukom je pritisкао usnu da zaustavi krv. Madigan je otključao okove koji su vezali Farmera za glavni lanac a onda ga nogom gurnuo iz kola i bacio na tlo. Nastojeći dohvatiti Madiganovu nogu, Farmer je viknuo:

– Nisam ništa učinio! Kola su poskočila i ja sam pao na Sundee-na. Nisam mogao ništa, Madigane!

Ljutiti Madigan je izvukao kolt i uperio ga u Farmerovo čelo.

– Skidaj odjeću! – viknuo je bijesno.

– Slušaj, Madigane, ne smiješ to činiti! – rekao je Farmer kad se uspravio. – Tužit ću te upravi zatvora kad stignemo tamo!

– Zaveži! Jesam li te upozorio?

– Rekao sam da nije moja krivica. Kola su se nagnula i ja sam...

– Čekajte trenutak! – upao je u raspravu Dan. – Madigane, sunce će mu spržiti kožu. Vjerojatno će umrijeti. Priznajem da bi bilo bolje

da ga ovdje nema, ali ne isplati se da se zbog njega izlažete riziku. Prepustite da mi to sami riješimo.

Neal je umočio svoj rupčić u vodu i pružio ga Danu.

– Meni je već dosta njegova izazivanja nereda! – odgovorio je oštro Madigan. – Moram to prekinuti.

– Zašto to ne biste prepustili meni? – reče Dan, skinuvši s usana zakrvavljeni rupčić. – Čini se da se ova druga dvojica više ne žele upletati u gužvu. Farmeru je potrebna dobra lekcija, to je sve.

Madigan odmahne glavom.

– Ne, to ne mogu prihvatiti. Borba između zatvorenika nije dopuštena.

– Udaljeni smo od Yume još sto kilometara, a Farmer neće prestati izazivati, pokušat će ponovo.

– Kad mu sunce malo sprži kožu, neće mu više pasti, na pamet izazivanje – obrativši se Farmeru, Madigan nastavi: – Svuci odjeću, Farmeru!

– Samo malo, Cliffe! – upleo se Bob Neal. – Dodi malo ovamo!

Madigan se s Nealom odmaknuo od kola, s revolverom u ruci, držeći na oku Farmera. Kad su bili dovoljno daleko da ih ostali nisu mogli čuti, Neal reče:

– Čuj, Cliffe, Sundeen ima pravo. Odgovarat ćemo ako mu se nešto dogodi. Ne možemo ga vući za kolima, odjevenog ili golog, a da pri tome ne umre.

Farmer je skinuo šešir i rukom prolazio kroz kosu. Njegova dva mlada druga šutjela su i promatrala pratioce proučavajući njihov izraz lica.

Farmer se okrene Danu i protisnuo:

– Ako nam skinu okove, ja ću te ubiti, Sundee-ne! Teži sam od tebe dvadesetak kilograma.

– Mnogo sam takve govedine vješao o klinove u klaonici – odgovori mu Dan.

Madigan upita Neala:

– Kako ćemo objasniti da je došlo do borbe između dva zatvorenika? A što ćemo ako Farmer pretuče Sundeena?

– Kladim se u Sundeena u svako doba – reče Neal. – U Yumi ćemo jednostavno objasniti da je netrpeljivost između njih dvojice bila nesnošljiva, da su nam stvarali neprilike i da smo im zato dopustili da se bore.

Madigan se osmijehnuo i rekao:

– Da... a ako Sundeenu prigusti, možemo obustaviti borbu.

– Kladim se u dva prema jedan na Sundeena – reče Neal. – Dajem svoju dvotjednu plaću za tvoju jednotjednu i tvrdim da će Sundeen pobijediti!

Madigan prihvati opkladu.

– Ni govora – reče. – Sundeen nema mnogo izgleda. Farmer je krupniji i jači. Vjerojatno žestoko udara... ali ni Sundeen ne zaostaje za njim, istini za volju. S rukama kao što su njegove i s takvim ramenima bit će da djeluje kao lokomotiva. Ipak, kladim se u Farmera.

Neal se nasmijao.

– Samo gubimo vrijeme. Prijedimo na djelo.

Madigan se polako okrenuo i prišao Farmeru.

– U redu, vas dvojica ćete se ogledati.

Farmeru su oči zablistale, iskezio je zube u gadan osmijeh. Dignuo je ruku i napeo mišiće.

Na Danovu licu nije bilo nikakve promjene dok mu je Neal otvarao okove. Kad je Farmer stao nasuprot njemu, Dan je uperio pogled svojih plavih očiju u protivnika.

– Nikakvih prljavih poteza! – opomene ih Madigan. – Izgubit će onaj koji prvi padne i više ne ustane.

Farmer je teško dišući jurnuo na Dana. Dan se izmaknuo, ali ga je Farmer ponovo pokušao dohvatiti. Jedan udarac žestoko je pogodio Dana po rebrima, istisnuo zrak iz pluća i osjetio je bolove na obje strane rebara. Koljena su mu malo klecnula i u tom trenutku se veoma nelagodno osjećao.

Brooks i Conners su navijali za Farmera. Vikali su:

– Ubij ga, Farmeru, ubij ga!

Iznenada je Farmer pogodio Dana žestokim udarcem u bradu. Danu se stresla glava i na trenutak su mu se oči zastaklile. Munjevito je uzvratio udarac, a onda je Farmer opet naglo navalio i strahovitom snagom ga udario u prsa. Dan je posrnuo i pao. Farmer se u tren oka našao iznad njega želeći da ga zgrabi za grlo. Uspio je i Dan je jedva došao do daha, a onda je skupio svu snagu i široko rastvorenom šakom gurnuo Farmera sa sebe a drugom mu pritisnuo oči.

Obojica su se prevalila na prašno tlo. Farmer je izgledao kao pijan čovjek koji se nastojao otrijezniti: mahao je glavom i pritiskao ruke na oči. U glavi mu je zujalo. Dan je uspio ustati i sad je on navalio na Farmera, koji je još bio ošamućen. Zadao mu je najprije udarac šakom u nos a onda drugi iznad oka. Farmer je bijesno htio uzvratiti, no njegovi udarci su promašili.

Dan ga je tada ponovo zahvatio po bradi a drugom rukom pod rebra. Obojica su teško disala. Stajali su jedan nasuprot drugome, izmjenjujući udarce s manje ili više uspjeha. U jednom trenutku Dan je pogodio Farmera u trbuh i ovaj se savio a na licu mu se čitao bol. Dan je malo uzmaknuo, a onda dohvatio protivnika strahovitim udarcem u bradu. Farmer je poletio natrag i pao na leđa, žestoko udarivši glavom o tlo. Tada ga je Dan obasuo kišom udaraca.

Brooks i Conners još su glasnije navijali za Farmera, a Madigan i Neal su se pogledali i osmjehnuli. Dan je i dalje udarao svog protivnika. Farmer je posve klonuo, kotrljao se po prašini a iz cijelog lica mu je izbijala krv. Najviše mu je krvario nos. Dan je stajao iznad njega. I njemu je usna ponovo prokrvarila. Farmer još nije bio pobijeđen. Nakon kratke stanke skupio je dovoljno snage, naglo ispružio nogu i udario Dana u prepone. Dan je jauknuo i srušio se na Farmera. Ovaj ga tada pogodi nogom u lice i Dan posve klone. Farmer je ponovo digao nogu da dokrajči Dana, ali se tada munjevito upleo Madigan i svojom nogom odbacio Farmerovu.

Farmer je trenutak oklijevao, da li da navali na šerifovog zamjenika. Madigan je izvukao revolver i uperio ga u Farmera.

Dan je viknuo:

– Ne, Madigane! Prepustite meni da ga udesim!

Oba protivnika oklijevala su trenutak. A onda je Danu odjednom vrijeme prestalo teći. Ponovo je pred očima ugledao mrtvu Mary, teško ranjenog Linka i ubijenog psa, pa onda lica trojice ubojica. Vidio je i dvojicu mrtvih zločinaca u Hoolbrook. Svaka je slika zatitrala pred njegovim očima samo nekoliko sekunda, jedino je slika Carla Foxa potrajala malo duže.

Dan je pogledao Harvea Farmera, ali je zapravo vidio Foxovo lice. Obuzeo ga je strahovit bijes. Farmer je navalio, ali u tom trenutku Dan je u njemu vidio Foxa.

Kad je navalio, Farmer je u Danovu pogledu vidio neki ubojiti žar, tako snažan da se prestrašio. Dan je odbio prvi Farmerov udarac i odmah uzvratio tako snažnim protударcem da su Farmeru klecnula koljena.

Cetvorica promatrača s najvećim

zanimanjem su pratila izmjenu žestokih udaraca. Neal se okrenuo Madiganu i rekao:

– Govorio si nešto o lokomotivi. Sve mi se čini da si imao pravo. Pogledaj!

Tri Danova udarca dobro su uzdrmala Farmera: glava mu je poletjela nalijevo pa nadesno. Dan je nastavio kišom udaraca, tako da se Madigan upleo i doviknuo:

A sada je dosta, Sundeene!

Danov bijes još nije splasnuo, još je bio u žaru borbe. U jednom zamahu dohvatio je Madigana po licu. Šerifov zamjenik vidio je sve zvijezde i pao na tlo. Bob Neal je stajao iza Madigana i kad je vidio što se dogodilo, zamahnuo je drškom revolvera i uspavao Dana. Dan je pao uz Farmera i utonuo u mrak.

Kad se osvijestio Dan je osjetio kako ga prži vrelo arizonsko sunce. Oči su ga boljele od svjetlosti. Lice mu je bilo podbuhlo i puno zgrušane krvi. U ustima mu je bio okus kao da je prožvakao zmiju otrovnicu.

Kleknuo je i pogledao oko sebe. Brooks i Conners su stajali blizu kola a Madigan i Neal su pokušavali osvijestiti Farmera. Ustavši s teškom mukom, Dan je pogledao dvojicu pratilaca.

Madigan mu uzvрати pogled i reče:

– Bogami, imaš vrelu krv, Sundeene! Zamalo si ga ubio.

Dan pogleda Farmerovo nepokretno tijelo. Prisjeti se koliko je mržnje osjetio prema Foxu i kako je tu mržnju prenio na Farmera. Kad uhvatim Foxa, ubit ću ga, pomisli.

– Koliko dugo smo bili u nesvijesti? – upita Madigana.

– Dvadeset do trideset minuta.

Dan pogleda modricu na Madiganovu licu.

– Oprostite mi što sam vas udario, Madigane – reče potišteno. –

Mislim da sam u jednom trenutku bio slijep od bijesa.

Madigan se osmjehnuo i tiho rekao:

– Da, da, i meni se tako čini.

Nakon sat vremena Farmer se osvijestio. Oko podneva je već hodao i čak popio kavu.

Prije nego što su kola krenula, Farmer je mrko pogledao Dana. Dva njegova druga smatrala su mudrim da ne govore o tučnjavi. Dan je obrisao lice i opipao bolnu usnu.

Naredna dvadeset četiri sata prošla su bez ikakvih čarki. Dan je u Farmerovu pogledu vidio neku ubojitu vatru. Znao je da će unutar zidina zatvora imati mnogo više neprilika s tim čovjekom.

Sutradan poslije podne, kad su kola stala, Neal najavi:

– Yuma.

Farmer, Brooks i Conners pogledali su svoj novi dom.

Dan je već jednom, iz daljine, vidio poznati zatvor, a nije ga zanimalo da ga vidi i izbliza. Neka duboka zebnja dotakla ga je svojim ledenim prstima.

XI

Sunce se priklanjalo zapadu u Yumi. Dan je pogledao prostrano dvorište, vidio tamo nadzornike, a zatvorenici su išli po dvorištu kao da su izgubljeni. Zatim je pogledao visoku kulu koja se uzdizala iznad visokih vanjskih zidova zatvora. Bili su to zidovi koji su odvajali strašni zatvor od ostalog svijeta. Tu je tjedan bio dug kao godina. Ljudi koji su ulazili u taj zatvor bili su nakon odležane kazne gori nego prije. Režim je bio strašan, neljudski.

Madigan je ušao u zgradu s nekim papirima u ruci i uskoro se vratio. Obratio se zatvorenicima:

– Ovo je kraj putovanja, momci. Ne zamjerite! – obraćajući se Da-

nu, dodao je: – Zaboravio sam da ste me udarili u lice, Sundeene. Nemojte to ponoviti, jer bi moglo biti loše.

– Niste čovjek koji bi se osvećivao nemoćnom zatvoreniku, Madigane – odgovori mu Dan. – Osim toga, prije nego što se rastanemo, želim vam ponoviti da je nisam Dave Sundeen i da nisam kriv.

– Nekako osjećam da niste Sundeen – reče Madigan. – Vjerujem da niste krivi.

– Ali, Madigane...

Madigan mu pride, pogleda ga ravno u oči i reče:

– Znate, čini se možda ludo, ali mislim da mi govorite istinu.

Danu zadrhta srce. On mi vjeruje, pomisli. Zaustio je da nešto kaže, ali je uspio protisnuti samo:

– Ja...

Pojavio se krupan čovjek s bičem u ruci koji je preuzeo nove zatvorenike. Kad je prišao, Madigan reče, pokazujući četvoricu zatvorenika:

– Ovo su Farmer, Conners, Brooks i Sundeen.

Edgar Filmore je već sedam godina bio upravitelj zatvora u Yumi. Sada je stajao kraj krupnog čuvara i još dvojice u čuvarskim uniformama.

– U redu – reče Filmore. – Ovi su stigli baš na vrijeme da prisustvuju dobroj lekciji – obrativši se novodošlim zatvorenicima, doda: – Pridite bliže, želim da to dobro vidite.

Nasred dvorišta bila je skupina zatvorenika, a među njima, u sredini, skrušeno je stajao omanji, mršav zatvorenik u prugastoj zatvoreničkoj odjeći. Oko skupine zatvorenika stajali su stražari s puškama.

Kad je onaj krupni nadzornik s bičem u ruci prišao skupini zatvorenika, oni su se odmaknuli. Mršavi kažnjenik ostao je osamljen, jadan.

Nadzornik je prišao zatvoreniku

i viknuo obraćajući se ostalim zatvorenicima:

– Želio sam da svi vi, kao i ovi novi koji su tek stigli, prisustvujete ovoj kazni, da vidite što vas očekuje ako se pobunite kao zatvorenik Linwood. Neka lekcija koju će dobiti Linwood posluži kao opomena svima vama! – obraćajući se Peteu Linwoodu, doda: – Ovo će ti biti posljednja pobuna, Pete. Vjerujem da ćemo odsad imati mira, bar što se tebe tiče.

Lice Petea Linwooda bilo je zemljine boje. Bilo mu je oko šezdeset godina. Hoće li taj krhki čovjek izdržati »lekciju«?

Edgar Filmore naredi stražaru koji je stajao kraj njega:

– Berty, svuci mu košulju!

Krupni nadzornik koji je držao bič u ruci gromoglasno je viknuo:

– Ostavi mu košulju! Ja ću je izrezati na komadiće na njegovim leđima!

– U redu, Bulle – reče upravitelj zatvora. – Neka bude po tvome.

Bull je bio nadimak Clarencea Saxona. Tako su ga nazvali zatvorenici, jer je bio poput buldoga: kad je jednog zagrizao, nije puštao. Bull je znao istući i ubiti nekog zatvorenika ili mu isjeći kožu na leđima u tanke trake. Ponekad je kažnjenim zatvorenicima izbio oko, slomio ruku ili nešto drugo.

Bull je zamahnuo bičem nekoliko puta po zraku: bič je hujao kao vihor i pri tome zviždio. Na Linwoodovu licu zrcalio se užas.

Iznenada je Bull ponovo zamahnuo, ali se sada bič munjevito okomio na Peteova leđa i presjekao košulju. Pojavila se krv. Linwood je kriknuo a onda počeo jecati kao dijete. Udarci su pljuštali po njegovim leđima poput kiše. Uskoro više nije imao snage ni da jauče. Srušio se na prljavo zatvorsko dvorište. Činilo se da je pao u agoniju. Ostao je nepokretno ležati, jedva dišući.

Dan nije mogao vjerovati svojim očima. Mogao je shvatiti da je ponekad potrebno urazumiti zatvorenike, ali ne na tako neljudski način. No činilo se da je Bull u tome uživao. Bio je sadist, u očima mu se zrcalilo zadovoljstvo.

Bull je zatim naredio jednom zatvoreniku da donese vode i izlije je na Linwooda. Linwoodova košulja je sada bila izrezana krvava krpa. Hladna voda trгла je nesretnika iz mrtvila.

– Sad je dosta – reče upravitelj.

– Hajde, momci, odnesite ga u njegovu ćeliju.

Dan je promatrao kako odnose istučenog zatvorenika. Kad je pogledao kroz glavna zatvorska vrata vidio je kako odlaze kola kojima su došli. Madigan i Neal sjedili su na prednjim sjedalima.

Poslije toga su četvoricu novih zatvorenika odveli u upraviteljev ured. Filmore im je održao uobičajeni govor o propisima i disciplini u zatvoru. Nakon toga ih je predao stražarima koji su ih odveli u garderobu, gdje su se presvukli u prugasta zatvorenička odijela. Zatim ih je stražar odveo na večeru. U blagovaonici su zatvorenici sjedili za dugačkim drvenim stolovima i jeli u tišini.

Pošto su pojeli neukusnu hranu, stražar je poveo nove zatvorenike. Prije nego što su izašli, Farmer je tiho dobacio Danu:

– Kad-tad ću te udesiti, Sundee-ne.

Dana je stražar posljednjeg odveo u njegovu ćeliju. Otvorio je teška željezna vrata i propustio ga. Ćelija je bila mračna, iz nje je izbijao zadah vlage i plijesni. Na ležaju je Dan ugledao svog ćelijskog druga koji se zgrčio pod tankim pokrivačem.

Pogledavši ćeliju, Dan reče:

– Pa ovdje je samo jedan ležaj.

– Pridošlice dobivaju strunjaču

tek nakon mjesec dana, ako je i tada dobiju – kad je zatvorio vrata ćelije, stražar je dobacio Danu: – Bit će bolje da pokušaš spavati, jer rad počinje u četiri i trideset ujutro.

Dan je sjeo na pod i naslonio se na zid. Čuo je kako se stražar udaljuje, koraci su zamirali u tišini zatvora. Osluškivao je nemirno disanje svog druga u ćeliji.

– Hej, druškane! – rekao je tiho Dan, nastojeći ga probuditi. – Hej, druškane! – uzalud je ponavljao, zatvorenik se nije budio.

Dan je i dalje sjedio pogleda uprta u mrak. Razmišljao je kako se sve to ne bi dogodilo da ona trojica nisu ubila njegovu ženu, radnika i psa. Sada bi zacijelo spavao u udobnoj sobi na svom ranču.

Ponovo je pred sobom ugledao sliku Carla Foxa. Sjetio se što mu je Dirk Donaldson rekao u Fort Laramieju: »Prepušti ih zakonu, Dane. Prepušti sucu i poroti da im sude.« A on je, udarivši rukama po kolto- vima dvojnicima, odgovorio: »Ovo su jedini suci, Dirk, ovo će biti jedina porota. Na njihovu presudu nema priziva.« Misli su se nizale. Trebalo je da poslušam Dirka, pomisli, oh, da sam ga bar poslušao! Ali sada se više ništa ne može izmijeniti, zaključi, a Shorty Reed i Alex Beard su barem platili svoj zločin. Prisjetio se zatim da je šerif Bill Todd bio odsutan kad su Mary, Link i pas bili ubijeni. Nije ga bilo ni kad je otišao iz grada. Uvjeravao je sam sebe da je imao pravo da izvrši pravdu nad zločincima. A nakon pakla kroz koji će proći u Yumi naći će Carla Foxa i poslati ga za njegovim drugovima Shortyjem i Alexom. A onda će poći u potragu da Daveom Sundeenom.

Još nije ni zadrijemao, kad su se otvorila vrata ćelije i stražar sa svjetiljkom je najavio:

– Četiri sata. Idemo!

Dan je pričekao da se probudi njegov ćelijski drug.

– Ne čekaj, Sundeene, on danas ne ide na posao.

– Zar je bolestan? – upita Dan.

– Moglo bi se reći da je bolestan. Zar nisi vidio kako ga je Bull jučer udesio?

– Zar je to...

– Da, to je Pete Linwood. Bogzna je li se osvijestio. Pitam se kako je to mogao izdržati.

Doručak je bio isto tako neukusan kao i večera. Prve sunčane zrake padale su na pustinju kad je Dan krenuo u koloni zatvorenika i prošao kroz glavni ulaz. Rijeka Colorado je blistala a on je pomislio kako bi bilo lijepo okupati se i obrijati.

Kad su prošli kraj groblja, kolona je skrenula ulijevo, prema kamenom brijegu. Uska staza bez odvojaka vodila je kroz kamene gromade. Tri stražara naoružana puškama stajala su na početku staze a šestorica s bičevima stajala su ovdje-ondje u tom kamenom moru. Tu i tamo su se vidjele hrpe istucanog kamena kraj kojih su ležali veliki čekići, poluge, lopate i drugo oruđe. Nadzornik je upućivao pojedine zatvorenike do određenih hrpa kamena. Dan je vidio kako je Brooks uzeo lopatu. Farmer i Connors još nisu bili raspoređeni.

Kad je Dan prišao stražaru, Meksikancu, ovaj ga upita:

– Kako se zovete?

– Dave Sundeen – odgovori Dan, iznenada odlučivši da se posluži tim imenom.

– Pogriješili ste – reče stražar uz osmijeh.

Dan ga upitno pogleda.

– Morali ste reći: ime mi je Dave Sundeen, gospodine Chavise. Naime, ja se zovem gospodin Chavis.

Dan je shvatio da je to klopka, i odlučio da je izbjegne.

– Ime mi je Dave Sundeen, gospodine Chavise – reče.

Meksikanac je nekoliko trenutaka proučavao njegovo lice a onda mu pokazao teški čekić.

Krupno kamenje bilo je razbacano uokolo. Valjalo ga je razbiti i slagati visoki zid. Bilo je vruće, pa su zatvorenici svukli košulje.

Dan je podignuo teški bat i odvagnuo ga. Stražar mu dovikne:

– Na posao!

Prvih pola sata Danu je dobro došao teški rad: bila je to velika promjena u usporedbi s nepokretnošću u putujućem zatvoru. Kad se sunce primicalo svojoj najvišoj točki, Dan je osjetio kako mu je bat sve teži i teži. Razmislivši o tom radu, zaključio je da je namjera zatvorske uprave da dokraja iscrpi zatvorenike. Pod vrelim suncem zatvorenici su razbijali kamenje a onda ga tovarili u vagončiće i vozili do deset metara debelog zida.

Za vrijeme rada zatvorenici nisu smjeli razgovarati. Ako bi netko pokušao, stražar bi ga ošinio bičem.

Znojan i iscrpljen, Dan se pitao kada će im dati vode, jer je žeđ postala neizdrživa. S vremena na vrijeme stražari su pili i proljevali vodu na svoje znojne košulje, podrugujući se zatvorenicima koji su čežljivo gledali četurice pune vode.

Danovu pažnju je privukao neki starac koji je sporo lopatom bacao krhotine kamenja. U jednom trenutku lopata mu je ispala iz ruku. Starac je kleknuo, pogledao Chavisa i rekao:

– Gospodine Chavise, molim vas malo vode.

– Uzmi lopatu, pseto! – viknuo je Meksikanac.

– Molim vas... vode... ne mogu izdržati – molio je starac i srušio se na zemlju.

– Dobit ćeš kad za to bude vrije-

me – reče stražar. – A sada ustaj i na posao!

Kako starac nije ustao, Chavis mu je prišao i udario ga nogom u slabine. Starac se trgnuo i jauknuo. Chavis je ponovio udarac. Starac je zakroptao i onda bez svijesti ostao ležati na tlu. Kad se osvijestio, jedva je uspio protisnuti:

– Molim vas... vode...

Sada ga je Chavis udario nogom u trbuh. Dan je udarao svojim batom, ali je ipak uspio vidjeti taj prizor. Sve mu se to učinilo besmisleno. Zašto stražar ne da starcu vode?

– Ustaj! – viknuo je Chavis. – Ustaj! – i dalje je udarao starca. – Vi zatvorske ptičice morate naučiti da poštujete gospodina Chavisa!

Starac se valjao po prašini i jecao kao dijete.

Prije nego što je shvatio što čini, Dan je spustio bat i priskočio starcu u pomoć. Dok mu je pomagao da ustane, osjetio je neki žar na leđima. Držeći starca na rukama, ogleđao se oko sebe.

Chavis ga je gledao divljim pogledom i naredio mu:

– Ostavi ga, Sundeene! Vрати se svom batu!

Dan se ukrutio i pogledao Chavisa. U tri skoka mogao je stići do njega i zgrabiti ga za njegov prljavi vrat.

Chavis je pročitao Danove misli u njegovu pogledu i iskesio zube. Premjestio je bič u lijevu ruku, ošinio Dana i trgnuo revolver. Napeo je kokot.

– Samo izvoli birati: ili bat ili ovo!

Dan se obuzdao. Spustio je starca na tlo, ali nije skinuo pogled sa Chavisa.

Poslije dvanaest zatvorenici su imali odmor od pola sata. Nigdje nije bilo ni sjene ni hlada da se sklone, ali mogli su barem sjesti i malo se odmoriti. Svaki je dobio

dvije kriške crnog kruha i čašu ustajale vode.

Dan je opipao leđa. Još su ga pekla. Pomislio je na Petea Linwooda. Kako je taj slabunjavi čovjek mogao izdržati ono bičevanje? Mogao je umrijeti.

Oko tri sata poslije podne Dan je već teturao od umora. Činilo mu se da će ga vreli zrak ugušiti. Svakim dahom kao da je udisao užarenu lavu, svaki zamah bata čino mu se posljednji. Dvojica zatvorenika koja su radila batom onesvijestila su se u rano poslijepodne. Chavis ih je nemilosrdno bičevao.

Dan se bojao da Chavis ne oplete i njega. Bio je silno žedan. Pokušao je nakupiti malo sline, ali nije uspio. Jedva je dizao teški bat. U trenutku kad je pomislio da više neće moći zamahnuti odjeknuo je Chavisov glas:

– Odmor!

XII

Dan Colt se nije sjećao kako i kada se vratio u zatvor. Počeo se osvješćivati tek kad su mu svukli odjeću punu znoja, kad su se tuširali. Hladna voda ga je posve osvijestila.

Poslije toga zatvorenici su odvedeni u ćelije da čekaju vrijeme večere. Kad je ušao u svoju ćeliju, Dan je ugledao Linwooda kako leži potrbuške. Linwood je okrenuo glavu i pogledao ga. Leđa su mu izgledala kao sirovo meso. Po njemu su plazile muhe.

Dan je kleknuo, otjerao muhe i upitao:

– Kako je, druškane?

Linwood je jedva protisnuo:

– Ne znam... izubijan sam... svaki pokret me boli.

Dan je znao da mu se rane mogu zagnojiti i da može nastati trovanje. Ali nije imao čime očistiti rane.

– Hoće li ti dati nešto da očistiš rane? – upita Dan.

– Obično ne daju ništa – odgovori s mukom Pete. – Ali ima jedan stražar, Penrose. On nije kao drugi, on bi mogao nekako pomoći.

– Penrose?

– Da, John Penrose.

Dan je prišao rešetki na vratima i viknuo:

– Stražar!

Začuli su se teški koraci. Kad je stražar prišao, Dan ga zamoli:

– Biste li htjeli pozvati stražara Johna Penrosea. Moram ga vidjeti!

– Zašto?

– Moram ga vidjeti, eto – reče Dan uljudno.

– Nemamo vremena trčati uokolo na molbu zatvorenika – odgovori stražar osorno i udalji se.

– Ne uzbuđuj se, Pete. Naći ću ga kad budem otišao na večeru. Kako izgleda?

– Visok, crnokos, četrdesetogodišnjak. Rado posluša zatvorenike. Nedostaje mu dio lijevog uha.

Za vrijeme večere Dan je motrio stražare. Opazio je jednog koji je odgovarao opisu. Šapnuo je zatvoreniku do sebe:

– Poznaješ li Penrosea?

Zatvorenik je problijedio, a u očima mu se ocrtao strah.

– Hej, ti! Nema razgovora za vrijeme jela! – viknuo je Danu debeli crvenokosi stražar.

Kad su izlazili iz blagovaonice, Dan se postavio tako da je prolazio kraj Penrosea. Malo prije nego što je došao do njega tobože se spotaknuo i pao mu pred noge.

– Što je? – upita uljudno Penrose.

– Linwoodu je potrebna hitna pomoć! – reče tiho Dan u jednom dahu.

– Vi ste s njim u ćeliji?

– Da.

– Sigurno mu je loše.

– Zaista loše. Bojim se otrovanja krvi. Potrebno je nešto čime bih mu očistio rane.

Prišla su dva stražara sa svjetiljkama.

– Jauknite! – šapne Penrose Danu i ovaj ga posluša.

– Je li ti potreba pomoć, Penrose? – upitali su stražari.

– Bez brige, mogu s njim i sam izaći na kraj. Ne osjeća se dobro. Odvest ću ga u ćeliju.

Kad su stražari produžili, Penrose nastavi:

– Trebat će mi malo vremena da nabavim viskija i melema, ali ipak, brzo ću se vratiti.

Dan je čekao u mraku ćelije sve do ponoći. Pete je i dalje ležao potrbuške i stenjao. Razgovarali su o surovostima zatvora a posebno o sadizmu Bulla Saxona. Razgovor su prekinuli koraci i otključavanje brave. Vrata su se polako otvorila.

– Evo, ovdje je sve – rekao je tiho Penrose. – Ali morate sve to obaviti u mraku.

– U redu – šapnuo je Dan. – Hvala vam.

Vrata su se zatvorila a onda je škljocnuo ključ.

*

Toga Dana Chavis je bio odsutan. Zamjenjivao ga je Bull. Farmer je ponovo radio lopatom a Conners je vozio kolica. Brooksa toga dana nije bilo u kamenolomu.

Pred podne Dan je već bio umoran. Ruke su mu bridjele, mučila ga je strašna žeđ a znoj mu je prodirao u oči. Farmer je dva puta mrko pogledao Dana. On je tovario Connersova kolica. Conners je vozio kolica kraj Dana i kad je bio u njegovoj blizini, ogledao se, pogledao stražare, a onda se zaletio kolicima u Dana. Farmer je tobože slučajno zamahnuo lopatom i udario Dana po glavi. Bull Saxon se u tome trenutku okrenuo i vidio kako je Dan

rukom odbio Farmerovu lopatu a onda gurnuo Connersova kolica, koja su udarila u kamen i prevrнула se.

Bull je jurnuo na Farmera.

– Stani! – viknuo je.

Farmer se pokušao sakriti iza Dana. Gurnuo ga je prema Bullu. Krupni nadzornik je pogledao Farmera i tiho rekao:

– Daj ovamo lopatu!

– Ne diraj me! Odmakni se! – viknuo je Farmer a oči su mu zasjale. – Sundeen će umrijeti, čuješ li? Mora umrijeti!

Bull je zakoraknuo prema Farmeru. Farmer je zamahnuo lopatom prema njemu. Bull je izbjegao udarac i pripremio pušku. Farmer ga je ponovo pokušao udariti lopatom. Nadzornik nije oklijevao ni trena. Ispalio je metak. Istovremeno je odjeknuo pucanj iz puške drugog stražara. Farmer je napravio još korak i onda se srušio licem na zemlju. Plavičasti dim još se dizao iz cijevi puške kad je Dan pogledao Connersa. Ovaj je plakao, pokušavajući se dignuti.

– On me prisilio, Sundeene – rekao je.

Dan je kimnuo glavom i pogledao stražare koji su se okupili oko Farmerova leša.

– Stavi ga u kolica i odvezi – naredi Bull Connersu. Okrenuvši se Danu, reče: – Ti, na posao!

Ostatak dana je prošao mirno. Pošto se vratio u ćeliju, Dan je ponovo očistio Peteove rane. Linwood se osjećao malo bolje.

– Danas su došli i pregledali me – reče Pete. – Nisu pitali odakle melem. Kamo si sakrio viski?

– U posudu s vodom.

– Oh, dobro – osmjehne se Linwood. – Pa ne znam ti ni ime. Toliko sam bio zaokupljen sobom da sam te zaboravio pitati.

Dan je trenutak oklijevao, a onda rekao:

– Dave, Dave Sundeen.

Učinilo mu se da je opazio neku sjenu na Peteovu licu.

– Zašto si ovdje? – upita ga Linwood.

– Pucao sam na predstavnika zakona – odgovori Dan. A onda naglo promijeni predmet razgovora: – A zašto je tebe Bull izbičevao?

Dan je saznao da je Peteova prethodnog druga u ćeliji Bull izbičevao do smrti za nešto što on nije učinio. Za vrijeme bičevanja jedan zatvorenik se bacio na Bulla i bio odmah ubijen. To je objašnjavalo dva svježaja groba na zatvorskom groblju. Linwood je zatražio razgovor s upraviteljem i potužio se na Bullovu surovost. Bull Saxon je Linwoodovu optužbu proglasio pobunom koja loše djeluje na ostale zatvorenike. Stoga je Linwood osuđen na bičevanje.

Penrose je mnogo pridonio da Linwood ne mora ići na teški posao. Ali nakon tri tjedna više nije mogao zavlaciti i to je rekao Danu. Dan je te večeri saopćio Peteu da će morati raditi, makar neki lakši posao.

Linwood je promijenio temu razgovora i počeo pričati o Danovoj prošlosti.

– Koliko ti je godina, Dave? – upitao je.

– Ne znam točno. Trideset, trideset jedna – odgovorio je Dan i onda upitao: – A koliko je tebi godina?

– Četrdeset šest – vidjevši iznenađenje u Danovu pogledu, Linwood doda: – Znam, mislio si da mi je šezdeset, je li?

– Da – odgovori Dan.

Saznao je da je Linwood već šest godina u Yumi. Njegov zločinački život i godine provedene u zatvoru veoma su ga postarali.

Pete je nagnuo glavu i rekao:

– Znam zašto ne znaš točno koliko ti je godina.

Dan ga je oprezno pogledao i upitao:

– Zar zaista znaš?

– Da. Tvoji roditelji su bili opljačkani i ubijeni tridesetak kilometara istočno od Tucsona. Oni su se prezivali Colt. Nije bilo podataka o tvom rođenju.

Danu je zadrhtalo srce, nešto ga je steglo u grlu. Teško je disao. Nastojeći prikriti uzbuđenje, rekao je mirnim glasom:

– Nastavi!

– Jedan član bande sa svojom ženom nije mogao imati djece. Bio je to Bob Duffy. On te odnio svojoj ženi Elisabeth. Kod njih si bio do svoje pete godine, to jest dvije godine. Je li to točno? Njima si rekao da ti je ime Davery Colt. Je li tako?

Danove misli su se rojile, preplitale. Nije vjerovao svojim ušima. Kakvim je čudnim slučajem sudbina odlučila da mu otkrije tajnu njegova porijekla koja mu je dotad bila nepoznata, neobjašnjiva!

– Nastavi! – rekao je drhtavim glasom.

– Indijanci su napali kuću Duffovih. Ti su ostao živ. Obitelj Sundeen iz Flagstaffa te usvojila.

Danu je iznenada sinulo, prisjetio se slike iz svoje najranije mladosti. Imao je druga u igri, plavokosog i modrookog dječarca. Oko njih je jurila skupina nekih ružnih ljudi. Majka je vriskala. Otac se borio s tim ružnim ljudima. Nešto ga je sprečavalo da vidi sve to. Stabla, grmlje... stajao je u grmlju! Onda su se čuli pucnjevi. Krv. Ben i Katie Mason.

– Moj brat je bio voda te bande – rekao je Pete. – Ja sam bio još gotovo dijete, jedva sam uspijevao jahati. Bilo mi je šesnaest godina. Nisam mogao uperiti revolver u tvoje roditelje, Dave. Moraš mi vjerovati!

Danov mozak je bilježio riječi, misli su mu se kovitlale, stvarale dijelove slike koju je Dan napokon uobličio. To je to, pomisli, to je to! Sad je znao zašto su svi tvrdili da je on Dave Sundeen. **Taj Dave Sundeen je njegov brat blizanac!**

XIII

Činilo se da će pasti kiša kad je Carl Fox izjahao iz Silver Cityja i krenuo prema jugoistoku. Ranč Yalea Stoddarda bit će da se nalazi među brežuljcima na udaljenosti od tridesetak kilometara. Stoddard, bivši čovjek izvan zakona, bio je poznat po tome što je pomogao zločincima u bijegu.

Fox nije poznavao revolveraša koji je ubio Alexa i Shortyja u Hoolbrookku, ali je nazreo njegovo lice. Poslije saznao je u gradu da je revolveraš tražio i trećeg ubojicu. No zločinačka trojka ubila je toliko ljudi da se Fox nije mogao sjetiti koja je od ubijenih žena bila supruga tog revolveraša.

Jedno je bilo sigurno: revolveraš je bio u potrezi za njim. Ako pronađe Stoddarda, mogao bi se kod njega skloniti neko vrijeme, a onda prijeći u Novi Meksiko.

Fox je razmišljao o munjevitoj brzini kojom je neznana pucao, kad su ga zapljusnule prve kapi kiše. Počeo se spuštati sumrak kad se našao na vrhu brijega. Pogledao je u dolinu i ondje ugledao ranč, prema opisu zacijelo Stoddardov. Polako se spuštao prema ranču. Htio se prikrasti da malo razmotri situaciju, raspored zgrada i eventualnih straža.

Odjednom se iz polumraka, zdesna, začuo glas:

– Stoj!

Fox je stao.

– Tko si i što hoćeš? – upitao je glas.

Fox nije vidio čovjeka koji je govorio, ali mu je odgovorio:

– Ime mi je Carl Fox. Želim vidjeti Yalea Stoddarda.

– Zašto?

– U neprilici sam. Moram se neko vrijeme negdje prikriti.

Jedan po jedan, šest naoružanih ahača izašlo iz mračnog šumarka. Jedan od njih je prišao Foxu, oduzeo mu revolver i vinčesterku. Čovjek koji je naredio Foxu da stane reče:

– Sješite, gospodine Foxe, samo polako. Momci će se pobrinuti za vašeg konja, a vi podite sa mnom.

Stražarima koji su stajali pred vratima glavne zgrade pratilac najavi:

– Ovo je čovjek koji želi vidjeti gospodina Stoddarda.

Fox je ušao u veliku prostoriju s otvorenim kaminom u kojem je gorjela vatra i širila ugodnu toplinu. Stražari su stali kraj vrata. Tada je ušao visok prosijed čovjek od pedesetak godina. Desna ruka mu je mlitavo visjela.

– Željeli ste me vidjeti?

– Da, gospodine Stoddarde. Rečeno mi je da vi pomažete ljudima u nevolji – odgovori Fox.

– Bježite li od potjere?

– Za sada još ne. Goni me neki revolveraš. Poteže tako brzo da se pokret ruku ne može okom uhvatiti.

– A što ako ste predstavnik zakona i došli ste me špijunirati?

– Ne volim predstavnike zakona.

– Kako ste saznali za položaj mog ranča?

– Najprije mi je rekao Grapevine, a onda sam sreo jednog druga koji mi je opisao put.

– Tko je to bio?

– Shorty Reed. Zajedno smo obavili nekoliko poslova. On mi je pričao kako ste... – Fox se naglo prekinuo, gledajući u ovješenu Stoddardovu ruku.

– Shorty vam je pričao kako se to dogodilo?

– Da. Brat čovjeka kojeg ste izazvali i ubili u Dodge Cityju dočeka vas je u zasjedi, oborio i prisilio starog doktora da vam prereže živce ruke kojom ste pucali.

– Onda je s vama u redu, jer nijedan predstavnik zakona to ne zna – reče Stoddard i pruži mu lijevu ruku. Pošto su se rukovali, Stoddard doda: – Niste mi rekli svoje ime.

– Carl Fox.

– Foxe, predstavljm vam Billa Dextera, svog nadzornika – reče Stoddard, pokazujući čovjeka koji je Foxa dopratio u kuću. – Bille, smjesti Foxa. Već sutra može početi raditi.

– Hvala, gospodine Stoddarde – reče Fox odlazeći.

– Možete ostati ovdje koliko hoćete. Radite ili pomozite nekome od ljudi ako mu bude potreban vaš revolver. Da, još nešto, okupajte se i presvucite.

– U redu.

*

Pošto se okupao i presvukao, Fox je malo razgledao ranč. Za vrijeme večere u velikoj blagovaonici izbrojio je dvadeset sedam ljudi, a ocijenio je da ih je na straži barem još tucet. Dexter je ustao i predstavio prisutnima Foxa:

– Kako ste, momci? – upitao je Fox.

Jedan za drugim prilazili su mu i rukovali se.

Kad su večerali Dexter naredi Foxu:

– Foxe, uzmi svoj revolver od Roberta i podi s Ballardom, Smithom i Tandyjem na stražu u prolaz kroz koji si ušao u dolinu.

Sutradan, kad se vratio u kuću, Fox je naišao na Stoddarda i pozdravio ga.

– Oh, zaboravio sam vas sinoć pitati kako je stari Shorty?

– Ubijen je, gospodine.

– Kada? Tko je to učinio?

– Jučer sam vam govorio o revolverašu koji me progoni. On je to bio. Nosi dva revolvra, ali je samo jednim u tren oka ubio oba moja druga prije nego što su uspjeli izvući oružje.

– Tko je on? Kako se zove?

– Ne znam. Bilo je to u Hoolbrook. Tamo sam i saznao da me goni. Zbog toga sam umakao ovamo.

– Zašto vas goni?

– Rekao je da smo nas trojica ubili njegovu ženu.

– Je li to točno?

– Možda. Nismo se baš obazirali na to koga smo ubijali.

– Kako izgleda?

– Ni to ne znam. Bio mi je okrenut leđima. Jedino što mogu reći jest da je visok, možda sto devedeset centimetara.

– Neće valjda dojahati ovamo?

– Ne. Nadam se da je ostao negdje u Arizoni.

*

Prošlo je osam dana. Fox je obavljao različite poslove, od stražarenja do čišćenja staja. Navečer su sjedili i pričali o pljačkama, ubojstvima, krađama i ostalim »junastvima«. Fox je pričao o visokom čovjeku koji je ubio njegova dva druga.

– Ne znam puca li taj čovjek brže od Davea – reče netko. – To ćeš moći ocijeniti kad Davea vidiš na djelu.

– Tko je taj Dave? – upitao je Fox.

– Revolveraš. Došao je ovamo prije nekoliko mjeseci, jer je pucao na predstavnika zakona. Gdje li je to bilo? Da, sad sam se sjetio: bilo je to u Hoolbrook.

– Zar je zaista tako brz? – upita Fox.

– Ne možeš mu očima pratiti pokret ruku. Nosi dva kolta i u tren oka može ispisati svoje ime meci-

ma. Oči su mu modre i prodorne.

Fox je saznao da su dva glasovita revolveraša izazvala Davea i da su obojica pokopana nedaleko od ranča. Nadalje je čuo da je Dave, kojega su nazivali Munja, neka vrsta putujućeg Stoddardova revolveraša i da će se uskoro vratiti s Guntherom i novcem.

Jedne večeri izbila je svada. Dexter je Foleyja nazvao ludakom, a ovaj je digao stolicu na nadzornika. Fox je stajao iza Foleyja i udario ga odostrag, tako da se ovaj srušio bez svijesti.

Nadzornik je zahvalio Foxu.

– Čini se da ste navikli na tučnjave, Carl – rekao mu je.

– Da, i od toga imam i uspomenu – odgovori Fox i pokaže brazgotinu na licu.

*

Spustio se sumrak i Fox je ponovo, s još petoricom, čuvao stražu na ulazu u dolinu. U jednom trenutku Tate je pokazao pokretnu točku.

– Mislim da je to Dave – rekao je. Kriknuo kao sova i odmah se začuo odgovor.

Uskoro je dojahao Dave vodeći konja, preko čijeg sedla je bilo prebačeno tijelo nekog čovjeka.

– Gdje si ga našao, Dave? – upitao je netko.

– Južno od Duranga.

– Gospodin Stoddard će biti ve-seo što si mu vratio novac.

Dave je pokazao bisage i rekao:

– Sve je ovdje. Žurilo mu se da potroši novac.

– Tada je pogledao Foxa.

– Oh – reče Tate – da ti predstavim Carla Foxa! Carl, stegni ruku Daveu Sundeenu!

XIV

Kola s vodom su prolazila kraj zatvorskog groblja. Dan je bio u pratnji. Pogledao je Farmerov grob. Otkako je Farmer ubijen prije mje-

sec dana, još tri groba su bila iskopana kraj njegovog. Svi su umrli pod Bullovim bičem.

Uvečer, kad se vratio u ćeliju, Dan je upitao Linwooda što je radio. Ovaj je odgovorio da je čistio ured.

Onda su obojica utonula u misli. Dan je, kad god je mogao, razmišljao o tajni koju mu je otkrio Pete. Nastojao je oživjeti sjećanje iz najranijeg djetinjstva. Ali sve su slike bile neodređene. Ipak, ponekad bi se javila slika malog, čvrstog plavokosog dječčića, koji se glasno smijao... Kad ga je gledao, Danu se činilo kao da sebe gleda u ogledalu. Tada bi ga obuzimala vruća željka da nađe svog brata blizanca. Negdje živi njegov jedini rođak. Ben i Katie Mason ispunili su Danov život ljubavlju i srećom, ali negdje duboko u njemu bila je zapretana tuga za njegovim najbližima. Često je osjetio osamljenost. Nastojao je saznati sve o sebi i o svojoj obitelji.

A onda je shvatio neumoljivu činjenicu: njegov brat blizanac je čovjek izvan zakona. On je kriv što je Dan u zatvoru u Yumi. Dan mora pronaći brata i vratiti ga na put reda i zakona. Došao je do uvjerenja da Dave ne zna da ima brata. Ako Dan nije znao za Davea, ni Dave zacijelo ne zna za njega. Vjerojatno se Dan sam igrao onoga dana kad su im ubijeni roditelji. On je bio u grmlju i vidio sve. Razbojnici su mislili da postoji samo jedno dijete i uzeli su ga. Masonovi su pak uzeli Dana i on ih je smatrao roditeljima.

Pitao se bi li Dave, kad bi saznao da se Dan nalazi u zatvoru zbog njegovih, zločina, nešto poduzeo. Sve što je znao o Daveu bilo je da je on čovjek izvan zakona, da mu njevito puca i donosi smrt. Zaljučio je da Dave zacijelo ništa ne bi poduzeo, da bi ostavio brata da trune u zatvoru. Ali ipak nije mogao donijeti konačni zaključak: pomislio je

kako je Dave samo ranio šerifa Fannera, a nije ga ubio. Možda on u biti i nije loš, možda je ubijao zato što su ga različiti pustolovi i samozvani revolveraši izazivali da provjere svoju brzinu u potezanju oružja. Ona potjernica je spominjala pljačku, a ne ubojstvo. Možda bi se Dave popravio kad bi čuo za Dana... za tešku situaciju u kojoj se nalazi. Ali zašto bi to učinio, upitao se Dan. Misli su mu bile zbrkane, proturječne. Prije nego što je uto-
nuo u san, pomislio je kako bi bilo dobro kad bi mogao pobjeći iz zatvora.

Narednog jutra Linwood i Dan koračali su jedan kraj drugoga prema kamenolomu.

Chavis je bio dežuran. S vremena na vrijeme pogledao je Dana. Težak posao posljednjih tjedana Dana je očvrsnuo. Chavis mu je pripremao nešto opako. U jednom trenutku je doviknuo:

– Hej, ti, gringo!

Linwood je došapnuo Danu:

– Pripazi, nešto ti taj gad priprema!

Dan je i dalje udarao batom pretvarajući se da nije čuo Chavisa. Odjednom mu je bič zazujao kraj glave. Polako se okrenuo i pogledao Chavisa. Ovaj je bijesno iskesio zube.

– Kad gospodin Chavis govori, odgovaraj, svinjo!

Dan se jedva svladao. Hladnim pogledom odmjerio je stražara i mirno odgovorio:

– Niste izrekli moje ime, gospodine Chavise. Nisam shvatio da govorite meni.

– Gledao sam ravno u tebe. Bilo bi bolje da pripaziš. Žao ti je, je li?

Dan je pogledao bič koji je ležao u prašini. Znao je kakve je čudi Chavis. Ma što se dogodilo, mora sačuvati svoj mir.

– Žao mi je, gospodine Chavise
– lagao je.

– To je već bolje, svinjo – reče Chavis. – Ti si krupan, snažan, je li?

Dan je pogledao ostale stražare koji su ih okruživali. Zatvorenici su bili uznemireni. Dan se pitao što li smišlja taj podli debeli Chavis.

Chavis pristupi velikoj hrpi kamenja i izabere najveći kamen.

– Odnesi ga, gringo – reče – do ulaza u kamenolom!

Ulaz u kamenolom bio je udaljen tridesetak metara a staza je prolazila velikom strminom.

Dan pogleda kamen. Zacijelo je bio teži od sto kilograma. Drugi stražar uperio je pušku u Dana i rekao:

– Učini što ti je naredeno, reče Sundeen!

– Molim te, Dave! – tiho će Pete.

Dan se prignuo, obuhvatio kamen i podignuo ga s mukom.

– Čekaj malo, gringo! – dobaci iznenada Chavis. – snažan čovjek kao ti može takav kamen nositi na glavi.

Dan je oklijevao. Lice mu je pocrvenjelo od napora. Ali Chavis nije vidio njegov ubojiti pogled. Svi stražari su sa zanimanjem promatrali taj prizor i ne opažajući da zatvorenici ništa ne rade. I oni su sa zanimanjem pratili prizor.

Dan je spustio kamen, kleknuo na jedno koljeno, ponovo dignuo kamen, a onda se uspravio i krajnjim naporom ga podignuo na glavu.

– Bravo, bravo, svinjo! – viknuo je Chavis. – A sada prema ulazu!

Dan je krenuo. Čuo je iza sebe Chavisovo dahtanje. Činilo mu se da je ulaz daleko barem kilometar. Svaki korak bio je mučenje, agonija. Stražari su se smijali njegovu teturanju.

Kad je prešao pola puta, Dan je pomislio da neće moći dalje, ali onda ponovi nekoliko puta u sebi: mo-

ram uspjeti! Činilo mu se da će mu se ruke otkinuti od ramena. Jedva je koračao.

– Brže, brže, gringo! – vikao je Chavis.

Volio bih mu svaliti ovaj kamen na glavu, pomisli Dan. Ulaz je bio udaljen još nekoliko koraka. Kamen se zaljuljao i Dan ga je jedva ponovo namjestio. Kad je stigao do ulaza, Chavis je viknuo:

– Stani!

Dan je dahtao, spustio posljednjom snagom kamen na zemlju i sam pao na kamen. Bič je zviznuo kroz zrak i spustio se na njegova leđa.

– Hej, svinjo – viknuo je bijesno Chavis – nisam ti rekao da spustiš kamen! – Ponovo ga podigni!

Dan je teško disao i jedva je protisnuo:

– Ne mogu!

Onda je ponovo osjetio bič kao kroz maglu ugledao je Petea koji je kleknuo kraj njega.

– Miči se, Linwoode! – kriknuo je Chavis.

– Zar vam još nije dosta? – dobaci mu Linwood.

Chavis je zamahnuo bičem na Dana, ali u posljednjem trenutku Linwood ga je zaštitio svojim tijelom. Bič je svom snagom udario Linwooda. Chavis je ponovo zamahnuo bičem, no prekinuo ga je uzvik:

– Sad je dosta, Chavise!

Chavis je trenutak oklijevao, ali je ipak spustio bič.

To je viknuo John Penrose. Chavis je poprijeko pogledao visokog čuvara, iskesio zube i rekao:

– Gledaj svoja posla!

Linwood je pao kraj Dana. Penrose je prišao da im pomogne ustati. Chavis je bijesno zamahnuo bičem, ali kako je Penrose bio preblizu, bič se omotao oko njega. On ga je dohvatio objema rukama i istrgnuo iz Chavisovih ruku.

Chavis je opsovao i posegnuo za

revolverom. Penrose je skočio u stranu trenutak prije nego što je revolver opalio. Metak mu je prošao kroz lijevi rukav ogrebao mu ruku i pojavila se krv. Chavis je potegnuo otponac da ponovo pripuca, ali je Penrose već izvukao svoj revolver i opalio. Metak je pogodio Chavisa u lijevo oko. Krv je prsnula i Chavis je pao.

XV

Kad su poslije večere bili u ćeliji, Pete reče:

– Nadam se da Penrose neće imati neprilika što je ubio Chavisa.

– Vjerojatno neće – odgovori Dan. – Ostali stražari će reći istinu. Chavis mu nije omogućio drugi izbor: ili ga je morao ubiti, ili biti ubijen.

– Kako to da se Penrose našao ondje? – upita Linwood.

– Možda je došao da nekoga zamijeni ili je nekome donio poruku. Neko vrijeme su obojica šutjela.

– Pete!

– Da.

– Hvala!

– Na čemu?

– Što si primio udarac biča umjesto mene.

– Ja sam tvoj dužnik.

– Ti moj dužnik?

– Da.

– Kako to misliš?

– Ja sam dijelom odgovoran što su tvoji roditelji ubijeni i što te Bob Duffy poveo sobom.

Dan je čekao neko vrijeme, dok je Peteovo stanje bilo teško, ali sada je smatrao da mu se pružila prilika da nastavi razgovor o svojoj prošlosti i da sazna što više.

– Možemo li malo porazgovarati, Pete?

– Zašto ne? O čemu?

– Pa o mojim roditeljima i o meni.

– U redu, Dave. Počni!

– Pete, ja nisam Dave Sundeen.

– Kako to misliš?
– Govorim ti istinu. Moje ime je Dan Colt. Sjećaš li se ljudi koji su se prezivali Colt?

– Da.
– Ja sam bio ondje, Pete, skriven u grmlju, i nitko od vas me nije vidio. Dave je moj brat blizanac.

Pete Linwood je zazviždao. Dan mu je zatim sve ispričao. Govorio mu je o svom djetinjstvu provedenom s Masonovima, o svojim revolveraškim danima, o lovu na ucjene. Pete je pažljivo slušao kad mu je Dan pričao o susretu s Mary, o svojim planovima, o ranču o Marynu ubojstvu i kako se dogodilo da je završio u zatvoru u Yumi. Od vremena do vremena Pete je kimao glavom. Bio je posebno ganut kad je shvatio da je Dan u zatvoru umjesto svog brata Davea.

– Kad bi Logan Tanner čuo tvoju priču, Pete, možda bi ga to uvjerilo da ja nisam Dave! – reče Dan.

– Ne znam, Dave... ovaj, Dane. Ja sam zatvorenik, a nitko ne želi slušati robijaša.

– Kad bih uspio da ga pozovem ovamo, bi li mu ispričao sve što si meni ispričao?

– Dakako. To je čista istina.

– Pokušat ću sutra zatražiti razgovor s upraviteljem Filmoreom. Možda će htjeti poslati brzojav u moje ime.

– Ne znam, Dave... ovaj, Dane. Mislim da bi bilo najbolje da počneš od Penrosea. Možda bi on, kad čuje ovu priču, mogao pomoći na neki način.

– Dobra zamisao! – reče Dan. – Laku noć, Pete!

– Laku noć!

Za vrijeme doručka Dan je Penroseu dao na znanje da bi hito s njime razgovarati. Penrose je odgovorio da je to moguće tek za nekoliko dana.

Posao u kamenolomu se nastavio.

Nadzor je umjesto Chavisa preuzeo Bull Saxon.

Petog dana nakon razgovora s Penroseom Dan ga ugleda na ulazu u kamenolom. Prišao je Bullu i nešto mu rekao. Pokazao je prstom na Dana i Bull je kimnuo glavom. Tada su obojica prišla bliže Danu.

– Hej, Sundeene – viknuo je Bull – dodi ovamo!

Dan je prišao, noseći teški malj. Pomislio je da je Penrose počeo ostvarivati svoj plan o razgovoru.

– John treba nekoga da pode s njim u grad po namirnice. Podi ti, ali vrati se čim obaviš posao! Jasno?

Dan je kimnuo i brzo pogledao Penrosea. Ovaj se osmjehnuo, ali tako da to Bull nije vidio. Dan je osjetio da mu se osmjehnula sreća.

Prilikom izlaska iz zatvora skinuli su mu okove s nogu. Sjeo je kraj Penrosea na prednje sjedalo i kola su krenula. Kad su odmakli od zatvora, Penrose reče:

– Žao mi je što je to tako dugo potrajalo, ali tek sam sada uspio.

– U redu, razumijem.

– Što mogu učiniti za vas? – upita tiho Penrose.

Pred trgovinom, dok su radnici tovarili vreće i sanduke, Dan je Penroseu ispričao svoju priču. Uspele su se ztim na sjedala i krenuli natrag prema zatvoru.

– Vjerujem da ste mi ispričali istinu, Sundeene... ovaj, Colte, Porazgovarat ću s Filmoreom. Ali ne polažite u to mnogo nade. Može mi se jednostavno nasmijati u lice. No pokušat ću.

– To je sve što želim – odgovori iskreno Dan.

Prošla su još dva dana. Dan je razbijao kamenje u kamenolomu. Novi zatvorenik Coffman radio je kraj njega. Oko podne Coffman je imao krvave žuljeve i prestao je raditi nemoćno gledajući ruke. Bull Saxon je krenuo prema njemu.

– Radi, Coffmane – dobaci mu tiho Dan. – Bull samo traži izliku da te izbičuje.

– Pa to je neljudski, ne mogu raditi ovakvim rukama.

– Hej, ti, nova ptičice, na posao! – viknuo je Bull Saxon.

– Želim razgovor s upraviteljem – reče Coffman, gledajući Bulla u oči.

Bull se nasmijao, pripremio bič i viknuo:

– Rekao sam: na posao!

Coffman je ispustio bat, opsovavši Bulla. Ovaj je zamahnuo bičem i dohvatio Coffmanovo uho. Dva čuvara su prišla bliže. Coffmana je oblila krv. Žmirnuo je nekoliko puta, dohvatio malj, i prignut, navalio na Bulla. Bull ga je odgurnuo debelim drškom biča. Coffman je pao, ali je ponovo ustao i navalio. Jedan od stražara je prišao, uhvatio pušku za cijev i kundakom udario Coffmana u zatiljak. Coffman je pao licem na zemlju.

– Dvojica neka ga odnesu Pitu, on će mu dati zasluženu lekciju! – reče Bull.

Dan je mislio da je riječ o nekom čovjeku, međutim tako su nazivali najstrašnju samicu u zatvoru. Bila je to rupa u dvorištu pokrivena kamenom pločom. Zatvorenik u njoj nije mogao ni ležati, ni stajati. Dobivao je svaki drugi dan komadić kruha i čašu vode. Nije bilo ni noćne posude.

Dani su prolazili. U posljednje vrijeme Dan je opazio da surovi Bull pažljivo motri Petea Linwooda. Nekoliko puta se izderao na njega, da brže radi. Ali Linwood je bio još preslab za teški posao.

Toga dana kola sa cisternom i tušem nisu stigla na radilište.

– Danas nema tuširanja – rekao je Bull. – Opskrba vodom je zatajila, velika je suša.

Poslije večere, kad su zatvorenici izlazili iz blagovaonice, Penrose

uhvati Dana za mišicu i reče osmjevujući se:

– Debeljko želi da vas vidi.

Pete Linwood je čuo što je Penrose rekao, pogledao je Dana i osmijehnuo se.

Dan i Penrose su otišli u upraviteljev ured. Upravitelj je naredio Penroseu da sjedne, a Dan je ostao stajati.

Brišući oznojeno lice, upravitelj je rekao:

– John mi je ispričao sve o vama... i ne znam da li da vas oslovjavam Sundeem ili Colt.

– Colt, gospodine – odgovori čvrstim glasom Dan. – Moje ime je Dan Colt.

– Kao što ste mogli vidjeti, ovdje su ljudi koji su zaslužili da budu ovdje. Ali ako je ovdje netko tko nije kriv, želimo to znati. Dakako, mnogi tvrde da su nevini. Čuo sam najrazličitije priče. John Penrose je čovjek mog povjerenja. On vjeruje u vašu priču. Neću reći da sam i ja uvjeren, ali me priča zanima – trenutak je zastao, a onda nastavio: – Čini se da vaš dokaz ovisi o Peteu Linwoodu, je li tako?

Dan kimne.

– Da, gospodine. On je bio prisutan kad su bili ubijeni moji roditelji i kad su odveli mog brata.

– Nitko neće mnogo vjerovati riječima Petea Linwooda. Je li vam to jasno?

– Jasno mi je gospodine. Ali kad bi šerif Tanner, koji me uhapsio u Hoolbrook, saslušao njegovu priču, to bi mu pružilo mogućnost da obavi provjere koje bi potvrdile moju priču.

– U redu, Colte, telegrafirat ću Tanneru. Vidjet ćemo kakav će biti njegov odgovor.

Dan se osmijehnuo i pogledao Penrosea. Okrenuvši se ponovo upravitelju, reče:

– Hvala vam, gospodine upravitelju! Ja sam nevin i mogu to doka-

zati, a vi ste mi pružili tu mogućnost. Još jednom vam hvala!

Filmore je kimnuo a onda upitao:

- Zar su ubili vašu ženu?
- Da, gospodine.
- A vi ste ubili dvojicu ubojica?
- Dvojicu – odgovori tiho Dan.
- Još jedan je na slobodi.

– Pretpostavljam da ćete krenuti za njim ako budete pušteni – reče upravitelj i upitno pogleda Dana.

– Da, gospodine – odgovori Dan. – Ali pružit ću mu priliku. Nikad nisam ubio čovjeka a da mu nisam pružio priliku.

Upravitelj je gledao u stol, a onda polako dignuo pogled i sreo Danov.

– Telegrafirat ću Tanneru sutra, Sundeene.

– Moje je prezime Colt, gospodine.

Penrose je ustao. Dan i on krenuše prema vratima.

– Colte! – doviknuo je Filmore. Okrenuvši se, Dan reče:

- Izvolite gospodine!
- Ako ustanovim da ste me obmanuli, odležat ćete u Pitu do svoje smrti. Jasno?

Dan kimne.

– Molim vas da me obavijestite kad stigne Tannerov odgovor.

Kad se vratio u ćeliju, Pete je čistiio prostoriju.

– Kako je bilo? – upita.

– Upravitelj je obećao da će telegrafirati Tanneru – odgovori zadovoljno Dan.

– Odlično!

– Ako Tanner dođe ovamo, bit ćeš mi krunski svjedok, Pete – reče Dan, lako gurnuvši Linwooda.

– Ovaj, o tome ja ništa ne znam – reče Pete ozbiljno.

– O čemu, Pete? – upita Dan.

– O tebi. Mislim da mi se odjednom stvorila neka praznina u pamćenju – reče Pete smijući se.

– Nema nikakve praznine, Pete,

inače ću te odvesti Pitu i onda je svijet za tebe umro.

Pete se glasno nasmijao.

– Prava stvar, Dane! Kad umrem, reći ću ti!

XVI

Kad se rukovao sa Sundeenom, Fox ga je pogledao i upitao:

– Nismo li se negdje već sreli?

– Možda. Ja sam se posvuda skitao – odgovori Dave. – Moram razmisliti. Kad se prisjetim, reći ću ti.

– U redu, samo mi reci – obrativši se Tateu, Dave upita: – Je li gospodin Stoddard kod kuće?

– Jest.

Kad se Stoddard pojavio na verandi, široko se osmjehivao, prišao Sundeenu i rukovao se s njim. Zatim je pozvao Dextera i naredio mu da s nekoliko momaka odnese Guntherov leš.

Stoddard je otvorio vrata i propustio Sundeena s torbama punim novca.

Cal Foley, revolveraš, promatrao ih je iz prikrajka. Opipao je zatiljak po kojem ga je udario Fox. Ali Foley je mislio samo o tome kako da izazove Sundeena, time je bio opsjednut. Smatrao je da su priče o Sundeenu netočne, pretjerane i da ovaj još nije naišao na pravog revolveraša. Bio je uvjeren da je i te kako dorastao Sundeenu. A kad se obračuna sa Sundeenom, doći će red i na Foxa.

Dok su ostali sjedili za stolom i večerali, Cal Foley je ušao mrka pogleda i upitao:

– Gdje je glasoviti revolveraš?

– Misliš li na Sundeena? – upita nadzornik Dexter.

– Da.

– On večera s gazdom.

– Oh, povjerljivi razgovori, je li?

– Foley, zašto si toliko uporan?

Povuci se dok je vrijeme. Tko ti je kriv što ti nisi dopremio Gunthera i novac.

– Nitko od mene nije zahtijevao da krenem za njim i novcem! – odgovori nabusito Foley.

– Nitko nije zahtijevao ni od Sundeena. Dobrovoljno se javio.

Foley se nasmijao i rekao:

– Uvjeran sam da je pucao Guntheru u leđa.

– Da sam na tvome mjestu, začepio bih gubicu, Foley – dobaci mu Dexter.

Foley se razbjesnio. Viknuo je:

– Ustaj, Dexteru, dosta mi je takvog naklapanja! Ti mi nisi gazda! Ustaj!

Dexter je ostao sjediti, uperio je pogled u razbjesnjelog revolveraša i glasno rekao da su ga svi mogli čuti:

– Bolje bi bilo da pokažeš svoje znanje pred Sundeenom, Cale. On bi te pojeo za doručak. A ja neću dopustiti da me ubiješ samo ovako. Pod stolom je revolver uperen u tebe.

– Ti si prokleta kukavica, Dexteru! – viknuo je Foley.

– A ti si prijavio kojot ako budeš pucao na mene – odgovori Dexter ledenim glasom.

Foley se nije osvrtao na Dexterov ledeni ton.

– Blefiraš, Dexteru – reče.

– Misliš da je to igra?

– Nisam vidio da si izvadio revolver.

– Ima mnogo stvari koje ti ne vidiš, budalo.

– Nisam čuo da je škljocnuo otponac – nasmije se Foley. – Ako nisi potisnuo otponac, ja sam mnogo brži i ubit ću te.

– Igraš se, Cale. Hoćeš li se kladiti?

Ostali su vidjeli Dexterovu ruku ispod stola, ali nisu ni trepnuli

okom. Uzalud je Foley na njihovim licima pokušao nešto pročitati.

Odjednom mu se čelo orosilo znojem.

– Ponavljam, blefiraš, Dexteru – reče tiho.

– Postoji samo jedan način da to provjeriš, Cale – tada je Dexter polako položio revolver na stol. Otponac je bio zapet. – A sada, Foley, ili izvuci, ili napolje!

Foley se zbunjeno ogledao oko sebe. Okrenuo se i pošao prema vratima.

– Kad izadeš, uzjaši, kreni naprijed i ne vraćaj se više ovamo. Ovaj ranč je premalen za nas dvojicu.

Foley je šuteći nestao u mraku.

Fox nije prisustvovao tom dvoboju riječima, jer je bio na straži na ulazu u dolinu. Kad se vratio u blagovaonicu, Dave Sundeen je sjedio nasuprot Dexteru.

– Zdravo, Foxe! – reče Dave. – Jesi li se prisjetio?

– Zdravo! Siguran sam da sam te negdje sreo, ali se još nisam sjetio gdje.

– Jesi li čuo o Foleyu? – upita Dexter.

– Što?

– Izbacio sam ga.

– A zašto?

– Vrijedao je Davea dok je bio odsutan. Želi ga izazvati.

– Koliko sam saznao od momaka, Foley bi stradao dok bi trepnuo.

Sundeen se osmijehnuo. Tada je Foxu sinulo. Čovjek koji je ubio Shortyja i Alexa sličan je Sundeenu! Je li to bio on? Odmah je izgubio tek. Je li Dave Sundeen čovjek koji je ubio njegova dva ortaka? Ako jest, zacijelo poznaje i njegov, Foxov lik. Nikad ne smijem ostati nasamu s njim, pomisli Fox.

– Pristaješ li, Foxe! – upita Dexter prekinuvši Carlove misli.

– Na što?

– Odredio sam te da sa Sundeenom odeš u Silver City. Potrebno je popuniti zalihe hrane i ostaloga. Tamošnji šerif je napol slijep i neće te prepoznati čak i ako ima tvoju potjernicu.

Fox se sledio. Ako je Sundeen čovjek koji je ubio moje ortake, ja ću odjahati u vlastitu smrt, pomisli.

Dok su pripremali kola, Fox je ispod oka promatrao Sundeena, njegov stas, ramena, profil. Kad se Dave okrenuo, Fox je ustanovio da on nosi dva revolvera kao i Shortyjev i Alexov ubojica. Razmišljao je koja je od ubijenih žena Sundeenova.

Krenuli su. Kad su izašli iz doline, neko vrijeme su šutjeli, a onda Dave upita Carla:

– Jesi li ikad bio oženjen, Carl?

Carl se sledio. Protisnuo je:

– Ne... nikad – a onda je postavio posve razumljivo, ali za njega sudbinsko pitanje: – A ti?

– Bio sam. I to veoma lijepom ženom.

– Ovaj... zacijelo te čeka.

– Ne – odgovori Dave. – Mrtva je.

Fox je osjetio kako ga podilaze srsi. Slutio je smrt.

– Žao mi je. Kako se to dogodilo?

Dave se okrenuo prema Foxu i odgovorio: . .

– Ubili su je.

Fox osjeti kako se zamka neumoljivo zatvara oko njega. Nije bilo nikakve mogućnosti za bijeg. Bolje da prvi pucam, pomisli, nervozno obli-
zujući usne. Dave je sjedio desno, kraj Foxova revolvera. Valjda će uspjeti izvući oružje i pucati s boka!

– Ubili su je Komanči! – reče Sundeen.

– Što? – upita unezvijereno Fox.

– Ubili su je Komanči. Dolazila je s karavanom kola i trebalo je da se s njom sastanem u Amarillu. Ko-

mačni su napali kolonu i pobili sve. Foxu se odvalio kamen sa srca.

XVII

Četvrtog dana nakon razgovora s upraviteljem zatvora robijašima je bilo omogućeno da se tuširaju. Kad se vraćao s tuširanja, Dan ugleda Penrosea pred upraviteljevim uredom. Visoki nadzornik ga pozove. Zajedno su ušli u ured. Filmore je sjedio za svojim stolom i žvakao cigaru.

– Dobre vijesti, Sundeen... ovaj, Colte. Telegrafirao mi je Tanner. Ne može doći, jer je u njegovu okru-
gu neka gužva, ali naredio je šerifu koji je na putu iz Phoenixa da svra-
ti ovamo i sasluša vas. Kad Tanner bude čuo vašu priču, odlučit će što da učini.

Dan se široko osmijehnuo. Pogledao je Penrosea i ovaj mu uzvрати osmijeh.

– Nemojte se previše nadati, Colte – reče upravitelj. – Ako se to ne riješi, osjećat ćete se kao da se na vas srušio kameni zid.

– Riješit će se – odgovori oduševljeno Dan. – Riješit će se, jer govorim istinu.

Filmore strese pepeo na pod i reče:

– Šerif bi mogao stići ovamo za pet dana. Recite Linwoodu...

Kucanje na vratima ga prekine. Ušao je Bull Saxon.

– Šefe, imam jednog kojemu je potrebna lekcija.

Filmore mahne Bullu da šuti, ustane, obide stol i reče Danu:

– Recite Linwoodu da bude spreman da ispriča svoju priču. U redu?

– Da, gospodine – odgovori Dan tiho.

– Hajdemo, Bulle – reče upravitelj, otpustivši pokretom ruke Dana i Penrosea.

Zatvorenici su bili u krugu oko Quigleyja, koji je stajao pred upraviteljem i Bullom Saxonom.

– Što si učinio? – upita Filmore.

– Odbio je da side u samicu i očisti je. Rekao je da mu je zlo kad je samo pogleda! – kazao je Bull.

– Hajde počni! – naredi upravitelj Bullu.

Bič je udario Quigleyja po ledima. Čovjek je zajauknuo i počeo plakati.

Dan je stajao kraj Petea Linwooda. Pete je problijedio i pobjesnio. Obuzela ga je strahovita jarost. Dan je znao što će se dogoditi: Pete će u bijesu navaliti na ogromnog Bulla, a ovaj će ponovo izbičevati Petea, koji zacijelo neće moći izdržati novo bičevanje.

Dan je stupio iza Petea i kad se ovaj napeo i htio pojuriti naprijed, obujmio ga je rukama i umirivao. Nakon kratkog vremena Pete se malo smirio.

– Ne upuštaj se u to, Pete – rekao je tiho Dan. – To bi ti bila smrt.

U međuvremenu se Quigley srušio na tlo. Upravitelj je prekinuo bičevanje riječima:

– Dosta, Bulle!

– U redu, šefe – rekao je Bull i spustio bič.

Poslije večere, u ćeliji, Pete reče Danu:

– Jednog dana ću ga ubiti, Dane. Ubit ću ga!

– Znam kako se osjećaš, Pete, ali to bi bilo još gore.

– Da, ali čovjek bi se divno osjećao kad bi ubio to odvratno čudovište.

– Čuj, Pete – reče Dan tiho – Logan Tanner ne može doći, ali će doći drugi šerif da sasluša tvoju priču. Ako ga uspiješ uvjeriti, on će obavijestiti Tannera i Tanner će nešto poduzeti. Stoga se saberi kad budeš govorio sa šerifom.

– Ja se ničega ne sjećam – nasmije se Pete.

– Bolje da se prisjetiš svega, jer ću te inače poslati Pitu, pa ćeš istrnuti – našali se Dan.

Prošlo je pet dana. Niti je došao šerif, niti je Filmore pozvao Dana. Prošao je i šesti dan. Sedmog dana su se spremali na posao u kamenolomu. Dan je upozorio Petea da ga Bull stalno gleda i samo čeka priliku.

– Pripazi, on bi te htio izbičevati do smrti.

– Znam – odgovorio je Pete. – Ali što ako mu ne pružim priliku?

– Bez brige, naći će je.

Za vrijeme doručka Pete je dohvatio posudu s kavom. Bila je vreća.

– Uh, opekao sam prste! – rekao je glasno.

Istog trena Bull je doviknuo:

– Zašto se buniš, Linwoode? Zaveži! – i prišao mu je. – Nešto sam te pitao, Linwoode – viknuo je. Pitao sam te zašto se buniš!

Pete je smeteno odgovorio:

– Opekao sam prste na vreloj posudi. Oprostite, gospodine Saxone.

– Ne laži, gade! – vikne Bull i udari Petea dlanom po lijevom uhu.

Pete je pobjesnio. Zgrabio je vreću kavu i pljusnuo je u lice nadzorniku. Bull je jauknuo od bola i naglo uzmaknuo. Četvorica stražara priskočila su i uhvatila Linwooda. Uzalud se borio da se otme.

Bull je brisao svoje crveno lice i teško je disao od bijesa. Pogledom je htio zgromiti Linwooda, čije je lice posivjelo. Znao je što ga čeka.

– Odvedite ga na mjesto gdje obično bičujemo! – naredi Bull.

Dan je zaboravio da ne smije bez dopuštenja napustiti blagovaonicu i pojurio je za Bullom.

– Pričekaite trenutak, Saxone –

rekao je. – Pete neće izdržati još jedno bičevanje. Ubit ćete ga!

Saxon je zastao, okrenuo se i udario šakom Dana u lice. Danu su noge klecnule. Bull ga je udario još jednom i on je pao. Dvojica stražara su ga podigla.

– Sve mi se čini da ćeš ti biti naredni, Sundeene! – reče jedan od njih.

Pete je već bio u dvorištu i Bull je zamahivao bičem.

– Ne dopustite da ga ubije! – reče Dan stražarima. – Učinite nešto! Pozovite Penrosea!

– Penrose je u gradu, raspravlja o stanju s vodom – odgovori jedan stražar. – Uostalom, tu se ništa ne može. Nitko ne može zaustaviti Bulla.

Bull je zamahnuo i udario Linwooda po plećima. Pete je pao.

– Ustaj! – viknuo je Bull.

Pete je i dalje ležao.

– Podigni ga na noge! – doviknuo je Bull jednom od stražara.

Kad su ga podigli, ponovo ga je udario, tako da je iz njegovih leđa šiknula krv. Udarao ga je odmjerno, neprestano.

U jednom trenutku Dan kao da je izgubio razum. Njegovim tijelom kao da je prošla struja. Životinjski je viknuo. Za tren oka oborio je dva čuvara koja su ga držala, a onda kao gladna pantera skočio na Bulla. Nalet je iznenadio Bulla i on se našao na tlu. Dan je već bio na njemu i udarao njegovim licem o zemlju.

Jedan stražar je zamahnuo kundakom na Dana, ali je promašio. Saxon se Dana pokušao osloboditi, ali ga je ovaj tako prikliještio da se nije mogao ni maknuti.

Poput parnog čekića Dan je ravnomjerno udarao Bullovim licem o tlo. Ostali zatvorenici su veselo zagrajali.

Dva stražara su istovremeno navalila na Dana, ali ga nisu mogla otrgnuti od Bulla. Dan je još držao Bulla za kosu. Jednog stražara je oborio, ali drugi ga je dohvatio drškom biča po zatiljku i tek je tada pustio iz ruku Bullovu kosu. Još dvojica su navalila na Dana, a ostali su potiskivali zatvorenike kundacima pušaka.

Odjednom se u dvorištu pojavio upravitelj. Oči su mu bile podbuhle kao da se upravo probudio.

Jedan stražar je prišao Danu i kundakom puške udario ga u potiljak. Dan je zateturio, a onda ga je okružio mrak. Bull je nepokretno ležao na tlu.

Kad se Dan osvijestio, vidio je neka kola: četvorica su nosila Bulla i smjestila ga u kola. Jedan od njih reče:

– Ne bih htio biti u vašoj koži, Sundeene, kad se Bull oporavi.

Dan je jedva ustao. Sve ga je boljelo, a usna mu je bila rasječena. Jedva je protisnuo:

– Gdje je Pete? Kako je Linwood?

– Umro je – odgovori stražar.

XVIII

Fox i Sundeen su krenuli na ranč pošto su im napunili kola. Fox je sada znao da Sundeen nije njegov gonilac i bio je veseo. Prešli su nekoliko potoka i približavali se nekom šumarku, kad je odjeknuo glas:

– Stoj! Ruke uvis! – pred njima je bio krupan brkonja. Držao je pušku uperenu u njih. – Želim samo Foxa – rekao je neznamac.

– Što ćeš s njim? – upita hladno Dave.

– Želim ucjenu za njegovu glavu.

– Lovac na ucjene! – podrugljivo će Sundeen.

– I to je način zarade – odgovori hladno stranac. – Vidio sam ga

u Silver Cityju. Imam njegovu potjernicu. Očekuje me tisuću dolara za njegovu prljavu glavu. A sada siđite sa sjedala jedan po jedan! Najprije Fox. Otpaši pojas!

Fox je polako otpasao pojas i bacio ga u prašinu.

– Samo polako – reče stranac, gledajući Sundeena. – A sada, Foxe, prisloni se rukama na kotač!

Fox posluša, a lovac na ucjene obrati se Daveu:

– Gospodine, ustanite i otkopčajte pojas!

Dan je polako vezao uzde o polugu za kočenje. Tada je pružio ruku prema pojasu kao da će ga skinuti. Lovac na ucjene nikad nije saznao što se zapravo dogodilo. Metak mu je probio čelo.

Konji su se preplašili od pucnja i jurnuli u punom trku. Dave ih je nakon nekog vremena zaustavio.

– Bogami, brzo si ga sredio, Dave – reče Fox.

– Moramo sam: ili on, ili ja, odnosno nas objica.

– Nisam vidio bržeg revolveraša osim...

– Osim koga? – upita radoznalo Dave.

– Osim onog u Arizoni.

Kad su popravili kola, krenuli su dalje. Fox je neprestano mislio o nevjerojatnoj Daveovoj brzini potezanja oružja.

– Ti su učen čovjek, Dave. Kako se dogodilo da si zapao među nas?

– Okolnosti.

– Okolnosti?

– Da.

– Danas si mi spasio život, Dave. Htio bih znati nešto više o čovjeku kojemu dugujem život. Odakle si?

– Moje roditelje su ubili razbojnici negdje u Arizoni. Jedan od njih uzeo me i odveo svojoj ženi. Poslije su ih oboje ubili Indijanci. Druga jedna obitelj, iz Flagstaffa, posinila me i dala mi sadašnje prezime.

– Znači, pravo prezime ti nije Sundeen?

– Nije.

– I ne znaš svoje prezime?

– Ne znam. Moji roditelji su bili na putu i ne znam otkud su došli i kamo su išli. Jedva ih se sjećam, jer su mi tada bile dvije ili tri godine. Znao sam samo svoje ime.

– Rekao si da su okolnosti pridonijele da si se pridružio ljudima izvan zakona.

– Eldon Sundeen bio je revolveraš brži od zmijskog jezika. On me naučio izvlačiti oružje i pucati. Rekao je da sam za to prirodno nadaren. Savjetovao mi je da nosim dva revolvera, jer ću s njima dva puta duže živjeti.

– Znači, krenuo si Sundeenovim stopama?

– Da. To je veoma ražalostilo mamu. Bila je dobra žena. Ostala je s njim do kraja.

– Sundeen je umro?

– Oboje su umrli. Najprije ona. Istrošila se, jadnica. On se smrznuo nakon nekoliko godina u ledenoj mećavi.

– I onda si počeo iznajmljivati svoje revolvere, je li? – Da. Na putu u El Paso sreo sam neke ljude. Rekli su mi da pljačkaju banke i da im se pridružim. Htio sam znati kako sve to na Istoku izgleda. Znaš, civilizacije, žene i ostalo.

– I onda si sreo svoju ženu?

– Da, u St. Louisu.

Neko vrijeme su šutjeli, a onda Fox reče:

– Čuo sam da si mnoge poslao pod zemlju.

– Nikada nikoga nisam ubio ako me nije izazvao i prvi posegnuo za oružjem.

– A kako je bilo s pljačakam banaka?

– Tom prilikom nisam nikoga ubio.

Sutradan, nakon povratka na ranč, Dave je ustao dok je Fox još

spavao. Izašao je i brijao se pred zgradom. Odjednom je u zrcalu ugledao odraz jahača. Bio je to Cal Foley, posivjela lica.

Nazornik Dexter dobaci Foleyju:

– Rekao sam ti da se gubiš i da se više ne vraćaš!

– Želim vidjeti Sundeena – odgovori Foley i pogleda Davea.

Dexter se htio umiješati, ali Dave reče:

– Pusti ga, Bille.

Foley je dojahao do Davea i rekao:

– Danas bih htio saznati jesi li brži od mene.

– Saznat ćeš to za tri minute – reče Dave i ode u kuću po svoj opasak.

– Okani ga se, Foley, čeka te sigurna smrt – reče Dexter.

– S mnogim odličnim revolverima sam se obračunao, Dexteru. Borit ću se ispravno. Ako ga ubijem, mogu li mirno odjahati? Neće biti nikakvih smetnji?

– Neće – odgovori Dexter.

Trenutak kasnije stajali su jedan prema drugome.

– Potegni! – reče Sundeen.

– Dajem ti prednost – odgovori Foley.

– Izazivaš me, stjenico – podrugljivo će Sundeen.

Foley je posegnuo za revolverom. Ali prije nego što su mu prsti uhvatili držak revolvera, metak ga je stigao i srušio na tlo.

Padajući, u posljednjem dahu, protisnuo je:

– Sada znam.

XIX

Kad je čuo da je Pete umro, Dan je bio utučen. Pete, njegova posljednja nada da će se opravdati, izaći iz Yume i poći za Foxom i svojim bratom blizancem, nestala je, zauvijek. Nije mogao vjerovati svojim ušima. Iznenada je osjetio stražnu

slabost, klonulost. Koljena su mu klecala.

– Filmore te želi vidjeti, momče

– reče stražar.

Dan se jedva dovukao do upraviteljeva ureda. Filmore ga je sažalno pogledao i rekao:

– Znam što se dogodilo i žao mi je... znam što to znači.

Dan je šutio. Suze su mu, možda prvi put u životu, kanule niz lice.

– Kakva je situacija s vodom? – obrati se upravitelj Penroseu.

– Nije dobra. Danas smo dobili samo pola cisterne. Momci su u strašnom stanju.

Filmore se ponovo obrati Danu:

– Ne znam kako ću umiriti Bulla kad se oporavi. Zasad je vaša kazna: četiri dana bez hrane i vode. A poslije ćemo vidjeti.

U samici je bio Coffman. Dan je gotovo zaboravio na njega. Pozvao ga je nekoliko puta, ali Coffman se nije odazivao. Bio je mrtav. Kad je to Dave ustanovio, viknuo je svom snagom:

– Straža! Straža! Ostavili ste me s mrtvim čovjekom!

Nitko mu nije odgovorio. Vladala je potpuna tišina. Nisu se čuli ni koraci ni ikakav drugi zvuk. Malo kasnije Dan je čuo korake zatvorenika. Koračali su preko ploče samice. Dan je počeo vikati, a jedan stražar mu odgovori: – Šuti!

Koraci su nestali.

Trećeg dana otvorila se kamena ploča samice. Dan je viknuo:

– Coffman je mrtav!

– Vidi vruga, a danas mu ističe kazna samice – reče stražar.

– Kada ćete ga iznijeti? – upita Dan.

– Sutra.

– Zašto ne odmah?

Stražar nije odgovorio. Spustio je ploču i otišao.

Prošlo je nekoliko dana, cijela vječnost. Coffmanov leš je zaudarao. Dan je pao u bunilo. Nije znao

koliko je sve to trajalo. Bila je to agonija.

Jednog dana zabljesne ga svjetlost. To ga je osvijestilo. Poklopac se otvorio.

– Tko je? – jedva izgovori Dan.

– Penrose. Jeste li bolesni?

– Ovdje tako smrdi da bi to ubilo i konja, ali mislim da sam zdrav.

– Ne to – reče Penrose. – Pitam jeste li oboljeli od kolere?

– Kolere?

– Da. Svi su se zarazili vodom. Neki su umrli. Među njima Filmore. četiri stražara i šesnaest zatvorenika. Više nema vode, cisterna se nije vratila. Odmah sam pomislio na vas. Mislio sam da ste možda već umrli.

– Nisam dobio vode u posljednja četiri dana – odgovori Dan s mukom.

– To vas je možda i spasilo. Izađite!

Dan je prikupio svu snagu i izvuкао se iz samice.

– A sada idite. Izađite!

Dan ga je začuđeno pogledao.

– Hoćete reći da pobjegnem?

– Da. Onaj dan kad su vas bacili u samicu došao je šerif da sasluša Petea, ali ga je Filmore, objasnivši mu sve, poslao dalje. Znam da ste nevini, Colte. Samo idite, na glavnim ulaznim vratima nema nikoga. Nadite brata i dokažite svoju nevinost.

Penrose se jedva držao na nogama. Lice mu je posivjelo teško je dišao.

– Ne mogu vas ostaviti u takvom stanju, Penrose – reče Dan. – Odvest ću vas u grad liječničku.

– No govora! Samo vi idite, a ja ću već nekako. Nemojte gubiti vrijeme.

– U redu, idem, ali ću vas prije odlaska odvesti liječniku.

Uputio ga je na ramena i sporo krenuo. Kraj ulaza u zatvor ležao je mrtav stražar.

Kad je stigao do grada prošla je cijela vječnost. Prozori na kućama bili su osvjetljeni. Penrose mu je pokazao put do liječnikove kuće. Kad su stigli pred kuću, Penrose – reče:

– Dane, imam nešto novaca. Uzmite – i pruži mu zlatnik.

– Jednog dana ću vam to vratiti, Penrose reče Dan, duboko dirnut.

– Nije potrebno – odgovori Penrose. – To je poklon. Nadite brata i dokažite svoju nevinost. Tada se vratite. A sada me ostavite pred liječnikovim vratima.

– Do videnja, prijatelju! – reče Dan i uzmakne u sjenu.

Čekao je da se vrata otvore, a tek onda je nestao u mraku.

XX

Dan je neko vrijeme lutao Yumom, dok nije izašao iz grada i krenuo kroz šikaru. Dugo je i naporno hodao, a onda je ugledao neki ranč. Prišao je crpki. Bila je prazna i trebalo mu je mnogo vremena da izvuče vodu. Izmučio se dokraja. Sjeo je i umio lice. Prišao je glavnoj zgradi i viknuo:

– Hej, ima li koga?

Nitko mu nije odgovorio.

Pokucao je na vrata i ušao. Odjednom je osjetio smrad koji ga je podsjetio na samicu: negdje je ležao leš. Ušao je u spavaonicu. Na željeznom krevetu ležao je mrtav starac. Na njegovu tijelu nije bilo nikakve rane ni tragova nasilja. Starac je umro prirodnom smrću.

Dan je pregledao kuću. Vidjelo se da je starac živio sam. Našao je lopatu i pokopao starca. Zatim je svukao svoju odjeću, oprao je i prostro da se suši. Tek tada je pomislio na hranu. Našao je nešto za jelo. Poslije toga se obrijao starčevom britvom. Dok se odjeća sušila, napojio je konje u staji.

Kad je sve obavio, pokupio je osušenu odjeću i pripremio krevet. Već

je zaboravio kada je spavao u pravom krevetu. Odspavao je punih dvadeset sati.

Sutradan je opremio dva konja. Jedan je teglio bisage s vodom, a drugog je osedlao. Ostala dva je pustio iz staje. U sobici je našao starčev revolver i winčesterku. U dežpu sedla je našao osamnaest dolara. Krenuo je.

*

Godinu dana nakon svog bijega iz zatvora u Yumi Dan Colt je ujahao u Tombstone. Ostavio je konje u mjesnoj staji i otišao brijaču. Kad se uredio, doznao je od brijača gdje može nabaviti odjeću. Zatim je krenuo u trgovinu oružjem.

Prvi revolver koji mu je trgovac pokazao bio je preskup. Već je htio izaći, kad trgovac reče:

– Samo trenutak! Imam nešto jeftinije za vas. Prodao mi je to vlasnik hotela u kojem je ubijen glasoviti revolveraš. Nije imao nikoga. Jeftino ću vam ih dati, oba.

Dan je pogledao revolvere, odmjerio ih u ruci i kupio. Kad je stigao u svoju sobu, pokušao ih je brzo izvući. Sve je bilo u najboljem redu.

XXI

Jelo u restoranu veoma je prijalo Danu. Obilno je ručao i popio jaku crnu kavu.

Navečer je otišao u glavni salun i prišao šanku. Dok mu je barman točio viski, Dan upita treba li netko radnu snagu. Barman pokaže u kutu čovjeka sa šešeirom široka oboda.

– Kako se zove? – upita Dan.

– Al Randon. Vlasnik je ranča R – odgovori barman.

Dan je pošao prema Randonu, ali u tom trenutku u salun su ušla petorica mrkih, neobrijanih ljudi. Jedan je krenuo prema Randonu, a

ostali su stali u kutove, izvadiвши revolvere.

– Trebam vas, Randone – reče mladi voda grupe.

– Drugi put, Bobby. Žao mi je, nemam vremena.

– Vi ste najobičnija kukavica, Randone! – reče prezirno mladić.

Dan je promatrao Randona. Polako je stavio ruku na revolver.

– Zar biste pucali na čovjeka kljaste ruke, Bobby? – upita začuđeno Randon.

– Rekao sam da ću se vratiti, Randone. Rekao sam vam da budete spremni kad se vratim.

Jedan od Randonovih pratilaca ljutito gurne stolicu. Ali, jedan iz Bobbyjeve grupe udari ga drškom revolvera u zatiljak i on se sruši.

– Izađite, Randone, da vas ne moram ubiti ovdje, u lokalu! – vikne Bobby.

Dan je pogledao prema dvojici razbojnika koji su stajali kraj ulaza. Bobby je pokazao na Randonov revolver.

– Ako ne možete pucati – reče – zašto ste posegnuli za revolverom?

– Navika – odgovori Randon.

– Ne dopustite da vas izazove, gazda – reče jedan od Randonovih pratilaca. – Uz vašu kljastu ruku to bi bilo samoubojstvo.

I taj je dobio revolverom po glavi i pao na pod. Ostali Randonovi ljudi stajali su skamenjeni.

Randon je izašao na prazan prostor koji je nastao kad su se svi povukli u kutove. Njegov pratilac je imao pravo, to je bilo čisto samoubojstvo.

Dan nije poznavao Randona, ali mu se svidio na prvi pogled. Divio se njegovoj hrabrosti. U trenutku kad je Randon prolazio kraj njega, Dan ga je lako odgurnuo u stranu i uperio revolver u Bobbyja.

Bobby je razrogačio oči.

– Baci oružje! – dovikne mu Dan.

Jedan član bande uperio je revolver postrance u Dana i rekao:

– Mogu te ubiti ovog trena, tu na mjestu, kauboju!

– Možda, ali moje oružje je spremno za paljbu. Prvi metak dobit će Bobby.

– Bacite oružje, momci! – vikne Bobby svojim ljudima. – Učinite kako je rekao stranac!

Sva četvorica su ga poslušala. Dan je predao odbačene revolvare Randonu i rekao Bobbyju:

– A sada se ti i tvoji plačidrugovi gubite, i to odmah! Ako vas ponovo vidim ovdje, pokopat će vas na mjesnom groblju. Rado bih smrskao glavu ovakvoj zmiji koja je spremna da puca na čovjeka s kljastom rukom. Van!

– Upamtit ću tvoje lice! – dobaci Bobby Danu.

– Bit će bolje da ovo zaboraviš, zmijo – odbrusi mu Dan.

Napadači su jedan za drugim izašli. Randon pruži ruku Danu i reče:

– Zahvalan sam vam, gospodine...

– Dan Colt – odgovori Dan i pruži mu ruku.

– Hej, neka svi prisutni popiju nešto na moj račun! – vikne Randon, a onda, obrativši se Danu, upita: – Odakle dolazite, gospodine Colte?

– Niotkud – odgovori Dan, gledajući kroz prozor.

– Ti kojoti se večeras neće vratiti – reče Randon. – Da mi je ruka zdrava, obračunao bih se s njima.

– Baš sam htio porazgovarati s vama, gospodine Randone.

– O čemu? – upita radoznalo Randon.

– Trebam posao.

– Dobili ste ga – odgovori brzo Randon. – Što je, sreća vas je napustila?

Bilo je u Randonu nešto što se

Danu svidalo. Procijenio je da je to pošten čovjek, a on se rijetko varao u procjeni ljudi. Zbog toga mu je ispričao sve o svom životu.

Randon je neko vrijeme zamišljeno gledao Dana, a onda rekao:

– Zašto ne biste pošli sa mnom na ranč, Colte, a sutra, kad se otvori banka, vratit ćemo se u grad i ...

– Nije mi potrebna milostinja, gospodine Randone – prekine ga Dan.

– Tko govori o milostinji, Colte? Ovog časa unajmljujem vas kao svog tjelesnog čuvara.

XXII

Randon je bio veoma darežljiv: nabavio je Danu novu odjeću i sedlo i dao mu tisuću dolara u zlatu. Nekoć je Randon bio vođa razbojničke bande, ali mladost je prošla i sada je već petnaest godina bio ugledan poslovni čovjek i rančer. No, ipak, održavao je povremeno veze i s ljudima s druge strane zakona. Tako je, na primjer, poznavao Stoddarda, jer su zajedno operirali oko Silver Cityja. Stoga je savjetovao Danu da krene prema Silver Cityju i upita za ranč S. Ako Davea Sundeena tamo nema, netko iz Stoddardove bande će mu zacijelo znati nešto reći o glasovitom revolverašu.

I tako je Dan krenuo na putovanje dugo dvjesto pedeset kilometara. Dok je jahao razmišljao je o Daveu Sundeenu. Pitao se zna li Dave da je njegovo pravo prezime Colt. Zamišljao je kakav će dojam na njega ostaviti spoznaja da pred njim stoji čovjek koji mu je nalik kao jaje jajetu. Jesmo li zaista toliko slični, pitao se Dan. Bit će da jesmo, zaključio je, kad nas ljudi zamjenjuju, a među njima čak i šerif Tanner. Hoće li Dan moći uhvatiti Davea a da ga ne ubije? Kad se spustio mrak, ulogorio se u podnožju planine. Prema Randonovim ra-

čunima treba da stigne u Silver City sutra kasno poslije podne. Kad je pokrio pokrivačem, neki kojot je počeo tužno zavijati u daljini. Vjetar je šumio u granama.

*

U trenutku kad se Dan izvlačio ispod pokrivača, Dave Sundeen se na Stoddardovu ranču opraštao od Stoddarda.

– Hvala što ste mi omogućili da boravim ovdje, gospodine Stoddarde.

– Ništa, ništa. Ako vam to ponovo bude potrebno, samo dodite – reče Stoddard.

Poslije toga Dave se oprostio od ostalih momaka.

– Pozdravite Foxa – reče Dave Dexteru. – Sad stražari na sjevernoj strani, pa neću proći kraj njega.

Oko osam Dave je ujahao u Silver City i krenuo u mjesnu staju da ostavi konja.

– Dobar dan, gospodine Sundeene. – reče čuvar staje. – Danas niste došli kolima. A ni gospodin Fox nije s vama.

– Ne, danas sam došao bez kola – odgovori Dave.

Samo Carl Fox i Yale Stoddard znali su kamo se uputio Sundeen. Stoddard je imao prijatelja u Nogalesu koji je od njega tražio da mu pošalje dobrog revolveraša i ovaj mu je preporučio Sundeena.

– Dobro nahranite i očistite mog konja dok ja obavim neke poslove i doručkujem – reče Dave čuvaru staje.

Točno sat kasnije Dave je uzjahao konja i krenuo prema Lordsburgu uz rijeku. Odande će kroz Tombstone poći u Nogales. Smatrao je da je bolje da ne prolazi glavnim putovima.

*

Dan je čuo šum rijeke dok je jahao prema Silver Cityju. Točno u

deset ujahao je u grad. Sjahao je pred gradskom stajom. Čuvar staje će mu zacijelo reći kamo mora poći da dode do ranča S. Okrenuo se i ugledao oniska čovjeka, zacijelo čuvara staje. U njegovu pogledu vidio je čuđenje.

– Zar ste nešto zaboravili, gospodine Sundeene?

Danu je srce zastalo. Misli su mu se uzburkale.

– Ovaj... – zaustio je.

Čuvar staje ga je začuđeno promatrao, a onda upitao:

– Kako ste to uspjeli?

– Što? – upita Dan.

– Odjahati do ranča S i presvući se za samo jedan sat.

– Jedan sat? – reče Dan i osjeti kako ga podilaze ledeni srsi.

– Pa nije prošao ni jedan sat otako ste odjahali odavde. Krenuli ste prema ranču, gospodine Sundeene. Kako ste to samo uspjeli? Nitko ne može prijeći šezdeset kilometara za jedan sat!

Dan je munjevito mislio. Znači, ranč je udaljen trideset kilometara, a njegov brat je krenuo tamo prije jedan sat. Mora dobro razmisliti!

– Oh – reče Dan nakon kratkog razmišljanja – htio sam se s nekim našaliti.

– I je li šala uspjela?

– Jest, ali vas molim da o tome nikome ništa ne kažete.

– Neću, bez brige – odgovori čuvar staje. – Oh, kad sam vas maloprije pitao za Foxa, nisam vam rekao zašto za njega pitam.

Dana su ponovo podišli ledeni srsi. Pogledao je čuvara staje.

– Što je s Foxom?

– Podsjetite ga da mi duguje dva dolara.

Danu se zavrtjelo. Zar je moguće da su oba čovjeka za kojima traga tu, na istom ranču? Morao se u to uvjeriti.

Ah, da, govorio mi je o tome – lagao je Dan. – Rekao je da će vam

platiti kad budete mogli izgovoriti njegovo ime unatrag, obratno. Stoga odmah počnite vježbati.

Čuvar staje se nasmijao.

— Pa bar je to lako: LRAC.

Dan nije vjerovao svojim ušima. Dakle ipak je riječ o Carlu Foxu! Pozdravio je čuvara staje i krenuo. Kad je prolazio kraj jedne kuće, ugledao je u dvorištu starca koji je napajao konja. Dan se osmijehnuo i prinio ruku šeširu.

— Dobar dan, stranče! — reče starac. — Što mogu uraditi za vas?

— Tražim put za ranč S. Yalea Stoddarda.

— Jeste li čovek izvan zakona? — upita starac, sa čijeg je lica odmah nestalo osmijeha.

— Ne, gospodine.

— Ako ste predstavnik zakona, bolje da se vratite i dovedete sobom cijelu armiju!

— Nisam ni predstavnik zakona. Jednostavno tražim ranč S. Možete li me uputiti tamo?

— Ovim putem — pokaže starac prstom. — Udaljen je tridesetak kilometara. Ne možete promašiti, to je najveći ranč u okolini.

— Hvala — reče Dan.

— Samo oprezno, sinko! — reče starac, namignuvši. — Predstavnici zakona obično ne odlaze tamo, ali svi znaju gdje je.

— Još jednom vam hvala na pomoći i savjetu — zahvali Dan i krene na svom vrancu.

Dan je jahao i razmišljao o nevjerojatnom slučaju. Uskoro je zdesna ugledao veliki ranč. Blizu glavne zgrade sa širokim dimnjakom nizale su se manje zgrade.

Iza zgrada Dan je vidio svjetlucaње rijeke među drvećem. Krenuo je prema tom šumarku, koji je završavao kraj posljednje zgrade. Došao je presudni trenutak, kad će se napokon obračunati s Foxom i naći svog brata.

Dva čovjeka izašla su iz šumarka.

Jedan od njih je nosio dalekozor. Osmijehnuo se:

— Hej, Dave, gdje si dobio ovog konja i novu odjeću? Čak i nove revolvere imaš! Što te nosi natrag?

Istog trenutka Dan je shvatio da se Dave nije vratio na ranč S. Mozak mu je brzo radio. Možda će naći Foxa prije Daveova povratka. Možda će naići na Maryna trećeg ubojicu i zaskočiti ga prije nego što ovaj to shvati. To neće biti teško ako Fox pomisli da je pred njim Dave Sundeen.

Neznančevo pitanje dovelo je Dana u nepriliku? Kada očekuje Davea? Čuvar stare je rekao da ga je vidio kako jaše prema ranču.

I drugi neznanac se upleo u razgovor:

— Zdravo, Dave! Možda si nešto zaboravio? Lijep ti je taj novi konj!

— Daaa, ovaj... htio bih vidjeti Carla — reče Dan, osmijehnuvši se.

— Moraš pitati Billa — odgovori prvi. — Carl nije bio na doručku, spavao je do devet. Vidio sam ga u razgovoru s Billom prije nepun sat. Bill će ti znati reći gdje je Carl.

— Hvala — reče Dan i potjera konja.

Što da sada radim, pitao se Dan.

— Carl je na obali rijeke, Dave — reče neki glas kraj njega. — Puni bačve vodom.

— Baš ti hvala! — odgovori Dan i usmjeri konja prema obali udaljenoj oko kilometar.

Morao je biti oprezan, jer ako baci neki krivi pogled, sve će pokvariti. Ali vodio ga je njegov instinkt. Uskoro je izašao iz šumarka, ugledao zavoj rijeke i na obali drugi šumarak a u njemu kola s cisternom. Neki krupni čovjek punio je cisternu. Bio je to Carl Fox.

Fox je baš ulijevao vedro vode kad je začuo tihi topot kopita po travi. Okrenuo se i sreo Danov pogled.

— Zar si se došao oprostiti od

mene, Dave? – upitao je spustivši vedro. – Ili možda želiš reći da odbijaš novi posao – smijao se, ali se naglo uozbiljio kad je u Danovim očima pročitao srdžbu i mržnju.

Dan je dojahao još bliže i pogledao brazgotinu na Foxovu licu. Nije bilo nikakve sumnje da je pred njim ubojica njegove Mary.

– Došao sam ti reći zbogom.

Fox se ponovo htio osmjehnuti, ali ga je prošla volja kad je ugledao koltove koji su bili upereni u njega.

– Ja nisam Dave Sundeen – reče Dan.

Carl Fox je od iznenadenja prinio ruku ustima. Učinilo mu se da je krivo čuo.

– Mislio sam da si već na putu u Nogales, Dave – reče zbunjeno.

Nogales! Dan je znao da se to mjesto nalazi s druge strane Silver Cityja. Znači da se pukim slučajem mimoišao sa svojim bratom.

– Rekao sam da nisam Dave Sundeen!

Fox se namrgodio i protisnuo:

– Dave, zašto...

– Ja sam njegov brat – reče Dan. – Ti i ja smo se sreli na jednom prašnom putu zapadno od Fort Laramieja u srpnju prošle godine. Potražio sam tebe i tvoje drugove u Hoolbrook.

Carl Fox je problijedio. Zadrhtao je.

Mlada tamnokosa žena s ranča u Wyomingu, pomisli. Prisjetio se modrookog mladića kojeg su putem sreli na kolima. Zbog toga mu se Deveovo lice činilo poznato! To je bio onaj revolveraš što je onako munjevito pucao i u tren oka oborio njegova dva ortaka!

Ruka mu je poletjela prema revolveru, ali se smjesta predomislio. Digao je obje ruke i prekrižio ih preko prsa.

– Oh, ne, nećeš uspjeti. Ja neću prvi potegnuti!

– Ubio si moju ženu, Foxe! Ubit ću te za to! – ledenim glasom reče Dan.

Obuzet užasnim strahom, Fox je uzvratio:

– Ne, ja neću potegnuti! To će biti najobičnije ubojstvo!

Dan je zamišljao kako će ispaliti oba revolvera u obojicu. To mu se izjalovilo. Razbjesnio se i doviknuo:

– Skidaj opasač.

– To će biti ubojstvo! – viknuo je Fox.

– Znaš li se tući? – upita Dan.

– Roden sam za to – odgovori Fox s tračkom nade.

– U redu. Skidaj opasač, pružit ću ti priliku, kao u sportu, iako to nikako ne zaslužuješ.

Kad je odbacio opasač u travu, Fox se nasmijao:

– Nisi li pogriješio, momče?

– Dobaci mi svoj opasač! – naredi Dan.

Pošto ga je dohvatio, objesio ga je zajedno sa svojim opasačem o jabuku sedla. Kad se okrenuo, Fox je jurnuo na njega bijesna pogleda. Dan se hitro odmaknuo i Fox se u zaletu našao na tlu.

Skočivši poput pantere, ustao je i ponovo se ustremio na Dana, ali ovaj se bacio na zemlju i otkotrljao u stranu. Opet su stajali jedan nasuprot drugome. Fox je zamahnuo šakom, ali je promašio i osjetio kako ga je Danova šaka kao malj pogodila u rebra. Nestalo mu je daha. Kad je uzmaknuo i naslonio se ledima na kola sa cisternom, Dan mu je zapriječio svaku mogućnost da se izvuče.

Fox je bio krupan i snažan, ali je teško rad u zatvorskom kamenolomu očeličio Dana. Nakon izlaska iz zatvora dobro se hranio i uredno živio, pa mu je to utrostručilo sna-

gu. Osim toga snagu mu je ulijevala mržnja prema podlom ubojici i želja da ga kazni za Marynu smrt.

Pod kišom Danovih udaraca Fox je pao na zemlju.

– Ustaj, prljavi ubojico žena! – viknuo je bijesno Dan.

Fox je jedva ustao i oslonio se na kola. Opipao je oko sebe i napipao željezno vedro. Iz nosa je krvario. Kad mu je Dan prišao, Fox je naglo dignuo vedro i udario ga. Danu se lice zgrčilo od bola. Ali onda se dokraja razbjesnio. Istegnuo je vedro iz Foxovih ruku i onda ga obasuo kišom snažnih udaraca.

– Ovo ti je za psa – vikao je zahtatano – a ovo za Linka koji je jadnik umro pred mojim očima. A ovo ti je dodatak za Mary!

Fox je osjećao batine kao udarce teškog malja. Koljena su mu se odsjekla, kleknuo je, a onda se srušio licem na zemlju i ostao nepokretan u tom položaju.

Dan je prišao rijeci teško dišući. Kleknuo je i umio lice. Kad je došao do daha, okrenuo se i ponovo pošao prema Foxu. Ustanovio je da je mrtav. Podignuo ga je i ubacio u cisternu koja nije bila napunjena do vrha. Uzjahao je i krenuo. Prešao je dvadesetak metara, zaustavio se i okrenuo. Videći Foxove noge kako vire iz cisterne, dobaci:

– Oh, da Foxe, zamalo sam zaboravio: zbogom!

XXIII

Kad je izjahao iz šumarka u dolinu, Dan Colt je pogledao okolinu i rekao poluglasno:

– Ne mogu te vratiti u život, Mary, ali tvoji ubojice, platili su svoj prljavi dug!

Nije opazio ništa sumnjivo, kao ni u trenutku kad je tobožnji Dave Sundeen rekao zbogom svom drugu.

Sad mora slijediti Davea u Nogales. Možda će ga stići prije nego što dode do grada. Negdje će se zacijelo zaustaviti da prenoći. Sutra ujutro Daveov trag će zacijelo biti svjež.

Razmišljao je kako će se držati njegov brat kad ga pronade i kad mu kaže da je njegova prijatelja Carla Foxa prisilio da namiri svoj krvavi dug. Namjeravao je progoniti Davea dok ga ne uhvati i preda Loganu Tanneru.

Kad je prolazio kraj kuće, čovjek s dalekozorom upita:

– Jesi li se oprostio s Foxom, Dave?

Dan se osmjehnuo.

– Da, rekao sam mu zbogom.

– Je li napunio cisternu?

– Baš je završavao punjenje kad sam se s njim oprostio – odgovori Dan.

Noć se spuštala nad Novi Meksiko kad je Dave Sundeen ujahao u Lordsburg. Nije se zaustavljao od Silver Cityja, pa mu je bilo dosta jahanja. Želio je samo popiti čašicu viskija, naći udoban krevet i odmoriti se. Pogledao je kroz prozor šerifova ureda kad je jahao kraj njega. Šerif je sjedio za pisaćim stolom i čitao nešto na svjetlu svjetiljke.

Sjahao je ispred velikog salona u glavnoj ulici, koji je blistao svim svojim svjetlima. Privezao je konja i gurnuo dvokrilna vrata. Zapuhnuo ga je miris salona i buka mnoštva ljudi. Skinuo je šešir i krenuo prema šanku.

Barman se osmjehnuo i upitao:

– Što ćete popiti, stranče?

– Viski – odgovori s osmijehom Dave Sundeen.

Uzeo je čašicu i prinio je ustima. Istovremeno je pogledao u zrcalo iza šanka. Vidio je veliki stol za kojim se igrala partija karata. Bilo je pet igrača.

Jedan od igrača pogledao je Davea a onda se nagnuo drugu kraj sebe i nešto mu šapnuo. Taj drugi se polako okrenuo, pogledao Davea i rekao:

– To je on, Bobby!

Sva petorica igrača ustala su od stola. Dan je sve to promatrao u ogledalu.

Na čelu s Bobbyjem Nym som skupina je krenula prema Sundee nu. On se okrenuo. U salunu je nastala tišina.

– Hej, momci, pogledajte, ovdje je onaj momak iz Tombstonea! – dobaci svojim ljudima Bobby.

Dave pogleda mladića i mirno ga upita:

– O kome to govoriš, mladiću?

– Nećeš mi valjda reći da si me zaboravio! – reče Bobbu. – Kazao sam ti da ću upamtiti tvoje lice.

– Nikad te u životu nisam vidio, mladiću – odgovori Dave mrgodno. – A sada bježi prije nego što se naljutim!

– Prepusti ga meni, Bobby! – dobaci jedan iz njegove pratnje.

– Maknite se, momci! – vikne Bobby Nym s. – Ovaj momak je

moj! Moj, jeste li čuli? – pogledao je Sundee na i rekao mu: – Izazivam te, kauboju!

– Zacijelo ste me zamijenili s nekim drugim, momci. Rekao sam ti, mladiću bježi, prije nego što se naljutim!

– Ti si najobičnija kukavica, kauboju! – vikne Bobby.

Ostali su se maknuli u stranu.

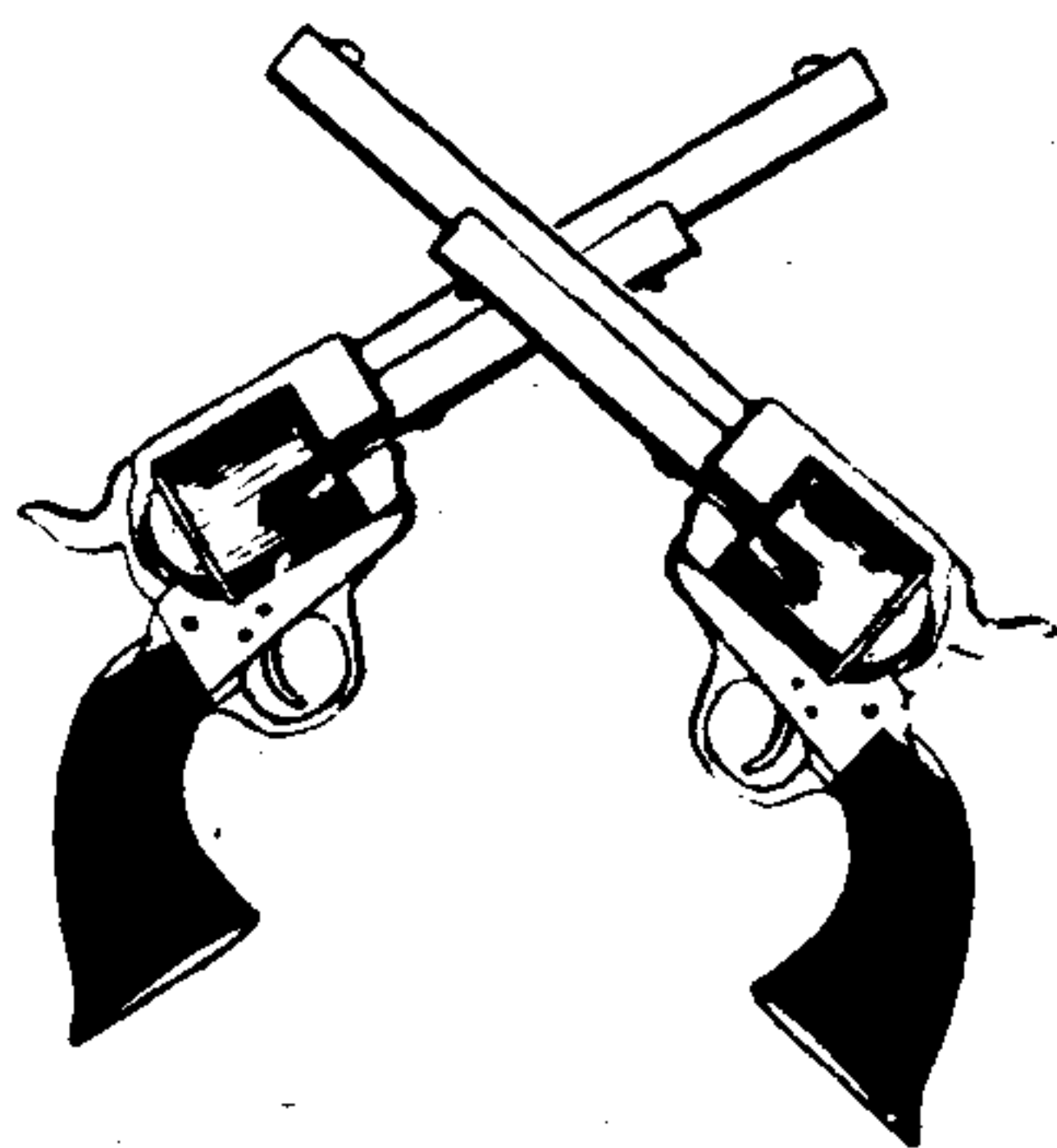
– Dajem ti pet sekunda da povučeš svoje riječi, ti, derište! – reče Dave, koji se ozbiljno počeo ljutiti.

Bobbyjevo lice je pocrvenjelo od srdžbe. Stupio je tri koraka natrag, držeći ruke iznad drška revolvera.

– Deset sekunda je prošlo, ljepotane – reče Bobbu podrugljivo. U Tombstoneu si me nazvao zmijom. Sada se ti meni moraš ispričati. Dajem ti deset sekunda. Brojit ću do deset.

Dave je mirno gledao mladića ravno u oči. Čekao je.

Bobbu Nym s je brojio do osam. Kad je izgovorio »devet«, ruka mu je poletjela prema oružju. Nikad nije dospio odbrojiti do deset. Dave Sundeen je učinio neuhvatljiv pokret i njegova dva revolvera su sasula vatru...

U PRIPREMI:

Morgan Hill

ZAROBLJENICI RUDNIKA ZLATA

Roman koji ste upravo pročitali prvi je dio trilogije o Danu i Daveu Coltu. Za tjedan dana nemojte propustiti slijedeći broj, »Laso« 711, pod naslovom »Zarobljenici rudnika zlata«. U potrazi za bratom Dan Colt je uvijek samo korak iza njega. Njegovo poštenje i osjećaj za pravdu dovode ga u teške i pogibeljne situacije. Iz njih izlazi živ, zahvaljujući svom izuzetnom borbenom umijeću i nepokolebivoj odluci da uhvati brata i dokaže svoju nevinost. Jer zakon ga i dalje progoni!

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 9.360 d, a za šest mjeseci 4.680 d. U cijenu je uračunat i pretplatnički popust. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa: NIŠPRO »Vjesnik«, Interna banka, Zagreb, broj 30101-833-2052, za »LASO«.

Cijena inozemne pretplate za šest mjeseci: DM 33,00, ASCH 234,00, SFR 27,00, HFL 37,00, SKR 116,00, FF 109,00, US\$ 17,00 (avionom US\$ 20,20), C\$ 24,00 (avionom C\$ 28,30), Australia £ 12,00 (avionom £ 15,00). Uplata na devizni račun 30101-620-16-25731-3252051 kod Udružene banke Hrvatske, Zagrebačka banka, Zagreb (za »Laso«, izdanje OOUR-a IRI).

Ekonomska propaganda: »Vjesnik«, Agencija za marketing, Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6.

Zadnja kolor stranica 75.000 d, c/b stranica 50.000 d. Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973. od 26. XI. 1973. Rukopisi se ne vraćaju.

**POZIVAMO VAS U VELIKI LOV NA ALBUME
SA SAMOLJEPIVIM SLIČICAMA**

**TKO PRIJE — TAJ DOBIJE
SUPERNAGRADE U SUPERNATJEČAJU**

**ALBUMOM DO AUTOMOBILA
FIAT 126 P**

I DRUGIH VRIJEDNIH NAGRADA

KAKO?

POTRAŽITE JOŠ DANAS

ALBUM SA SAMOLJEPIVIM SLIČICAMA

**POPUNITE GA SLIČICAMA I POŠALJITE REDAKCIJI
AKO STE PRVI, AUTOMOBIL JE VAŠ**

